

STICHTELYKE
GEZANGEN.

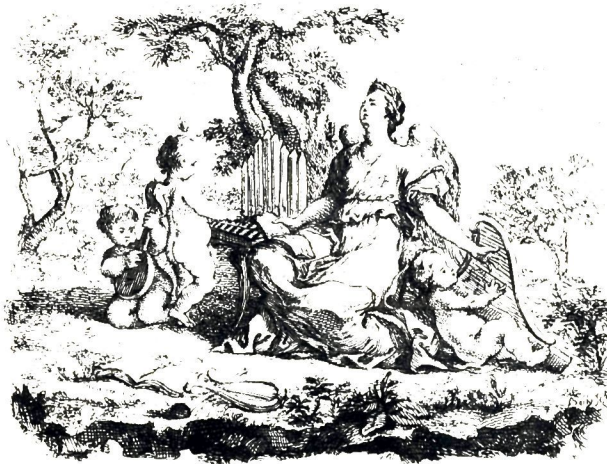

De Reuker van den Zeken.

De Reuker van den Zeken.

De Reuker van den Zeken.

STICHTELYKE
GEZANGEN,
OP DE BESTE ITALIAANSCHIE,
EN EENIGE IN DIEN SMAAK
NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZEN;
BY VERSCHEIDENE GELEGENHEDEN GEDICHT,
D O O R
RUTGER SCHUTTE,
PREDIKANT TE AMSTERDAM.
E E R S T E D E E L.

TE AMSTERDAM,
By **JOHANNES COVENS, JUNIOR,**
Op den Vygendam, 1762.
Met Privilegie.

**Uitgegeeven na voorgaand onderzoek, en goedkeu-
ring, van de Eerwaarde Claſſis van Amſterdam,
den 12 van Louwmaand 1762.**

A A N
DEN DRIEENIGEN GOD
DEN VADER, DEN ZOON,
EN DEN HEILIGEN GEEST,
MYNEN GROOTEN BONDGOD
EN MAKER;
DIE DE PSALMEN GEEFT
IN DEN NACHT,
MET DUIZENDEN ZEGENINGEN
MY OMRINGD,
ONTELBAARE RAMPEN
AFGEKEERD,
MY GUNSTIG GEVOED, VERKWIKT,
GEKWEEKT;
WELZYN NAAR 'T LICHAAM,
GENADE NAAR DEN GEEST
VERLEEND;

EN NIETTEGENSTAANDE
MENIGVULDIGE
ONDANKBAARHEDEN EN TROULOOSHEDEN,
NU VYFENTWINTIG JAAREN
IN 'T HEILIG DIENSTWERK
GEDRAAGEN, ONDERSTEUND,
EN ZEGEN GESCHONKEN HEEFT:
WORDT DIT BUNDELTJE STICHTELYKE
G E Z A N G E N,
D O O R M Y
OOTMOEDIG EN MET DIEPE SCHAAAMTE
OPGEDRAAGEN;
ONDER HARTELYKE ZUCHTINGEN,
DAT GODS GEEST DIE AAN
DE ZIELEN ZEGENEN,
EN HART EN MOND
RECHT ZINGENDE
WIL MAAKEN.

VOOR-

V O O R R E D E.

DA T de Heilige Dichtkunst en Muziek, onder de oudste en nuttigste kunsten behooren in de waereld, waar door de geschiedenissen in 't geheugen levendig bewaard, heldendaaden gepreezen, de eeuwige Majesteit verheerlykt, en 't gemoed der sterfelingen van 't stof tot gepaste heilbespiegelingen opgebeurd werd; zal niemand lochenen, die eenige kundigheid van haare eerste opkomst, en verdere lotgevallen heeft. 't Gezang was er, zoo ras er iets was buiten 't eeuwig Wezen. 's Waerelds eerste wieg vond zig van geen' gepasten zang ontbloot. Over de geboorte van 't Heelal *zongen de morgensterren samen vrolyk, en alle Gods Kinderen juichten* Job XXXVIII: 5. Men mag met zekerheid onderstellen, dat het der eerste waereld, toen JUBAL leefde, *de vader, dat is de eerste Meester, naar den Oosterfchen Styl, van die harpen en orgelen handelen*, en dus de groote uitvinder van de speeltuigen Gen. IV: 21; niet ontbrooken hebbe aan gezangen, welke men zong en speelde. Al voor den Zondvloed, had men die in de Stamhuizen der Godvruchtigen, gelyk de ydele waereld, vroeg haare dartelheden en geweldenaryen zong. Voor zulk een' snorkenden Helden-zang wordt die gehouden, welke Lamech zyne vrouwen toezong Gen. IV: 23, 24. hoewel het anderen mogelyk met meer reden voor een soort van Boetzang aanzien. Zynen Godvruchtigen naamge-

noot uit Seths geslacht, ziet men, by gelegenheid dat hy zynen Zoone hem pas gebooren, in eenen zeer verdorvenen leeftyd, den naam van NOACH geeft, een Zangstukje aenheffen, 't welk tevens eene voorspelling in zig vervat van Noachs bestaan, en groote verrichting, Gen. V: 29.

Van Noach zelf, vindt men na den Zundvloed, in een kort gedicht den Vloek uitgesproken over Kanaän, Gen. IX: 26, en den Zegen over Sem, en Japheth ψ. 26, 27; waarin met een' byzonderen Dichtkundigen zwier, telkens het slot, *Kanaän zy Hem een knecht!* herhaald wordt, 't welk eene Godspraak behelst, die eerst eeuwen daar na, onder den dag des N. T. haare volkoomene vervulling kreeg.

Zoo ziet men in 't vervolg, meer dan één heilig Dichtstuk van de Aartsvaderen, welke ons in de gedenschriften van Mozes bewaard zyn. Men heeft Jakobs zegen, over Josephs Kinderen, Gen. XLVIII: 15, 16. verg. ψ. 20; en zyn Testament dat schoone en verhevene gedicht, waar in hy alle zyne Zoonen aankondigt, wat hun in volgende tyden wedervaaren zou, Gen. XLIX: 1 -- 28.

Van Mozes en de Israëlieten, werd op den oever der Roode Zee, een Zegezing gezongen, dat Ethams en Surs woestenyen daar van weêrgalmden: over hunne wonderdaadige leiding door de Schelfzee; de overwinning, door God hunnen grooten Veldheer op de Egyptenaars behaald; de aanstaande zege over de
vol-

volken die nu reeds sitteden, en hunne inbrenging en planting op den berg van Gods erffenis, Exod. XV: 1 -- 19. Gelyk ook de Choorzang, waar meê deeze Beurtzang der Mannen, beantwoord werd van Mirjam de Prophetes of Poëtes, en de blyde reien der Israëlietische Vrouwen, alle met trommelen verzien, om 't aangenaam geluid der maagdestemmen daar door zagt te breeken *ψ.* 20 en 21. — Het is geen bloot gezegde, maar een korte Zegezung van Mozes, welken *Hy* gezongen heeft door een' Prophetischen Geest, op den voorgang van God over de zegen, door 't biddend opsteeken der handen naar den troon, behaald op Amalek; die in een *Boek*, waar-schynlyk 't *Gezangboek van 's HEEREN Oorlogen*, op Gods bevel staat aangetekend, Exod. XVII: 16; waarin, na 't opschrift van den altaar dat Godgewyde Gedenkteken, in Raphidim (een gedeelte, zoo ik meen, van de Landstreek Souph of Soupha) opgerigt, van Mozes gezongen wordt: *Wanneer de hand is naar den troon van JAH (den Betameliken); zal 't JEHOVAAS oorlog zyn tegen Amalek*, met eene duidelyke zinspeeling op het biddend omhoog steeken van Mozes handen naar den troon. Dit wordt beslooten, door den slotgalm van den Rei. [*'t Zy*] *van geslachte tot geslachte*. Uit dat zelfde *Gezangboek*, zoo ik denk, van 's *HEEREN Oorlogen*, zyn drie gezangen getrokken; welke aan elkanderen verbonden, nog volkoomen en gaaf te vinden zyn, Num. XXI. Ik begryp

VIII V O O R R E D · E.

dat het eerste vervat is van ψ. 14 -- 16. en dat daar, in eene levendige schildery, de weldaaden die God in 't land Soupha beweezen had aan Israël, vergeleken worden met die by de rivier Arnon. De woorden in deeze drie versen, meen ik dat men dus gemakkelykft en verftaanbaarft kan overzetten.

*Daarom wordt er gezongen in 't BOEK VAN
'S HEEREN OORLOGEN.*

„ *Is er dat godgewyd gedenkteken in Soupha, zoo zyn*
„ *er ook die beeken van Arnon. Ook is er een afloop der*
„ *beeken die zig naar de gelegenheid van Ar wendt, en*
„ *leent aan Moabs landpaalen. En van daar naar Beër:*
„ *dit is de Put van welken de HEER tot Mozes zey,*
„ *verzamel het volk, en ik zal hun water geeven.*

Het tweede Zangftuk vindenwe ψ. 17 -- 19. 'tgeen een Beurtzang is, waar in met blyde galmen, Beër de Put waar God het water gaf, verheft wordt.

V O O R Z A N G.

„ *Spring op gy Put; zingt daar van by beurten*”.

T E G E N Z A N G.

„ *[Spring op] gy Put, wien de Vorften gegraaven,*
„ *wien de Edelen des volks gedolven hebben; [Spring op]*
„ *over den Wetgever, over hunne flaven: [Spring op]*
„ *meer dan de woeflyne o Mattana*”.

S L O T Z A N G.

„ *[Spring op] meer dan Mattana, Gy O Nahaliël;*

„ *en*

V O O R R E D E. ix

„ *en meer dan Nabaliël, Gy O Bamoth; en meer dan*
 „ *Bamoth, Gy O Dal dat in Moabs Veld is; [Spring*
 „ *op] o kruin van Pisga: ja [die put] ziet uit naar de*
 „ *Wildernis*”!

Het derde zangstuk, staat in dat zelfde Hoofdstuk aangeteekend ψ . 27--31. Dit is een Beurtzang over de zege op de Amorieten behaald, schoon die te vooren, de Moabieten den voet hadden op den nek gezet. En zie hier, welk een licht deze eenvoudige aanmerking verspreidt, op een der schoonste Zegezangen, die ooit de oudheid heeft opgeleverd. *Daarom*, dus spreekt de Geschiedschryver, *zeggenze die spreekwoorden gebruiken, of liever zingenze die verbloemde taal gebruiken: dat is, de Dichters*”. Dan volgt het zangstuk.

V O O R Z A N G.

„ *Komt tot Hesbon; men bouwe en bevestige Sibons*
 „ *Stad. Want daar is een vuur uitgegaan uit Hesbon,*
 „ *een vlam uit de Stad van Sibon: zy heeft verteerd Ar*
 „ *der Moabieten, de Heeren van Arnons hoogten.*

T E G E N Z A N G.

„ *Wee U O Moab, gy volk van Chamo: zyt verloor-*
 „ *ren: Hy heeft zyne zoonen die ontliepen, en zyne doch-*
 „ *ters in de gevangenis geleverd aan Sibon den Koning*
 „ *der Amorieten.*

✕ V O O R R E D E.

S L O T Z A N G.

„ *Nochtans velden wy ze ter neêr, Hesbon is ver-
looren tot Dibon toe: ja wy deeden ze zuchten tot No-
phah toe, 't welk tot Medeba toe [duurde]. Alzoo
woonde Israël in 't Land des Amoriets.*

't Is buiten het bestek van deeze Voorrede, de schikking en vertaling van deeze Gezangen te bewyzen, en uit de Taal- en Oudheidkunde op te helderen. Ik spaare dit, zoo God wil, tot eene nadere gelegenheid.

By de twe eerst aangehaalde Zangstukken van Moses (want de maker der drie laatstgemelde is onzeker); moet ik noch drie uitmuntende Gedichten voegen van dien grooten Leidsman van Gods Volk. De XC. Psalm, een ootmoedige en geloovige Bede, met ingemengde klachten, over 't verkorten van 's menschen leeftyd, en de uitwerkselen van Gods toorn tegen zyn volk; waar in gesmeekt wordt om afwending van 's Hemels gramschap, wysheid om den korten leeftyd wel te besteeden, en zegen over 't werk van Gods knechten: is, zoo 't schynt, gedicht ter gelegenheid van het aan Sinay gemaakte, en straks door het volk verbrookene verbond. Hoe heerlyk is dat Lied, waar in Israëls lotgevallen geschetst worden door alle de eeuwen heen, Deut. XXXII: 1 -- 43. Hoe voortreflyk dat Testament, waar in hy de voorrechten der twaalf Stammen, met betrekkinge voor-

V O O R R E D E. xi

al tot de huishoudinge der genade afmaalt, en als erfgoederen hun bespreekt Deut. XXXIII: 2--29.

Dat de Godspreeken van Bileam, in Dichtmaate naar den alouden trant vervat zyn; toonen de aanheffingen, uitdrukkingen in verbloemde taal, en gansche wyze van denken en aaneenschakeling der denkbeelden, Num. XXIII: 7--10, 18--24, XXIV: 3--9, en 15--24.

't Gansche Boek van Job, een stuk van Moses leeftyd, en mogelyk van hem* of eenen anderen godvrugtigen Dichter der Israëlieten, op 't end van hunne reize uit Egypte naar Palestina gemaakt, (want men vindt allerwege de klaarste zinspelingen op de gelegenheid, gewoonten, zeden, oudheden van Egypte†, en op de Wetgeving van Sinays kruin duidelyk in het XXXVI Hoofdstuk) is geheel in Poëzy vervat: eenige weinige Geschiedkundige aantekeningen uitgezonderd, welke dienen tot ontknoping van 't geval, 't geen het Onderwerp van de Treurrol uitmaakt, die door 't Godlyk bestier zoo allerheuchlykst eindigt.

Een groot kenner der Oostersche en Westersche Poëzy §, die over de eerste, verscheidene doorgeleerde

* Vid. J. D. Michaelis Epimetr. ad Lowth de S. Poef. Heb. T. II. p. 662.

† Conf. J. D. Michael. Epimetr. ad Lowth de S. Poef. Heb. Tom. II. p. 654. & 659--661.

§ Lowth de S. Poef. Heb. Praef. XXIII. T. II. p. 459--464.

XII V O O R R E D E.

de verhandelingen onlangs in 't licht gaf, meent dat het *Boek des Oprechten*, een Bundel is geweest van gedichren, waar uit, en het Zegelied van Jofua by 't verflaan der Amorieten, en de Lykzang van David over Sauls en Jonathans dood, nog bewaard zyn. Jof. X: 12, 13. en 2 Sam. I: 17 -- 27.

De Heilige Poëzy en Muziek, dien trap van volkomenheid onder Mofes bereikt hebbende; waren vervolgens het vermaak van heilige zangers, gelyk daar van in den tyd der Richteren, tot een duurzaam gedenkteken is overgebleeven, dat verheven Zangfluk, door twe doorluchtige perfoonen, Debora en Barak, opgezongen over de zege op Sifera Jabins Veldheer behaald, Richt. V: 2 -- 31.

In Davids en Salomons tyd, klommen zy beide tot een toppunt, dat bekwaam was de omliggende, en verder afgelegene volken tot nayver te verwekken, en van ons niet zonder verwondering kan befchouwd worden. Hoe weërgalmen hier de ryzende heuvels en fteile rotfen, wanneer David onder 't weiden van 't wollig vee, zyne hand aan den Cither flaat, en bly de zuiverfte klanken tot 's Allerhoogftens lof door de klaverryke beemden doet rollen. Hoe weet hy, daar hy met een' bedrevenen vinger de Goddelyke fnaaren roert, de Hel te temmen, den Duivel te dwingen, en Sauls boozen Geest te doen bedaaren. Hoe kaatsen in 't vervolg, de grootsche wanden, en verhevene gewelven van 't vorftelyk
pa-

V O O R R E D E. xiii

paleis, waar in zyn geloof en deugd na zoo veel omzwerven eindelyk ryk beloond wordt, de toonen van zyne Koninglyke harp te rug! Hoe verziет hy 't Heiligdom met een reeks van Goddelyke liederen, die vermeerderd van zynen zoon Salomon, Korahs zangkundig kroost, en andere heilige dichters, door de heilige reien der Levieten, onder het bestuur hunner Opperzangmeesteren, met cithers, harpen, luiten, cymbaalen, orgels, bazuinen, en andere speeltuigen, vrolyk van den zangtrans opgezongen, al het voorhof met heilige toonen vulde, en den Tempel dat voortreflyk wondergebouw van 't Oosten, in een' Hemel scheenen te veranderen.

Salomons geestelyk Bruiloftslied, een foort van gemengden Herderszang, waar in de liefde van den grooten Salomon, en zyne Sulammieth, wordt afgeschilderd; munt zoo onder alle de dichtstukken uit, dat het daarom met recht den naam van 't *Lied der Lieder* draagt.

Hiskia volgt zyne doorluchtige grootvaderen rustig na, in 't schoone Danklied, dat hy Gode toezingt, na eene gelukkige redding uit eene gevaarlyke krankheid, Jef. XXXVIII.

Jefajas uit Koninglyken bloede gesprooten, en een der voortreffelykste buitengewoone Godsgezanten, achtte de Dichtkunst zoo weinig beneden zyne waardigheid; dat niet alleen verscheidene gezangen

XIV V O O R R E D E.

gen zyn ingelafcht in de rolle zyner Godspraaken; gelyk men uit Hoofd. V. XXV. XXVI en XXVII: zonder den minften twyffel kan zien; maar zyn fchryfftyl, is doorgaans zoo Poëtifch, dat men ook op veele andere plaatfen Propheetyën ontmoet, die in den grond verheevene dichtftukken zyn, welke niet verftaan kunnen worden, ten zy men begrype, dat verfcheidene doorluchtige perfoonen fprekende ten toneele worden gevoerd.

Dat zelfde is waar van Jeremias, inzonderheid daar hy den treurigen toon zyner klaagliederen, met andere Zangers en Zangereffen laat hooren; over Joſias dood, en den bezwykenden ftand van den Joodſchen Kerk- en Burgerftaat; die met deezen braaven Vorft ten grave daalde, en eerlang door den Babylonier ftond gefloopt te worden, 2 Chron. XXXV: 25.

Zoo vindt men in Habakuk's III Hoofdstuk, nog zyn verheven Propheetifch gezang; en in Ezechiël, Hoſeas, Joël, Amos, Micha enz. doorluchtige proeven, dat die kunſt by 't afneemen van 't gemeenebeft niet verftorven was.

't Eerfte Chriſtendom nog in zynen bloei en kracht zynde, heeft gelyk in andere plichten van den Godsdienſt, dus byzonder in 't heilig zingen uitgemunt. Gods groote Zoon, 't eeuwig Woord des Vaders, ging zyn volk daar in zelf voor. Gereed om naar het akelig Gethſemane, en 't bittere Straftoneel van
zyn

zyn lyden te stappen; zingt Hy eerst met zyne leerlingen den bekenden Lofzang Mat. XXVI: 30.

Den drieëenigen God het reukwerk van geloovige gebeden, en lofzeggingen, voor de werken der natuur, en inzonderheid het groot verzoeningswerk, toe te zwaaien; was de verkiezing en groote bezigheid der verlichte zielen, in de zuiverste eeuwen van 't Christendom.

Gelyk daar in de Serafynen, welke Jefaïas zag, Jef. VI: 3. in een vooruitzigt van de nieuwe huishouding; en het hemelsch heirleger in Ephrataas veld, door een' Lofzang welke Luk. II: 14. geboekt is, een doorluchtig voorbeeld gaven: zoo was ook in de eerste Christenkerk de oudste Lofzang, waar meê men de Psalmen, de Gebeden, en andere stukken van den openbaaren Godsdienst befloot; *Eer zy God den Vader, den Zoon, en den H. Geest, tot in de eeuwen der eeuwen. Amen* *. Men noemde deezen den kleinen Lofzang. Maar men had ook een' grooteren, namelyk den Hemelzang by Jesus geboorte, zoo even gemeld: *Eer zy God in de hoogste hemelen! Ook 'op aarde is vrede! In de menschen een welbehaagen!* † Die insgelyks den lof verheffende van den drieëenigen God, met betrekking tot het zalige verlossingswerk, en in den morgenstond der nieuwe waereld door hemelsche heirschaa-

op-

* Vid. Bingham Antiq. Ecclef. T. VI. L. XIV. C. II. §. 1. pag. 29.

† Zie deezen geboortezang opgehelderd in deeze gezangen I. D. bladz. 131--135.

opgezongen; zeer gepast gebruikt werd, en in 't vieren van 't H. Avondmaal, en in de morgengebeden die elk voor zig zelven deed *. Eindelyk haddenze het *Trisagion* of „*Driewerf Heilig*” uit Jef. VI: meerendeels ontleend, *Heilig, Heilig, Heilig is de Heer der Heerschaaren, Hemel en aarde zyn van zyne heerlykheid vol. Gezegend zy Hy in der eeuwigheid. Amen.* Achter dit *Driemaal Heilig*, in 't midden van 't Nachtmaalhouden doorgaans gebruikt †, zong men volgens het getuigenis der oudvaderen een plechtig Haleluja §. Dat alle hunne vergaderplaatsen weêrgalmden van heilige lofzangen, getuigen Heidensche zoo wel als Christen schryvers. Plinius van den Christen Godsdienst vervreemd, schryft nogtans aan Keizer Trajaan in 't begin der IIde Eeuw, tot hunne verdediging **, „ datze ge- „ woen waren op eenen vastgestelden dag (buiten „ twyffel den eersten der week) voor het daglicht, „ een gezang ter , eere van Christus als een' God, „ onder malkanderen beurtlings op te zingen”.

Ik gis dat dit gedenkstuk van 't eerste Christendom door Paulus bewaard is, Eph. V: 14. *Daarom zegt (of liever zingt) het Licht: „ Ontwaak gy die slaapt,*

* Bingham. l. cit. §. II. p. 35.

† Constit. Apost. L. VIII. C. XII. p. 400. Chrysoft. ad Jef. Hom. I. T. III. p. 834. & Bingham loc. cit. §. III. p. 37. conf. Tom. V. L. XIII. C. VI. §. III. p. 207, 208.

§ Bingham. Antiq. T. VI. L. XIV. C. II. §. IV. p. 41.

** Lib. X. Epist. 97. pag. 592, 593.

slaapt, en sta op uit de dooden, en Christus zal over u lichten. Welke in 't Grieksch Anakreontische verzen zyn, waarfchynlyk met drie reien, die elanderen vervangen, den Heiland by den aanvang van den Godsdienst, in den vroegen Morgenftond zeer gepaßt toegezongen. Zoo deed men ook 's Avonds, gelyk Tertulliaan *verhaalt, daar hy de Christenen verdedigt, nopens het maatig gebruik van Spyze en Drank in de Liefdemaaltyden: „ Na 't „ water, zegt Hy, om de handen te wasschen, en 't „ aansteeken van 't licht, wordt elk genoodigd, „ om, of uit de H. Schrift, of uit zyn eigen ver- „ stand, naar gelang hy kan, in 't midden der ver- „ gadering God te zingen. En hier uit blykt, hoe „ hy gedronken heeft”. 't Is de groote pligt, waar toe Paulus, de geloovige Ephezers, in 't byzonder met betrekking tot de Liefdemaaltyden en het Avondmaal, zoo ik denk, opwekt Eph. V: 18, 19. *En wordt niet dronken in wyn, waar in overdaad is; maar wordt vervuld met den Geest: spreekende onder malkanderen met Psalmen, en Lofzangen, en geestelyke liedekens enz. vergelyk Kol. III: 16.* †

Gelyk in den Openbaaren Godsdienst, zoo waren ook in den Huisgodsdienst, ja onder 't waarneemen van 't beroep, de Geestelyke Gezangen zeer gemeen. Dus schreeven Paula en Eustochium, of

lie-

* Apol. Cap. XXXIX: p. 69.

† Euf. Hist. Eccl. L. v. C. 28. p. 159.

liever Hieronymus die de opsteller van den Brief schynt te zyn , aan Marcella nopens de plaatsen rondom Jerufalem en Bethlehem *: „ In 't gansche „ dorp van Christus is eene boersheid. Daar is ee- „ ne diepe stilte , buiten 't Psalmgezag. Waar gy „ U keert , daar zingt de ploeger een Halelujah , „ terwyl hy den ploeg vasthoudt. De maaier ver- „ maakt zig met Psalmen. De wyngaardenier , „ terwyl hy met het kromme mes den wyngaard „ snoeit , zingt iets van David. Deeze zyn in on- „ ze landstreek de vaerzen , deeze de liederen wel- „ ke gezongen worden”. Och kon men dit van ons Vaderland zeggen ! Geen druk noch kruis , geen zwarigheden , noch elenden , geen ziekten of sterfgevallen , geen kerkers , geen geëffelagen , geen moordschavotten , waren in staat , van dit heilig en kuifch vermaak de Christenen te berooven. De Heilige Gezangen waren voor hun , gelyk wel eer voor David , Afaph , Heman , en andere geloofshelden onder den ouden dag ; een troost in zwarigheden , een opbeuring in de ongevallen van dit leven , een hartsterking in nood , een beproefd wapentuig in de allerfelste bestrydingen. Daar van weërgalden de sponden waar op de verschontzielde lyken lagen , de onderaardsche kerkers , en openlyke moordtooneelen. Augustinus die werk had zyne harts-

* Hieron. Op. Tom. I. p. 82. F , G.

V O O R R E D E. xix

hartstogt te doen bedaaen, toen zyn moeder van hem afgescheurd, en zyn leven, 't welk hy zegt uit zyn eigen en zyns moeders leven te bestaan * als van een gereeten werd, zong evenwel met Euodius † die straks na 't verscheiden van die braave vrouw het Psalmboek in de hand nam, uit Psalm CI: 1. *Ik zal van goedertierenheid en recht zingen.* Dus zongen ook Paulus en Silas te Philippi, gemoedigd in den kerker, in 't holle van den nacht, in 't midden van dreigende en drukkende rampen, met een fel geteisterd en pynlyk lighaam, in een' diepen en donkeren kerker, in 't gezicht, om zoo te spreken, van de dood: dat grond en kerker beeft, de boeien los raaken, de deuren openspringen, en 't geluid uit den diepen kuil zoo het oor en 't gemoed treft van de andere gevangenen, dat ze 'er hunne ooren naar leenen, Hand. XVI: 25, 26. Wilde ik van 't zingen der H. Bloedgetuigen, op de akeligste straftoneelen, en in de felle folteringen van wran-ge en ontaarte beulen hier spreken, ik zou een groot deel der Martelaarboeken moeten uitschryven.

Het stigtelyk gezang heeft wel, door de woestheid der eeuwen, en 't zingen in een vreemde taal veel geleden: maar elk weet hoe onze godvrugtige voorvaderen, van 't Beest zig afscheidende, en 't Lam op

* Confes. L. IX. C. 12. N. 30.

† Ibid. N. 31. Conf. Vit. August. Lib. II. Cap. XIII. Op. Tom. XI. p. 87.

op Sion volgende; voornaamelyk door Davids Psalmen, en geestlyke liederen, dat goddelyk gezang, *'t welk niemant recht leeren kan, dan de honderdvierenveertigduizend gekogten van de aerde **, zig zelve hebben vertroost, de waarheid voortgeplant, menschen bekeerd, en 's Duivels ryk afbreuk gedaan, in Duitschland, Nederland, Zwitserland, Vrankryk, en andere Gemeenebesten en Ryken van Europa †.

En voorwaar dat de GEESTELYKE GEZANGEN van eene uitmuntende nuttigheid, groote kracht, en voor 't gemoed zeer aangenaam zyn; zal zoo haast blyken, als men zig daar van een behoorlyk denkbeeld maakt. Het is zulk een redegeftel, 't welk aan zekere voeten en maat gebonden, bekwaam is om aan gepaste toonen vasigehecht, en ter verkryging van zekere weldaden, of verbreiding van 's HEEREN lof, voortgebragt te worden.

Eene bezigheid, zoo ze recht verricht wordt, godvruchtig en betaamende: als waar door de eeuwige Majesteit, de schatting aan haar verschuldigd betaald, en eer gegeven wordt aan Hem, die *onze lof en ons lied* moest zyn, en alle onze eere waardig is.

Hier door wordt God geroemd, van wege zyne
aan-

* Zie Openb. XIV: 2, 3.

† Zie onder anderen Melchior Adam in Vit. Luther. p. 163. welke verhaalt dat Luther de Psalmen d. i. Geestelyke gezangen, in den jaare 1524. in 't Hoogduitsch heeft opgesteld voor 't volk. Vergelyk Luth. T. II. Ep. p. 239.

V O O R R E D E. xxi

aanbiddelyke en doorluchtige deugden, welke in alle de werken der natuur, en de geduchte stappen der voorzienigheid doorstraalen.

Hier door wordt de Drieëenige God verheft; de Vader, van wege zyne eeuwige liefde, dat Hy zynen eigenen Zoon voor den zondaar gaf; de Zoon, van wege zyne genade in het opbrengen van 't wigtig randfoen; en de H. Geest, van wege zyne gemeenschap in het toepassen van dit uitneemend heil.

Hier door wordt de beminnellyke Immanuël gepreezen, die blank en rood is, en de banier boven tienduizenden draagt; en al de arbeid van eene gadelooze liefde, welke de Bruidegom der ziel onderging, voor zyne uitverkoorene, doch in zig zelf arme Bruid. Hier door wordt de schakel geroemd van alle Gods wegen; en de duurzaame gronden zoo van de eeuwige erfmaking der zaligheid, als van 't verbond des levens in den tyd.

Hier door mag een verlichtte ziel zingen, van de wegen des HEEREN met het Heiligdom zyner Kerk: of naar 't Propheetisch woord, in een verlicht vooruitzigt; of volgens de daadelyke vervulling, in een geloovig en dankend roemen, en stil betrouwen op den eeuwigen verbondsgod.

Hier door mag ze in verwondering, ootmoed, en erkentenis nadenken; wat God aan haar in den zaligen minnenstyd geschonken; en hoe Hy verder haar geleid, bewaard, bestierd, weder opgezogt,

XXII V O O R R E D E.

en door zyne genade verkwikt heeft.

Hier door mag ze, 't zoet, en zuur melden van Gods onthaal; oordeelen, en voordeelen; licht, en duisternis; vallen, en opstaan; verkwikkingen, en verlaatingen: in een woord alle de byzondere wegen van de eeuwige Wysheid, welke alle moeten medewerken ten goede, voor hun die God liefhebben, en naar zyn voorneemen geroepen zyn.

Hier door eindelyk mag ze te rug keeren, naar de onbegonnen eeuwigheid, waar in de aftekening van 't geestelyk erfland gemaakt is; hier door afdaalen in den tyd, om de gelukkige leiding naar het zelve te bespiegelen; hier door, met den verrekyker des geloofs, vooruit zien als van een geestelyk Nebo, in de uitgestrekte gewesten van eene zalige en nimmer eindigende eeuwigheid.

Welk een uitmuntend geluk! welk een kracht van 't geestelyk gezang! wat ontwaarwording van de eeuwige liefde! wat Paradys op aarde!

Warende blinde Heidenen meest gezet, om hunne Godheden hoe snood ook en verfoeylyk, met lofszangen te verheffen: wat behoort een Christen niet te doen ten opzigt van Israëls waaren God! Een beschaaft Heiden *schreef weleer „ Zoo ik een Nachtegaal was, 'k zou als een Nachtegaal; zoo een „ Zwaan, 'k zou als een Zwaan zingen: maar der reden „ den

* Epist. Ann. L. I. C. XVI. p. 69.

„den machtig zynde, voegt het my God met lofge-
 „zang te vereeren. Dat is myn werk; ik verrich-
 „te het en zal deezen rang niet verlaaten, zoo ver
 „het my gegeven wordt. Ik vermaan u my te
 „volgen in dit gezang”. Wat moet dan een
 Christen zeggen, daar zoo veel meer weldaaden,
 zoo veel grooter licht, zoo veel sterker aandrang
 tot den pligt is?

God belaft het ons meer dan eens in 't woord;
 Gods Zoon, en de heiligen van aloude tyden, maak-
 ten het tot een aanmerkelyk gedeelte van hunne be-
 zigheid. Hoe veel meer zyn wy daar toe verbonden,
 onder de Nieuwe Huishouding: waar van 't *zingen*
van een Nieuw Lied, gepaste *Psalmen*, en vrolyke
Beurtzangen; keer op keer voorfpeeld werd onder den
 ouden dag, en door David *, en naderhand door Je-
 faia †. De Serafynen, en zalige geesten, die voor
 den troon zyn, gaan er ons in voor: en we mogen,
 zoo Gods geeft ons zingende maakt, onze toonen
 met de hunne mengen; en de Hofannaas hier be-
 ginnen die in zalige Halelujahs zullen verwilteld
 worden.

Hoe zeer nu de aangenaame en gepaste toonen
 der ZANGWYZEN, benevens een bedreeven KEEL EN
 HAND in de uitvoering, geschikt zyn, om het hart te
 ver-

* Psalm XCVI: 1.

† Jef. V: 1, 2. XXIV: 15, 16. XXVI: 1. XXVII: 2.

xxiv V O O R R E D E.

verheffen, weeten zy die daar van eenige kundigheid hebben, ten minften van alle gehoor niet ontbloot zyn.

Een ervaaren Muzikant, weet door zagte, of sterke; vrolyke, of klaagende; raffe, of langfaame; springende, of fleepende toonen; alle onze hartstogten aan den gang te helpen. Hy weet door een streeklend geluid ons gemoed aantedoen, en daar het aan de juiste toonen van 't maatgezang blyft hangen, den aandagt door 't oplettend oor te vervoeren. Hy weet harde en ftugge gemoederen te verzachten; doffe geesten, op te wekken; traagen, vaardig; onbezuïden, bedaard te maaken. Hy kan in koelheid, het vuur ontvonken; den onstuimigen toorn, in kalmte veranderen; voor vrees, eenen heldenmoed inblaazen; de droefheid, doen plaats maaken voor de blydschap; en een zee van traanen opdroogen.

Heeft de Muziek zoo veel kracht op onze gemoedsbewegingen, die echter door eene gevaarlyke misvatting niet moeten verward worden met de werkfaamheden van onzen redelyken geest: hoe veel meer vermogen moetze oeffenen, wanneer ze met gepaste woorden van geestelyke gezangen verzeld gaat, en een verlichtte ziel helpt, die zig met God zoekt te vereenigen! In der daad, hier schynt de Muziek daar God zig ontdekt, al wat streeklend, al wat verruimend, al wat verblydend, al wat zielvervoerend is op aarde, in zig te vervatten.

't Ge-

V O O R R E D E. xxv

't Gemoed is treurig, of verblyd; vreezend, of hoopend; wankelmoedig, of vertrouwend; bedaard, of vuurig: maar altyd opgetoogen, en door een mengeling van verscheidene hartstogten verrukt.

Door een aangenaam en slichtelyk muziek, worden dikwerf stugge gemoederen, bewoogen; harde, vermurwd; en die nergens door getroffen wierden, genoodzaakt in traanen te smelten.

Door haar worden onbedaarde en verwarde zielen, die door 't gedruisch der waereld, en onstuimige eigenliefde, van God het waare middelpunt der ruste afgevoerd waren; tot een heilige kalmte, diepe bedaardheid, en wederkeering tot den waaragtigen oorsprong van ons heil gebragt.

Zy weet traage op te wekken, om wakker en vaardig te zyn; verbant de doofheid en lusteloosheid, die Gods volk hier ligtelyk bekruipt; en zet een nieuw vuur en leven by, in 't verrichten van geestelyke werkfaamheden.

Zy verdryft als een heldere zon, de drabbige wolken van droefheid en naargeestigheid; en doet de stralen eener goddelyke vreugd, op het aangezicht van heilige zangers schynen.

Door het zingen van gepaste geestelyke gezangen, wordt onze aandacht onder 't sleepen der toonen, niet alleen langer by de zaaken bepaald; maar de levendige beelden, en de kracht van verhevene uitdrukkingen, waar van een slichtelyk gezang niet behoort

ontbloot te zyn, gevoegd by de toonen van eene aangenaame, en juist geschikte zangwyze, zyn bekwaam om ons levendiger denkbeelden van zaaken te geeven, die in 't geheugen dieper in te drukken, en den wil in gloeiender liefdevlammen te ontvoken, welke een der groote deugden is van de heilige Poëzy, hier in door haare zufter de Muziek braaf geholpen.

De Zangkunst met de gewyde Poëzy gepaard, is geschikt, om ons den ganschen dag, het werk met vergenoeging te doen verpoozen; en de oogenblikken onzer uitspanning zoo gelukkig te besteeden, dat we in een der gewigtigste verrichtingen bezig zyn, met God omgaan, en de Engelen naar onze hutten troonen, om met ons feest te houden op aarde.

We maaken daar door te gelyk een der gevoeglykste verdeelingen van den dag; en volgen Israëls grooten Koning en godvrugtigen Zanger na, die 's morgens, 's middags, en 's avonds, zyn' trouwen Bondgod loofde.

Is men alleen: men kan daar door de naarheid der eenzaamheid, gelykze de blinde waereld noemt, gemakkelyk verdryven; de eenzaamheid voor zig gezellig maaken; en in kragt ondervinden, wat het te zeggen is „In 't heilig eenzaam met God ge„ meenzaam te zyn”.

Is men in gezelschap by anderen: geestelyke zang- en speelkunst, gelykze zeer geschikt is, om on-
nut-

nutte gesprekken, of een diep stilzwygen van 's HEEREN wegen af te breeken; zoo is ze byzonder bekwaam tot algemeene opwekking, om onbedagtsaamen te doen luisteren, overtuigden aan te spooren, Gods volk op 't nieuw te verlevendigen, en hemelvuur in den boezem te storten. Ze is gepast, daar waare verlichte en godvrugtige zielen by elkanderen zyn, om de *gemoederen* zoo wel als de *tongen* onder elkanderen te vereenigen. Daar andere Godsdiensstoefeningen, die overluid geschieden, van een' alleen OP DEZELFDE WYZE verricht kunnen worden; heeft deeze 't voorrecht dat alle de leden van een gezelschap, te gelyk, en OP DEZELFDE WYZE haar kunnen waarneemen. Ze is dus een eenpaarige verheffing des harten naar boven, een steunfel der liefde, en een fluweelen band van de gemeenschap der Heiligen, waar door Godlievende zielen op het alertederft aan malkanderen worden vastgestrengeld.

Eindelyk, oordeelde men oudtyds, zoo wel als hendaags, de muziek in den oorlog gepast, om de strydende benden heldenmoed in te blaazen: de gewyde muziek is regt geschikt, om in den geestelyken Kryg, JESUS Krygsknegten hardvochtig te maaken, dapperheid in te ademen in Gods helden, die manmoedig in 't slyk der straaten treden, met hunnen grooten Veldheer op eenen muur springen, en door den diksten drom der vyandyke benden heen dringen.

In

xxviii V O O R R E ' D E.

In een woord de H. Dicht- en Zangkunde, is, de beste uitspanning, de nuttigste tydkorting, de aangenaamste onderwyzing, de grootste sterkte in gevaaren, de beproefste balsam voor zielswonden, en ten laatsten eene bezigheid welke het naaste aan die van den Hemel verwant is.

Men behoeft geen groote kundigheid te hebben, om overtuigd te staan; dat de Kerk van Nederland, gelyk in veele, zoo ook in 't byzonder in dit stuk der Godsdienstverrichtingen, zoo wyd verschilt van Gods oude volk, 't eerste Christendom, en onze braave voorvaderen, dat men haar in eenigen opzichte voor het tegengestelde moge houden.

Om nu niet te spreken van merkelyke gebreken, die het nut zoo wel als den luister van 't openbaar Kerkgezag verminderen (God geeve dat de algemeene yvergeeft, die tans veelen schynt te bezielen, iets tot verbetering toebrengende!) wat wordt de huisgodsdienst, in 't geheel, of het zingen van Psalmen en geestelyke liederen in 't byzonder, van veele niet deerlyk verzuimd! Hoe, gering is 't aantal van hun die recht geestelyk zingen kunnen *met aangenaamheid* of bevalligheid, niet slegts in de uitdrukkingen en toonen, maar vooral *in 't hart*, zoo dat men gepast naar zynen toestand, en niet in 't wilde heen zingt.

Wat is het getal van zulken uitgedeege, die niets verstaan van 't zingen, of zoo ze 't verstaan, geenen
lust

lust hebben, om Psalmen of geestelyke gezangen te zingen, waar van de inhoud mishagt aan hun die geen gehoor hebben, om de hemelsche kunst van Sions gezangen te kennen, ingenoomen zynde met de bastaartklanken van ydele waereldlieders.

Om nu niet te spreken van hen, die in het treurig zwart heen gaan, de harpen aan de willigen hangen, en bekwaamer schynen om te schreien, dan omden HEERE te zingen met een blyde keel, waar in de galm zweeft der goddelyke verheffingen.

Lust hebbende tot de gewyde Poëzy, sint God my tot zyne gemeenschap aanvangkelyk getrokken heeft; vond ik my geduurende een reeks van dertig jaaren, opgewekt om nu en dan in de uren myner uitspanning, tot geoorloofd vermaak, verheffing van 't hart, en verbetering van myn gemoed, 't een of 't ander gezang ter verheerlyking van mynen grooten Maker, den Bruidegom myner ziele, den Geest der eeuwige liefde, en 't groot werk der genade te zingen, en tans, op verzoek en aandrang van veele, in 't licht te geeven. Och mogt het zyn, tot gestadige vernieuwde verlevendiging voor my zelven; opwekking en aanspooring van myne reisgenooten op den weg naar 't Hemelsch Kanaän; en tot overtuiging en inwinning van veele zielen, die deezen weg niet kennen, om denzelven in te slaan! Daar toe strekken de meeste verbonds- en geloofslieders, waar in de ziel met ruimte voor zig zelve spreekt;

maar

xxx V O O R R E D E.

maar onder die, zyn ook verscheidene met voorbe-
dachten raade gemengd, welke kunnen dienen tot
ontdekking van de ongelukkige droggronden, waar-
op de blinde natuur rust; of tot voorbeelden van
een waarachtig en opregt afscheid dat men aan de
waereld en de zonde moet geeven, en een geheel
grondig toevertrouwen en overgeeven van zig zel-
ven aan den Bruidegom der ziel! Mogten deeze
gezangen, met zulk een oog worden gelezen of ge-
zongen, dat elk voor zig zelven liederen verkoos
naar gelang van zynen toestand gepast; of ande-
re zingende, zyne ootmoedige en stille zuchtingen
daar by voegde, dat de eeuwige Liefde, de kracht
van die uitdrukkingen hem mogt doen ondervinden.

Niemand moet zig verwonderen, dat hier zoo
veele vreemde, inzonderheid Italiaansche Wyzen, op
het voorhoofd der gezangen staan: ik zal daar van
met een woord rekenschap geeven; en zoo ik hoo-
pe, ook zulken voldoen, die dezelve noch kennen,
noch, zoo ze'er eenige kennen, aan hunnen smaak vol-
doende vinden.

Er zyn door de Goddelyke ontferming, in onzer
tyd, nog hier en daar jonge luiden, in meer dan eene
gemeente van ons Vaderland, welke lust schynen
te hebben, om de waereld- en zondedienst te ver-
laaten, en begrypende, dat de Godsvrugt, gelyk blin-
de menschen waanen, niet bestaat in naargeestigheid
en droefheid, dan voor zoo veel die bekwaam is om

ons

V O O R R E D E. xxxi

ons grondig los te maaken en waarlyk tot Christus te brengen den God der blydschap van zyns volks verheuging; achting blyven behouden voor de Muziek, die hoe zeer te vooren aan de ydelheid gewyd, op zig zelven niet alleen onschuldig is, maar geheel het Heiligdom toebehoort, en alleen door dwaaze sterfelingen die zig in de zinnen verliezen, daar van ontvreemd is. Maar te veel kundigheid verkreegen hebbende in de nieuwe Muziek, wyd in fraaiheid van de oude verschillende; kunnenze de Geestelyke Gezangen, die men tans in handen heeft, en waar van veele zeer uitmuntend en stigtelyk zyn, uit aanmerking van de slegte Zangwyzen gelyk de meeste zyn, niet anders zingen dan om de aangenaame en opwekkelyke stof, of geestelyke en verhevene Dichtkunde, waar in ze opgesteld zyn. Op zangwyzen in den smaak der nieuwe Muziek, heeft men tot nog toe myns weetens geene Geestelyke Gezangen. Ydele Vaderlandsche waerelddeunen, waar in dikwerf zoo luttel zout als deugd is; smaaken hun en veele zedige en welopgevoede menschen in 't geheel niet. De Italiaansche en Fransche zangstukjes, om die zelfde reden, alzoow weinig achtende zig dan 't gelukkigst onder 't speelen of 't zingen wanneer ze er niets van verstaan. — Men heeft uit dien hoofde gemeend, hun deezen dienst te moeten doen; dat men hun stichtelyke gezangen, in de hand gaf, met de beste Italiaansche, en andere

xxxii V O O R R E D E.

re nieuwe zangwyzen voorzien , om onder 't onschuldig vermaak van 't zingen en speelen , te gelyk een van de gewigtigste verrigtingen van ons leven te volbrengen , dat is te zorgen voor de eeuwigheid. Ik kan niet hooren (en dit zal elk der zaaken kundig met my getuigen) dat deeze Zangwyzen , zoo Italiaansche als Nieuwgemaakte , ontstigtelyker zyn (zoo er anders stichting of ontstichting is in de bloote toonen der Muziek) dan onze oude Vaderlandsche , Fransche , of Hoogduitsche Zangwyzen.

Fraaier zynze. Maar mogen we dat van de wærelde niet overneemen of navolgen? Is de kunst alleen haar eigen , en niet aan 't hemelsch heiligdom? Indien de Opschriften der Psalmen op *de Githith* , en *Schofchannim* , ons gelyk veele taalkenners denken , en van waarschynlykheid niet ontbloomt is , leeren , dat die liederen in den smaak van den Gathschen zangtrant , of die van Sufan gemaakt zyn : kan niemant ons berispen , datwe de Italiaansche , die trouwens nu ook al de Nederlandsche geworden is , tot de geestelyke gezangen overbrengen. En in allen gevalle , waar zyn onze oude Zangwyzen op stichtelyke liederen van daan gehaald? Zoo wel als de onze , of nieuw gemaakt naar den smaak van dien tyd , of van ydele Nederduitsche , Fransche , en Hoogduitsche liederen overgenoomen. Gelyk de godvruchtige dichters , Lodestein , Sluiter , Sweerts ,

Van

V O O R R E D E. xxxiii

Van Houten, en veele anderen daar in geen de minste zwaarigheid gemaakt hebben. Zyn deeze zangwyzen aan de meesten tot nog toe onbekend: zy kunnen ondertusschen getoefd worden, met het aandagtig leezen der Gezangen, tot dat ze de Wyzen zig hebben eigen gemaakt; die voor 't grootste gedeelte zoo moeilyk niet zyn als men zig mogelyk verbeeldt.

Daarby heeft men voor de onkundigen zoeken te zorgen, door verscheidene Psalm- of Zangwyzen, aan 't begin van een groot getal deezer liederen te melden, welke gemakkelyk en aan de meesten bekend zyn. Ook zyn veele zangers kundig genoeg, om door herhalingen van sommige lettergreepen, woorden, en regels, of eenige geringe veranderingen der nooten, oude en bekende Zangwyzen op een lied van een' anderen trant en maate te gebruiken: waar van ik eenige voorbeelden op de voorhoofden van sommige gezangen, en in 't register der liederen gegeven heb.

Alhoewel ik de klaarheid en natuurlyke eenvoudigheid, inzonderheid in Gezangen als deeze zyn, zeer bemin; en my altoos de wet van verstaan te willen wezen, heb voorgeschreeven: heeft men evenwel in de gezangen eenige beelden naar vereisch der zaaken uit de natuurkunde, het oude heiligtom, Israëls reizen, oorlogen, lotgevallen, de gelegenheid van 't land Kanaan, en deszelfs bergen of stroomen, of ook eenige Propheetische schetsen

en

en uitdrukkingen gehaald, niet kunnen vermyden. Op dat het een en 't ander zou verstaan, en de kracht der uitdrukkingen, benevens de schikking en 't leven der schilderyen, zouden kunnen gevat worden, heb ik hier en daar eenige aantekeningen onder aan de bladzyden gezet, in welke verscheidene schrifuurplaatsen, waar op ik doel, tot myn oogmerk worden opgehelderd. Men gelooft daar door aan de Zangers geenen ondienst, en aan weetgierige onderzoekers der H. Schrift eenigen dienst te zullen gedaan hebben.

Nopens de Taal- en Dichtkunde, ben ik voornemens nog weidsche aanpryzingen, nog breede verschoningen te maaken. Ik ben niet dwaas genoeg my te verbeelden, dat de lauwerkrans der tans zoo zeer beschaafde Nederduitsche Taal- en Dichtkunde, door deeze eenvoudige Gezangen zou behaald zyn, die gemaakt wierden met een ganzich ander oogmerk, te weeten om myn en andere godvruchtige gemoed-*ren te sichten en te vermaaken.* Men heeft evenwel op de rigtigheid onzer Taal, en de behoorlyke maat en voeten onzer Nederduitsche Poëzy, agt geslaagen, zoo veel als met de maat der Muziek, en haare toonvallen en loopen bestaanbaar was. Hier uit spruiten veele veranderingen in die weinige liederen welke te vooren zeer gebrekkig door druk of schrift verspreid; en tans verbeterd, zoo gebragt zyn binnen de behoorlyke paalen der dichtmaat; dat-

datze evenwel op de wyzen waar op ze gemaakt waaren kunnen gezongen worden. Elk soort van zaaken heeft zyne byzondere eigenschappen. Een Gezang verschilt by my veel van een Gedicht. En niemant kan gelooven hoe moeilyk het is, in zulke korte regels, daar zoo veel rymklanken in één zangvers, op malkanderen slaan, en duizend andere kleinigheden in acht te neemen zyn, om de Muziek genoegente geeven, alles zoo te schikken, dat zig de Poëzy daar over niet met reden belge. Die zelf ooit van zulk soort van werk de proef genoomen heeft, zal dit best by ondervinding weeten.

Gelyk in sommige gezangen, eenige schikkingen zyn gemaakt, om de *Muziek* te voldoen, zonder de *Poëzy* te mishagen: zoo zyn er in de Zangwyzen van de Fesch, hier en daar eenige nooten verplaatst, ten gevalle der Nederlandsche Poëzy, zonder dat zig daar over de *Muziek* beklagen kan.

Ik moet de Zangers met een woord onderrichten, dat de zachte *e* achter aan de woorden, die in den volgenden klinkletter smelt, nooit in 't zingen moet in aanmerking koomen. Ik heb die echter laten drukken, gelyk men in de Nederduitsche poëzy altoos gewoon is; en dit kan geen de minste belemmering veroorzaaken aan hun, die in de Italiaansche gezangen, zig aan veel zwaarder en menigvuldiger smeltingen van klinkletters die gedrukt staan, hebben moeten gewennen.

xxxvi V O O R R E D E.

Men heeft in het tweede en derde Gezang, de regels die in de Zanghervattingen herhaald worden, laten drukken: 't geen tot een proeve strekt, hoe veel papier dat opneemt, en hoe verveelend het in 't leezen is, zonder eenig merkelyk voordeel, aan den zanger toetebrengen. Dit is de reden, dat men 't in 't vervolg heeft nagelaaten, weinige gevallen uitgezonderd, waar de herhalingen van luttel omflag, en in 't leezen niet hinderlyk waren. Voor 't overige moeten de Zangwyzen met de herhaalingen der regels, gezien worden uit de Muzick, die sierlyk in koperen platen gesneden, zoo geschikt is, dat ze achter elk deeltje geplaatst, of ook afzonderlyk in een bandje kan gebonden worden.

Ik wensche ten besluite aan de Zangers, by de kunst, een heilig en aandachtig gemoed, dat van de aarde afgetrokken, zig regt om hoog verheft.

De H Geeft leide ons, tot de glaazen zee met vuur gemengd, in 't Heiligdom; geeve ons Gods Cithers in de hand; en leere ons 't Gezang van Moses en het Lam. Amen.

Amsf. 1762. den 12. van Lou-
maand; zynde dezelfde dag,
waarop ik vyfentwintig ja-
ren geleeden in den dienst
bevestigd ben.

O P D E
STICHTELYKE GEZANGEN,
VAN DEN WELEERWAARDIGEN EN
ZEER GELEERDEN HEERE
RUTGER SCHUTTE,

*Getrouw Leeraar in de Gemeente van Jezus
Christus te Amstcllam.*

Ephczen 5: 19.

Wie voert myn' geest vol vuur aan 't scheepryk ?
Wie wekt my op, en zet my kragten by ?
Och! kon myn zugt door 't dak der starren dringen!
Het zwak geslcl is thans zeer onbekwaam.
Ik waag het toch in 's HEEREN grooten Naam,
Om op myn harp eenvoudig iets te zingen.

'T is SCHUTTE mild bestraald met pinkstervuur,
Die moediglyk op Sions hoogen muur
De kruisvaan plant, Messias zegeteken;
Wyft aan de schaar het nauwe levenspad,
En de enge poort naar Salems vredeftad;
Die 't hart verrukt door zyn beminlyk precken.

't Is Schutte, die dees zielenlekkerny,
Uit 't woord gehaald, ons schenkt in poëzy;
Den aandagt wekt door zyn godvrugte zangen;
En maalt ons door zyn keurlyk kunstpınfeel,
Dit stichtlyk werk, dit schoone dichttafreel,
Om aan den muur van Nêêrlands kerk te hangen.

Hoe lieflyk is 't als hy van Jesus deunt,
Op wien de Bruid als op haar' liefsten leunt!
Hy schetst zyn oog vol van mêedogenheden,
Waar meê die Vorst zyn Sulammith belonkt,
Haar hart en ziel in wedermin ontvonkt,
Zoo dat zy wenscht haar' Bruijom na te treden.

Hy maalt de trouw van Goël voor zyn Bruid,
Die 't echtverbond met Haar voor eeuwig sluit.
O! Diepte van genade niet te peilen!
Een berg of klip mag wank'len op zyn' grond;
Maar nimmermeer het zalig vreêverbond,
Wie kan, wie zal die zee hier overzeilen?

Sta stil myn pen, zou ik in 't voorportaal
Afschetsen, 't geen men in de binnenzaal
Van dit gefigt ontmoet? Waar zou 'k beginnen?
Kom, Sions kroost, zing op een' hoogen toon,
Ter eere van uw' Heer Gods grooten Zoon,
Uw stemmê klink tot aan des Hemels tinnen.

De kunst wéncht met de godvrugt, dat m'eerlang
In Salems hut opheffe Davids zang,
Vernieuwd, herkleed in keur van poëzye,
Die zuiver volgt de mening van den Geest,
Dat ieder die de psalmen zingt, of leeft,
Hier over zig van harte regt verblye.

O SCHUTTE, ik durf thans nauwelyks bestaan
U dit gering gedicht te bieden aan;
Myn doffe lier slaat geen verheeven toonen;
'T is niet naar konst, noch naar den eisch gericht:
Ik treë er mcê schoorvoetend in het licht.
Uw heusheid zal 't gebrekkige verschoonen.

De groote Vorst geev' zegen op dit werk;
Hy schenke u kragt, en maake uw schoud'ren sterk;
Hy wil u steeds zyn hulp uit Sion zenden.
Leef bly met uw ELIZABETH nog lang,
Tot dat gy 't zaam verschynt, daar 't koorgezang
Het lied des Lams nooit wederom zal enden.

FREDERIKA ALIDA TEGNEUS.

Leeuwaarden,
den 6 van Oogstmaand
1761.

O P D E
STICHTELYKE GEZANGEN,
VAN DEN EERWAERDIGEN HEERE
RUTGER SCHUTTE,
Leeraar te Amsterdam.

Gelyk een hof gesierd met bloemen
Het oog door 't schoon gezicht verrukt;
Maar dan eerst nuttig is te roemen,
Wen de arts er heilzaam kruid in plukt:
Zoo is uw zanghof, braave SCHUTTE,
Niet slegts aanloklyk voor het oog,
Maar teffens 't krank gemoed ten nutte,
Van al wie deugd beminnen moog.
Hier vindt men keur van artsfenen,
By bloemen van de beste soort;
Hier kan men oog, en hart verblyen,
Kom wie het lust, kom ongestoort,
Puur honig uit dees zoete bladen:
Zoo wordt uw kwynend oog verlicht,
Hier kan zich uwe ziel verzaaden.
Wie vindt zich dan niet duur verplicht,

Op

Op 't hooren van dees fchoone klanken,
Den maker van dit treflyk werk,
Voor zyne nyvre vlyt te danken!
Te bidden dat de Heer hem fterk;
Op dat hy ons noch lang moog flichten,
Met zyn verheven poezy;
En als een flonkerftar verlichten
Des Heilands volk aan 't fcheepryk Y.

ELIZABETH CHARLOTTA ELIKINK.

*** 5

O P

OP DE STICHTELYKE GEZANGEN,
VAN DEN WELEERWAARDIGEN HEERE
RUTGER SCHUTTE,

*Godvruchtig Leeraar in Christus Kerk te
Amsterdam.*

NU eens Jezus roem vermeld:
Keur van woorden, keur van wyzen,
Om den hoogen God te pryzen,
Worden ons hier voorgesteld.
Op het hooren dier gezangen,
Mag geen harp aan wilgen hangen.

Laat in 's waerelds uchtendstond,
't Heir der Morgenstarren zingen,
Van de Schepping aller dingen:
Laat vry Ethams dorre grond,
Toen de zee deed Pharô smooren,
Mirriams triumfied hooren.

Laat de dappre Debora
Ons van Ifrêls trouwe helden,
En van Jabins neêrslag melden;
Dat men all' de harpen sla,
By 't voltoojen van Gods tempel,
En doe beeven dak en drempel.

Nu

Nu past blydschap, nu één lied;
God is bezig oude zaaken,
Aarde en hemel nieuw te maaken;
En de vorst van 't helfch gebied
Is in Jezus bloed verdronken,
En ten afgrond neêr gezonken.

Siferaas, die Israël
Willen Kanâns ruft ontrooven,
Daar d' orakels die belooven,
Storten beurtlings in de hel.
Onze nieuwe tempelmuuren
Zullen d'eeuwigheid verduuren.

Zouden, in dees blyden stond,
Dan de zangers ons ontbreeken?
Zou men geen trompetten steeken;
Blaazen over 't wacrelond?
Ja, gewis de hoogste wallen
Zullen onder 't juichen vallen.

SCHUTTE gaat ons spelend voor;
Hoor hem van Gods wegen zingen;
't Lied zyns liefsten doet hy dringen
Den geheelen wynberg door:
't Vrolyk sap der roode druiven
Doet het ongeloof verstuiven.

In het veld van Ephrata,
Zongen eens all' d' Englenchooren;
Nu, nu luistren ze, om te hooren .
Onzen roem van Gods genaë:
Laat ons dus by beurten speelen:
Zang kan God en menschen streelen.

Dat heet recht de harp te slaan:
Onder 't zingen, onder 't looven,
Voeren wy Gods ark naar boven:
Hoogt de poorten, ruimt de baan;
Ja, verheft u, eeuw'ge deuren,
Jezus zult gy 't waerdig keuren.

SCHUTTE volgt op Davids spoor:
Laat de boozen samenrotten,
En de dwaaze Michals spotten;
't Lied des Lams vervult myn oor.
Dus zal d'ark de hoogte winnen;
Dus gaan ook de Cherubs binnen.

Laat de zangerige Italjaan,
Laat de Fransman op zyn wyzen,
d' Ontucht kwecken, d' ondeugd pryzen,
En zyn dartle snaaren slaan;
Zelfs die toonen moeten strekken,
Om ons tot Gods lof te wekken.

God

God' zy dank, dat 's vyands hand
Neêrlands burgren niet kan **dwingen**
Sions liedren op te zingen;

Noch een Philistyn in 't land,
Om zyn' dartel oor te streelen,
Hier een' Simson **kan** doen speelen.

Proeft op reis van deeze druif,
Abrams kindren: laat onze ooren
Nu den **Nachtegaal** eens hooren,
Dan de stem der tortelduif:
Oeffent harten en verstanden;
't Voorjaar is gewis op handen.

SCHUTTE, lieve kunstgenoot,
'k Heb een' korten tyd gezwegen,
Nu hebt gy uw beurt gekreegen:
Maar ik zwyg niet tot myn' dood:
Gods fontein, aan ons gegeven,
Springt tot in het eeuwig leeven.

s'Hage 11 Jan. 1762.

J. E. VOET.

O P

DE STICHTELYKE GEZANGEN,

VAN DEN WELEERWAERDIGEN HEERE

RUTGER SCHUTTE.

Wien het lusten moog te zingen,
Naar den toon,
Van de reine hemellingen
Voor Gods Troon!
Moet de heerlijkheid beoogen
Van den Heer,
En zyn grooten naam verhoogen,
Tot zyne eer.
Die moet in Gods liefde branden
* Onbevreesd,
En ook zingen met verstand, en
In den Geest.
Zangen moeten niet slegts wekken
Lust en vreugd;
Maar vooral den zanger trekken,
Tot de deugd.

Jesus

* 1 Joh. IV: 18.

Jefus die men eeuwig pryzen ,
Looven zal;
Moet men zingende eer bewyzen
Boven al.
En om verder doel te treffen,
Moet men met
't Zingen ook zyn hart verheffen,
In 't Gebed.
En den Heer met blydschap danken,
Door zyn' zang!
Maar wie leert ons zulke klanken?
SCHUTTE lang
In de zangkunst fix ervaaren,
Zingtze ons voor,
Als de Prins der harpenaaren,
In Gods koor.
Des hy by de zangkoraalen,
Wordt geroemd,
En die op zyn werk durft fmaalen
Straks gedoemd.
'k Hoor de dichters grootfch van toonen,
Ryk van stof,
Hem om zynen arbeid kroonen
Met veel lof.
'k Zie hen dunkt my gretig leezen
In dees blaân,
En hen aan hun vrolyk wezen,
Zeer voldaan.

'k Hoor

'k Hoor hen deeze dichtbanketten,
Heind en veer,
Als uitmuntend uittrompetten,
Keer om keer.
'k Zie hen noch naar meerder haaken,
Ieder zegt ;
„ Dat heet stichten en vermaaken „
En met recht :
Want hier kan men wysheid leeren
Uit Gods woord ,
Die Godvruchtigen begeeren,
Elk bekoort ;
Hier is hemelman te vinden ,
Melk en wyn ;
Hier by moogen Jesus vinden
Vrolyk zyn.
Doffen , traagen , worden vaerdig ;
Leenen 't oor ;
Keuren deeze klanken , waardig
Hun gehoor.
Treurigen wordt trooft gegeven ,
't Zwakke wordt
Geeft , en moed , en kracht , en leven
Ingeftort.
Gryze wandlaars op Gods wegen
Zyn gesticht ;
Krygen onder 't zingen zegen ,
En meer licht.

Zwygt

°

Zwygt gy dichters van Amfion,
 Zwyg ook meê
 Van uw wonderen, Arion,
 Op de zee.
 Zwygt van Orpheus die rivieren,
 Die het zout
 Stil deed staan en wilde dieren
 Temde en 't wout!
 Gy vertelt ons fabels, droomen;
 SCHUTTE tracht
 Waarlyk kwaân en 't kwaad te toomen,
 In Gods kracht.
 En gelyk zyn zangen flichten,
 Is 't ondhaal
 In zyn schoone zededichten,
 Juist van taal.
 Kenners kennen deeze zangen,
 Aan hun spraak;
 Blyven aan die toonen hangen,
 Met vermaak.
 SCHUTTE, die voor de Amstelvolken
 Vuurig smeekt,
 Onder zoo veel bybeltolken
 Krachtig preekt;
 Heft thans op met keur van wyzen,
 In Gods kerk:
 Dobbelt moet men hem dan pryzen,
 Om zyn werk.

* * * *

Dat

°
Dat de vlyt van leeraar SCHUTTE,
Ieder mensch,
En Gods kindren strekk' ten nutte;
Is myn wensch.

B. E L I K I N K,
Pred. te Paapendrecht.

O P

O P

DE STICHTELYKE GEZANGEN

VAN DEN EERWAARDIGEN HEERE

R. S C H U T T E,

P uiktelgen van de waare vreugd,
Gespeelen van de schoone deugd,
O Dichtkunst! o Muzijk! vermaak der hemellingen!
Is 't waar, en rijft uw toon naar 't voorwerp van
uw dicht;
Waar voegt dan meerder kunst, in 't spelen en in 't
zingen,
Dan wen uw lofzang stijgt door al de starrenkringen,
En 't hoogste wezen looft in 't ongenaakbaar licht?

Een lied dat naaft aan Davids lied kan halen,
In hoogen stijl en vindingrijk verstand;
Een zuivre zangtoon, op den trant
Van Korachs kundig kroost, in Sions tempelzalen,
Niets lagers voegt der keel van een godvrucht ge-
moed,
Wiens lofgezag den roem der Godheid hulde doet.

Of zou de Poëzij, met haar bekoorlijkheden,
 Een lage hofslavin der schandlijke ondeugd zijn;
 Zou 't streelende muziek zijn fijnsten klank besteden,
 Aan vuile dattelheid en wijn:
 Terwijl een kreupel rijm, op walgelijke wijzen,
 Alleenlijk aan den lof der Godheid bleef gewijd?
 Neen! Hij, wien de Englen zelf in hunne liedren
 prijzen,
 Begeert de schoonste vrucht, o Zangers! van uw vlijt.
 Heeft Hij Aholiab een kunstgaaf toebeschoren;
 Bezaleël voorzien met wysheid en verstand:
 Hy eischt met recht, ten sierfel zijner kooren,
 Het edelst pronkstuk hunner hand.

Gij, Godgewijde zanggezinden!
 Dienut noch vreugd in zoutloos rijm kunt vinden,
 Maar redelijker denkt van uwen duren plicht,
 Ziet mijnen Schutte u 't spoor tot edler zingen bannen.
 Hy huuwt zijn keurig puikgedicht,
 Dat, naar de kunst, vermaakt en sticht,
 Aan 't heerelijkst muziek der kundigste Italjanen.
 Dus wordt die hemelgift, hoezeer
 Mishandeld en misbruikt, gewijd aan 's Hemels eer.

Dat heet eerst recht, door Godsliefde aangedreven,

Gods Zoon gesteld ten doel van 't leven. ()*

Dat

(*) Des Hren Schuttes Zinspreuk: *Sit scopus vitae Christus.*

Vaar, brave Dichter, voord in uw godvruchtig pogen,
Terwijl ge als heilgezent Gods kruiskerk bouwt
aan 't IJ,
Opdat wij ook in kort ons zelf vergaflen mogen,
Op uwe zedepoëzij.

AHZUEER VAN DEN BERG,
Dord 1762.
Leeraar te Bruchem en Kerkwyk.

**** 2

AAN

AAN DEN EERWAARDIGEN HEERE
R. S C H U T T E:

Toen Hy zyne Stichtelyke Gezangen uitgaf.

O SCHUTTE, flonkerſtar van 't Y!
Wie kan uw ſchitt'rend licht verdraagen,
Nu gy uw hemelpoëzy
Doet op dees zuiv're blad'ren daagen?
Nu moeten Flaccus lier, en Nafoos dart'le blaân,
Als mind're ſtarren voor uw Yſtar ondergaan.
't Zy gy, den Schepper aller dingen,
Op uwe godgewyde lier,
Wilt lof en prys en eer toezingen:
't Zy gy met ongedwongen' zwier,
Ons luifſtergreetig oor en aandagt houdt gevangen,
Door kunſtig choormuziek van zuiv're maatgezangen,
Hoe zweeft dan 't kiefche Nederland,
In kruitwaranden van uw blad'ren:
Om honig van uw vlug verſtand,
Als nyv're byën op te gadren!
En wenscht daar 't nu met ſinaak uw' heil'gen honig
puurt;
Dat gy zyn byën meer van uwe bloemen ſtuurt.

M. VAN ASCH VAN WYK.

AAN

A A N D E N

WELEERWAERDIGEN HEERE

RUTGER SCHUTTE.

*Ter gelegenheid van 't uitgeeven zyner Sticht-
lyke Gezangen.*

Was't niet genoeg, dat Gy, geliefde Heilgeant,
Gelyk door Pinxtervuur gedreeven,
Zoo yv'rig, zoo getrouw, zoo vol van kragt en leeven,
De kruisbanier van Jesus plant?
Die U, in 't geeft'lyk tempelbouwen,
Een vierde van een eeuw dus staande heeft gehouën.

Was't weinig, dat Gy't Y en d'Amstel met Uw woord,
Dat zielen doet voor Jezus buigen,
Of uit zyn volheid kragt, ja geeft en leven zuigen,
Als 't van den kansel wordt gehoord;
Reeds zestien jaaren mogt verblyën?
Moest ge ook Uw zuiv're pen aan de eer der Godheid
wyën?

Gy zaagt het schoon Muziek, door vuile dartelheên,
Van haare heerlykheid berooven;
Dat hemelsche geschenk, geschikt om God te looven,
Door helsche vindingen bestreên.
Gy hoorde de eed'le Dichtkunst zuchten,
Onmachtig om 't geweld van 't snood misbruik te ont-
vluchten.

Dit smertte U in de ziel. Waar op een hemelgloed
U doet in heldenryver blaaken,
Om voor de kunst, voor deugd, en heiligheid te wa-
ken.

Fluks moet Uw eed'le lust geboet:
Gy staat, al dichtende, aan het zingen,
En streelt met Uw geluid het oor der Hemellingen.

De Godvrucht staat verfteld op dien verheven' toon.
Zy voelt zich aan uw' klanken binden,
Zy kan daar in zich zelf, haar staat, en werking vinden.
Zy ziet, hoe gy Gods grooten Zoon
Ten troon voert op uw zuiv're snaaren,
Zoo als Hy zich in 't Woord, en 't hart, wil openbaaren.

Daar valt nu de ydelheid, vol schaamte, voor U neêr,
Kunstkenners vinden, op 't ontfangen
Van dien gewenschten schat der hemelsche gezangen,
Te min vermogen om uwe eer
En lof, zoo als 't hun zou behaagen,
Te galmen over 't rond, ten starren intedraagen.

Hcb

Heb dank , ô SCHUTTE! voor dit zoet en heilzaam
werk. .

De Algoedheid wil Uw' yver loonen ,
En met Haar dierb're gunst en zegen steeds bekroo-
nen ;

Laate op Uw' arbeid in Gods Kerk',
Veel zaligende vrucht ontspruiten ;
Doe U in 't Priesterschap den halven Eeuwkring flui-
ten.

C. BORWINKEL.

L Y S T

LYST DER GEZANGEN.

	Bladz:
1 Gewyde Poëzy. <i>Hemelpoëzy</i> enz. Gaat met herhaling der muzieknooten van den tweeden en de beide laatste regels, op de wyze van Psalm 81.	1
2 Heilige Zanglust. <i>Myn tong wek greetige ooren.</i>	5
3 Goëls Liefde alleen genoeg. <i>Goël is vol mededoogen.</i>	8
4 Reize naar Jerufalem. <i>O Slaverny.</i>	11
5 Jefus Oogen. <i>Volmaakt gezigt.</i>	14
6 Het Dwaallicht. <i>Zou ons een dwaallicht leiden.</i>	17
7 't Offer van zig zelven. <i>God zal my zyn aanzigt toonen.</i>	19
8 De sterke zwakheid. <i>Zwakheên mogen my verbindr'en.</i>	21
9 Togt naar de Hemelkust. <i>Wykt nu ondermaansche dingen.</i>	24
10 Uitbreiding van Psalm XLII: 2--6. <i>Albeschouwend Hemeloog.</i>	26
11 Uitbreiding van Psalm XLII: 7--12. <i>Rys O zonlicht uit de kimmen.</i>	29
12 Uitbreiding van Psalm XLIII: 1--5. <i>Doe my recht geduchte God.</i>	35
13 Aandagt op Hosea II. 18: 19. <i>Drieënig Opperwezen.</i>	37
14 't Ho-	

LYST DER GEZANGEN.

	Bladz:
14 't Hofanna en 't Halelujah. <i>Trekt God myn hart naar boven.</i>	40
15 De ziel in 't eenzaame. <i>Sombre schaduw, stille lommer.</i>	42
16 Lentezang. <i>Barre winter, die de boomen.</i>	45
17 't Hemelleven. <i>Mogt ik voor den Hemel leven.</i> Kan, met herhaling van den tweden en vyfden regel, op de wyze van den 38 Psalm gezongen worden.	48
18 De ydele Waereld. <i>'k Lach om schoonheên die wat blinken.</i>	50
19 't Godlyk Gezigt. <i>Alverkwikkend schoon gezigt.</i>	52
20 't Hart in den Hemel. <i>Ai spoed u traage ziel.</i>	54
21 De Liefde. <i>In de liefde leeft ons hart.</i>	56
22 Hemelblydschap. <i>Schreit niet meer o traanende oogen.</i>	58
23 't Bewolkte Dag- en 't koude Noorderlicht. <i>O Zon van 't leven.</i>	60
24 Zingens lust. <i>Myn ziel naar boven.</i>	67
25 De Vryheid. <i>Ik verkies het vrye leven.</i>	70
26 De Tyd der minnen. <i>God sloeg zyn oog.</i>	72
27 De Beekskens der Godstadij. <i>Halelujah.</i>	76
28 De Komst des grooten Konings. <i>O God en luisterryke Koning.</i>	77
29 De Zon der ziel. <i>O heldre lucht na zoo veel onweervlaagen.</i>	78
30 De Bruidegom in 't eenzaame gevonden. <i>O Lustbosfschaadje, groene dreeven.</i>	81
31 De	

LYST DER GEZANGEN.

	Bladz:
31 De Nachtegaal. <i>O Nachtegaal, roem op uw stem niet meer.</i>	85
32 De Leeuwerik. <i>Zytge opgevloogen.</i>	88
33 Heilig Stilstaan. <i>Myn ziel gewoon te rennen.</i>	90
34 De zondaar ontwaakt. <i>Zal ik nooit tot God ge-naaken.</i>	93
35 De Geopenbaarde Godsdienst. <i>O Bron van myn leven.</i>	97
36 Ontdekking van de Trouloosheid enz. <i>Trouw-looze ziel elendig zonder smart. Gaat ook op de wyze van den 1. Psalm.</i>	104
37 Heilig Lachen. <i>Is Jesus zelf myn Ziele vriend.</i>	106
38 's Waerelds Dwaasheid. <i>Elk meent dat by het beste deel.</i>	108
39 't Bly Halelujah. <i>JESUS grootheid zal ik looven.</i>	111
40 De Trouwe van den Bruidegom. <i>Waar is myn Bruidegom.</i>	115
41 Immanuëls Liefde. <i>Immanuël, myn lust, myn eer.</i>	121
42 De Liefde door Gods Zoon hersteld. <i>Liefde leven van het leven.</i>	125
43 Hemelsche Geboortezang. <i>Hemeltooncn, Eng'lentaalen.</i>	131
44 Lazarus Verryzenis. <i>'t Is sterven! wreede dood enz.</i>	136
45 't Geringste en Grootste Koningryk. <i>'k Zie Gods zoon van zondaars hooren.</i>	140

GEWY.

GEWYDE POËZY.

I.

Hemelpoëzy

Die het hart kunt raaken;
Gy maakt vry en bly:
Gy kunt banden slaaken.
Ik verkies uw toon,
En verhef Gods Zoon,
Op wien de Eng'len staaren,
Als myn kroon, en loon;
Met myn blyde snaaren.

II.

'k Zing Kalvaria,
Salems tempelboogen;
't Godlyk Siloa,
Nimmer óp te droogen.
't Zalig hemelhof,
Is de blyde stof,
Van myn liergezangen,
Dat myn lied en lof,
Juichend zal ontfangen.

A

III. Vloei,

2 S T I C H T E L Y K E

III.

Vloei, O levensstroom,
Vloei nu mild van boven:
'k Zal aan uwen zoom,
Edens golfjes looven.
Zoo ge in 't zingen deelt,
Dart'lend ruischt en speelt,
Zullen hemelreien,
Daar onze aarde kweelt,
's Hemels lof verbreien.

IV.

Zing, Immanuël
Nooit genoeg te danken,
Geestlyk Israël.
Leer de fikse klanken,
Van zyn Vaders luit!
Zing die Hemelspruit:
Zing des Konings gangen:
Zing de schoonste Bruid,
Met uw maatgezangen.

V.

Daal, o goede Geest,
Uit de starrekringen:
Leer inwendig meest,
Van uw daaden zingen.

't Zal

G E Z A N G E N.

3

't Zal tot eeuwige eer,
Van den besten Heer
Mynen Koning, strekken;
En my keer op keer,
Tot zyn' lof verwekken.

VI.

Zong de wufte jeugd,
Zuiv're hemeltooncn;
Dan zou waare vreugd,
't Heilig zingen loonen.
't Zou het ftug gemoed
Koud als ys; door gloed
Van Gods liefdelonken,
En des Heilands bloed,
In zyn min ontvonken.

VII.

Ja! dan zou ik haast,
My met haar verblyden.
En hoe de afgrond raast;
Dan zou J E S U S ryden,
In het vlakke veld,
Dat zyn glorie meldt.
'k Zag dan duizend zielen,
Voor den grootften held,
By zyn' wagen knielen.

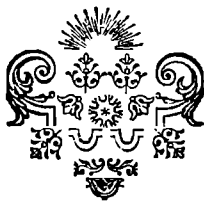
A 2

VIII.

4 S T I C H T E L Y K E

VIII.

Hemelpoëzy;
Door ons hart te raaken ,
Kuntge vry en bly ,
Helfche banden flaaken.
Elk verkieze Uw' toon ;
Elk verheff' Gods Zoon ;
Elk leere op Hem staaren ;
Vinde in Hem zyn' loon ;
Roer' van Hem zyn' fnaaren.

HEILIGE

HEILIGE ZANGLUST.

STEM: *Or cheti ſto mirando.*

I.

Myn tong wek greetige ooren;
 Zing de yd'le waereld doof, en ſtom.
 Zing de yd'le waereld doof, en ſtom.
 Zingt juichende Englenchooren;
 Zingt vlugge Cherubynen;
 Zingt vuur'ge Serafynen;
 Zingt met my zalig geeftendom;
 Bevryd van dood en hel,
 Dood en hel, dood en hel,
 Elk zinge Immanuël!
 Zingt overtuigde ſchaaren;
 Zingt van de reis naar Kanaän,
 Zingt overtuigde ſchaaren;
 Zingt van de reis naar Kanaän,
 Zingt Horeb, ſpant de ſnaaren;
 Leert, uit de Paafchgezangen
 Van 't Lam, de toonen vangen.
 Zingt hier, zoo zingt ge 'er eeuwig van.
 Zingt zoo van Sinay;
 Dat Sion u verbly.

A 3

H. En

6 S T I C H T E L Y K E

II.

En gy, verlichte zielen,
Zingt vrolyk, zingt met hart, en stem.
Zingt vrolyk, zingt met hart, en stem.
Ge moogt op Sion knielen.
Zingt van het voorig scheiden,
Zingt van het trouwe leiden.
Zingt van Gods stad Jerufalem
Zingt by uw Siloa
Siloa, Siloa,
Van 't huilend Berseba.
Komt voegt uw' gladden gorgel
By 't speeltuig: geeft aan God gehoor.
Komt voegt uw' gladden gorgel,
By 't speeltuig: geeft aan God gehoor.
Hoe dreunt het lieflyk orgel!
Hoe klinken Englentaalen,
Op zuivere Cymbaalen!
Hoe streelt de vedelsnaar het oor!
Ai hoort het maatgeluid,
Van cither, harp, en fluit.

III.

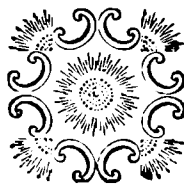
Dat mag eerst zingen heeten!
De waereld zingt van ydelheên:
De waereld zingt van ydelheên:
Maar 't yd'le wordt vergeeten,

Als

GEZANGEN.

7

Als Davids zuiv're snaaren,
Het harte doen bedaaren.
Och! dat gestadig hier benéen;
Al 't speeltuig, hart, en tong,
Hart, en' tong, hart, en tong,
Van JESUS glorie zong!
Myn tong wek greetige ooren,
Zing de yd'le waereld doof en stom;
Myn tong wek greetige ooren,
Zing de yd'le waereld doof en stom;
Zingt juichende Englenchooren;
Zingt vlugge Cherubynen;
Zingt vuur'ge Serafynen;
Zing met my zalig geestendom,
Bevryd van dood, en hel:
Elk zinge Immanuël.

8 S T I C H T E L Y K E
GOËLS LIEFDE ALLEEN GENOEG.

OPENB. III: 17-19.

STEM: *Se tu m' ami se sospiri.* De Fesch Canz. I.

I.

Goël is vol mededoogen:
't Is zyn liefde, die my droeg,
Goël sloeg op my zyne oogen
Goëls liefde is my genoeg.
Goël sloeg op my zyne oogen
Goëls liefde is my genoeg.

II.

Had ik rykdom, ruime schatten,
Geen gebrek aan cenig heil:
't Zielsgebrek deed Hy my vatten;
Goëls liefde kent geen peil.
't Zielsgebrek deed Hy my vatten;
Goëls liefde kent geen peil.

III.

'k Was elendig, duizend vreezen,
Duizend rampen, drukten 't hart.
Goël wil door straf geneezen,
Goëls liefde zond die smart.
Goël wil door straf geneezen,
Goëls liefde zond die smart.

IV.

[*'k Was elendig enz.*] Tegen den *elendigen* en *jammerlyken*
toestand, door Gods oordeelen, v. 17^e wordt van den Hei-
land

G E Z A N G E N. 9

IV.

Jammerlyk, en schreienwaerdig,
Was myn staat, al schreide ik niet
Word ik yv'rig en boetvaerdig;
Goël kent myn zielsverdriet.
Word ik yv'rig en boetvaerdig;
Goël kent myn zielsverdriet.

V.

Moest ik arm, en sober leeven;
Goël die al 't goed bevat,
Wil 't beproefde goud my geeven:
Goëls liefde is al myn schat.
Wil 't beproefde goud my geeven:
Goëls liefde is al myn schat.

VI.

'k Was te blind, om regt te leezen,
's Hemels raad, en mynen pligt.
Oogezalf kan 't oog geneezen;
Goëls liefde schonk my licht.
Oogezalf kan 't oog geneezen;
Goëls liefde schonk my licht.

VII.

land bestier en raad gegeven v. 19, gelyk men tegen de
Armoede, *blindheid*, en *naaktheid*, den zondigen toestand van
Laodiceas Engel afschilderende v. 17^e.; overgefteld vindt den
raad van Jesus in 't 18 v. Dit heb ik in 't gezang, zoo klaar
als mogelyk was, zoeken uit te drukken.

10 S T I C H T E L Y K E

VII.

'k Had geen sierkleed, dat myn leden
Dekken kon, en God beviel:
't Wit gewaad, moest my bekleeden,
Goëls liefde dekt myn ziel.
't Wit gewaad, moest my bekleeden,
Goëls liefde dekt myn ziel.

VIII.

Goël breidelt all' myn lusten;
Schenkt een kleed in bloed genct;
Doet my in zyn' wil beruften.
Goëls liefde is my een wet.
Doet my in zyn' wil beruften.
Goëls liefde is my een wet.

IX.

Goël is vol mededoogen;
't Is zyn liefde, die my droeg:
Goël sloeg op my zyne oogen;
Goëls liefde is my genoeg.
Goël sloeg op my zyne oogen;
Goëls liefde is my genoeg.

REIZE

REIZE NAAR JERUSALEM.

STEM: *Condolce forsa.* Canz. II.

I.

O Slaverny!
O nagt van zonden!
'k Ley vast gebonden,
God maakt my vry.
'k Zie 't licht nu ryzen,
Wie stapt my tegen?
Wie zal, de wegen
Naar Kanaan, wyzen?

II.

Myn vuurkolom,
Ik zou verdwaalen:
Schiets uwe stralen,
In 't heiligdom.
'k Hoor Sukkoths velden,
En legerplaatsen;
De galmen kaatsen,
Die God vermelden.

III.

Immanuël,
Myn lust en leven,
Die rust kunt geeven,
O levenswel:

Gy

12 S T I C H T E L Y K E

Gy hebt myn zonden,
Geheel verborgen,
Met al myn zorgen,
In de open' wonden.

IV.

Nu reize ik meê;
'k Vrees geen gevaaren,
Geen felle baaren
Der roode zee;
Geen Maraas wat'ren,
Geen hel van ond'ren,
Geen Horebs dond'ren,
Hoe fel ze klat'ren.

V.

'k Vrees angst nog nood
Van 't naar geweten,
Nog flangebeeten,
Nog graf nog dood.
'k Zal, door 't aanschouwen
Der koopren flange,
Waar naar 'k verlange,
Myn ziel behouën.

VI.

'k Zal mag're spys,
Nog scharfe stroomen,
Nog vyand schroomen.
Dan zet ik prys,

Op

GEZANGEN.

13

Op 't hemelfch Manna:
God flaet de rotsen,
En dwingt de trotsen,
Ik zing Hofanna.

VII.

'k Volg JESUS wet
Met vlugge fchreden;
Tot ik myn treden
Op Nebo zet.
Hy fcheurt de froomen.
Hy maakt my heilig,
Hy zal my veilig,
Doen binnen koomen.

VIII.

Jerufalem,
O ftad die boven
Al de Eng'len looven,
Gy kent myn ftem!
'k Zal vreê beërven,
En vreê gevoelen;
Het zondig woenen,
Zal eeuwig fterven.

JESUS

14 S T I C H T E L Y K E

JESUS O O G E N.

HOOGL. V: 12.

STEM: *Condolce forsa* Canz. II.

I.

V olmaakt gezigt!
O held're luister,
In 't aaklig duister,
Verwarmend licht!
O tweelingzonnen,
Die uwe stralen
Op my deedt daalen;
'k Ben overwonnen!

II.

Nu voel ik zagt,
Door minnende oogen
Dit hart bewoogen.
Wat doen zy kragt!
O scherpe schigten,
Die 't binnenst treffen:
'k Wil U verheffen,
En ned'rig zwigten.

III.

III.

Trek my om hoog.
Gy ziet zagtmoedig,
Vol liefde en goedig,
O duivenoog,
Op al myn dwaalen.
Uw liefdelonken,
Doen 't ys ontvonken,
Door heete straalen.

IV.

Komt spiegelt U
O hemelzonnen,
In deze bronnen.
Geeft, dat ik nu
De watren stille,
Die 't hart beroerden,
Die 't hart vervoerden,
Door de eigenwille.

V.

Dees glazen zee;
Zal vol verlangen,
Uw beeld ontfangen,
En rust en vreê.
O duivenoogen,
In witte plassen
Van melk gewassen;
'k Voel Uw vermogen.

VI.

16 S T I C H T E L Y K E

VI.

Geen esmeroud
Werd zoo gesleept
Zoo net gegrepen
In 't gloeiend goud:
Als 't oog vol vonken,
En heldre stralen,
Die op my daalen;
Staat vast geklonken.

VII.

Bloedbruidegom,
Uw oog staat open:
'k Zal op U hoopen.
Kom tog, ai kom.
'k Wil 't eigen dooven,
En op U bouwen;
My niet vertrouwen,
Maar U gelooven.

HET'

G E Z A N G E N. 17

HET DWAALLICHT.

ZANGWYZE: *Soli cagion crudele.* Canz. III.

I.

Zou ons een dwaallicht leiden,
Van waereldlust tot rampen;
Daar dood'lyke afgronds dampen
Hunn' stank verspreiden?
Neen! in al 't aardfche goed
Vond nooit het vroom gemoed
Een schynend licht, op 't spoor van woefte heiden.

II.

Wat aak'lige moerasfen,
Zie ik hier voor myne oogen!
Dit dwaallicht vol vermogen,
Leidt naar die plassen.
Hoe is 't vervoerde hart,
Verbysterd en verward!
Het heilgeloof alleen, is de aarde ontwaffen.

III.

Wyk

18 S T I C H T E L Y K E

III.

Wyk waereld met uw schatten,
Met al uw pragt, en weelde.
Zou 't geen de zinnen streelde,
 Ons heil vervatten?
 Neen! 't geeft een' flauwen troost.
 Schoon gy de smart verpooft;
Het zwarte floers, zal traan op traan doornatten.

IV.

De Borg wil 't kruis verzagten;
Het kruys ten staf doen strekken,
Om met Hem voort te trekken,
 In donk're nagten.
 O Wolk- en vuurkolom,
 Doe my in 't heiligdom,
Geloovig, op uw licht, en waarheid wagten.

'T OF-

GEZANGEN. 19

'T OFFER VAN ZIG ZELVEN.

ZANGW: *Venni amore nel tuo regno.* Canz. IV.

OF: *Wie sleet heuchelyker dagen.* Lodeft.

I.

God zal my zyn aanzigt toonen,
Schoon Hy in den digten drom
Wil van Cherubynen wonen,
Als myn wolk- en vuurkolom!
Liefste JESUS vreugd van 't leven,
Groote Goël die my lost;
'k Zal aan U het Offer geeven,
Dat Uw' bloedprys heeft gekost.

II.

'k Zal van 't Oor een Offer maaken,
En 't gedruisch beneên ontvliên;
Van myn tong, om U te smaaken;
Van myn oog, om U te zien;
Van myn hand, om Uw getuigen
In hunn' nooden by te staan;
Van myn knie, tot heilig buigen;
Van myn' voet, tot veilig gaan.

B 2

III. 'k Zal

20 S T I C H T E L Y K E

III.

'k Zal 't verstand ten offer brengen;
Zwaaijen 't reukwerk der gebeên,
't Martelbloed op 't outer plengen,
Leidt uw hand my derwaarts heen.
'k Zal voor U dit hart behouën;
En komt my Uw hulp te stâ,
Daar van eenen Tempel bouwen;
Woon hier als de Schechina!

G E Z A N G E N. 21

DE STERKE ZWAKHEID.

ROM. VIII: 26.

ZANGW: *Che ti giòva cara Fille.* Canz. V.

OF: *Wie sleet heuchelyker dagen:* als men twe
Zangv. samenvoegt.

I.

Zwakheên mogen my verhind'ren,
Daar myn ziel vast tegen strydt.
Zwakheên draagt God in zyn kind'ren;
Schoon Hy geen en moedwil lydt.

II.

Zwak ben ik in all' myn treden,
Schoon ik naar den hemel ga;
Zwak in all' myn heblykheden,
Zwak in 't leven der genâ.

III.

Zwak in myn verstand en oordeel,
Zwak in 't buigen van myn' wil;
Zwak in 't zien naar 't beste voordeel;
Zwak, al zwygt de vyand stil.

IV.

Zwak in 't waar geloofsvertrouwen,
Zwak in liefde, zwak in hoop,
Zwak in regt op God te bouwen,
Zwak terwyl ik naar Hem loop.

22 S T I C H T E L Y K E

V.

Maar Gods Geest grypt onder 't werken,
Steeds myn zwakke handen aan;
Hy wil my met kragt versterken,
Doende my in JESUS staan.

VI.

Hy wil 't werk in 't leven houden,
Hy vernieuwt het daar 't bezwykt.
'k Voel zyn liefde nooit verkouden;
'k Voel zyn heil, dat my verrykt.

VII.

Sterk ben ik dan in 't gelooven;
Sterk als ik in JESUS fry:
Sterk in 't zien naar hulp van boven;
Sterk als ik met JESUS ly.

VIII.

Sterk in wonden, door 't verzagten;
Sterk, daar 't oog om sterkte schreit;
Sterk in 't eeuwig heil te wagten,
Sterk in taaije lydsaamheid.

IX.

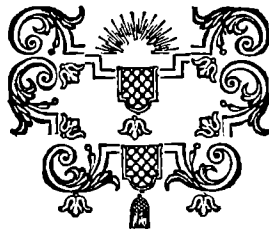
Sterk in 's vyands list te ontvlugten;
Sterk al worde ik overstelpt;
Sterk in 't onuitspreeklyk zugten,
Sterk daar JESUS Geest my helpt.

X. 'k

GEZANGEN. 23

X.

'k Zal dan in myn zwakheên roemen:
Hoe ik worstel, hoe ik zwoeg;
'k Zal het ongeloof verdoemen,
JESUS kragt, is my genoeg!

24 S T I C H T E L Y K E

TOGT NAAR DE HEMELKUST.

ZANGW: *Lo splendor del primo sguardo.* Canz. VI.

I.

W ykt nu ondermaansche dingen,
Wykt nu uit myn oog en oor.
'k Reis naar den hemel. 'k Wil by 't affcheid vrolyk
zingen.

JESUS zal den storm bedwingen;
Op baaren stapt Hy voor,
Hem geeft de Zee gehoor.

II.

'k Wil den koers naar boven zetten;
'k Heb de kabel losgemaakt,
Zie daar de paskaart. Zie hier stuurmanskunst en wet-
ten.

JESUS zal de drift beletten:
Daar 't hart door wechgeraakt,
Het stuur der reden wraakt.

III.

JESUS, zal het geestlyk leven
In myn hart, een brosse kiel,
Voor God bewaaren. 'k Wil 'er 't hart aan overgeeven,
Heeft de stroom my afgedreeven;
Zyn geest blaast in de ziel,
En dryftze nit 's waerelds wiel.

IV. JE-

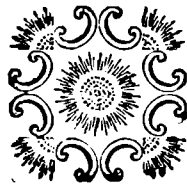
GEZANGEN. 25

IV.

JESUS troost my in het lyden;
Dat ik storm en onweer tart'.
O yd'lewaereld, 'kzal door Hem uw klippen myden.
'k Zal in JESUS my verblyden,
Die baken voor myn hart,
In 't ongeloof verward.

V.

JESUS toont my, uit Gods boeken,
Op 't kompas van hemellust,
Het waare Noorden. Hierbeneên is 't niet te zoeken.
Aarde en stof, wil ik vervloeken.
De hemel is myn kust,
Die haven al myn rust.

26 S T I C H T E L Y K E

UITBREIDING VAN DEN XLII EN XLIII PSALM.

Z A N G

VOOR 'S HEILANDS KOMST;

*Van een Gelovigen zweruende in de woestyne, en begeerig om voor
Gods aangezicht te verschynen, op een tegenbeeldig Horeb,
en daar het water te genieten, uit de waare rots des heils
vloeiende.*

PSALM XLII: 2-6.

ZANGWYZE: *D'un vifetto Lusinghier.* Canz. VII.

I.

Albefchouwend Hemeloog,
Kon myn zielefmert u raaken;
Toen ik onder 't juk my boog;
Gun dat ik myn zwerven toon.
Zomerhitte doet my blaaken;
'k Vind geen lommer, 'k zie geen daken,
Och! kon ik al 't woelen staaken;
Horebs rots, is in Gods Zoon.

II.

Naar U hygt myn ziel in my,
Als een hert naar friske stroomen.
Zie, o God dees woesteny:
Daar het bitt're Mara vloeit;

Daar

G E Z A N G E N. 27

Daar ons 't Manna wordt ontnoomen ;
 Daar Amalekieten koomen ,
 Wier geweld niet is te toomen ;
 Daar geen regen ons besproeit.

III.

't Is myn ziel , die dorstend kleeft,
 Nooit gedrenkt met hemelwynen ,
 Aan den God , die eeuwig leeft.
 Wanneer komt het zalig lot ,
 Dat ik mag voor God verschynen ?
 Traanen voeden my in 't kwynen.
 Zou dan al myn hoop verdwynen ;
 Daar men vraagt , waar is uw God ?

IV.

Ja ik denk daar aan , en pleng
 Traanenvloeden met gebeden.
 'k Zal (och ! dat het God geheng ,)
 Eerlang in de Feesthut staan , *
 Met hun naar het Godshuis treden :
 Daar een schaar der vroomste leden
 Van Gods volk , met blyde schreden ,
 Reijend zal ten feestte gaan.

V. Ai

** In de Feesthut. De onzen hebben onder de schaare : doch verscheidene oude overzetters in de butte , welke ik volg. De Dichter schynt hier te zinspeelen , op het eerste Loofbuttenfeest by Sinai gevierd , en 't Godshuis daar opgerigt. Want dus luiden de woorden naar het oorspronkelyke : Ik zal daar aan denken , en myn ziel in my uitstorten ; om dat ik zal heen gaan , in de butte , met hun zal treden , tot Gods huis toe : Met eene stemme van vreugdegezang en lof , [zal 'er] de feestboudende menigte zyn.*

V.

Ai, wat buigtge U neêr, myn ziel?
 Wat zou uwe ruste rooven?
 Zwyg, o draaikolk, ruischend wiel,
 Ongeloovig zondig hart;
 Nog zal ik Gods goedheid looven:
 't Heil zyns aanzigts gaat te booven,
 Al wat aardfche vreugd kan ftooven.
 Ik ben uit Uw' strik ontward.

TEGEN-

G E Z A N G E N. 29

T E G E N Z A N G

NA MESSIAS KOMST;

Van een gelovigen die Kanaän nadert; doch beducht voor Sodoms oordeel, gereed is om met Mozes uit het land der Jordaan, in 't waare rustland te stappen.

P S A L M XLII: 7--12.

ZANGWYZE: *God zal my zyn aanzigt toonen.*
Zie bladz. 19.

I.

Rys o Zonlicht uit de kimmen,
Blyder dan gy voormaals deedt:
'k Zal op Neboos toppen klimmen*,
Na 't geleeden hoon en leed.
'k Zie veel zaliger landouwen
In dees schets van 't errefland;
'k Mag den hemel bly aanschouwen,
Die al 't ongelooft verban.

II. Ja,

* *Op Neboos toppen* enz. De Spreker schynt zich hier als een tweede Mozes, in 't land der Jordaan, te verbeelden; die naar Nebo stapte, 't Erfland zag, en daarop storf. Deut. XXXIV. 1--5. Kunnende deze godsknecht, die voor Jofua den weg bereidde, levendig schilderen die Geloovigen, welke den grooten Jofua nog in 't vleesch gezien hebben, maar voor dat hy de zynen in de tegenbeeldige rust inleidde gestorven zyn; gelyk Johannes de Dooper, welke als Mozes, 't aanstaande rustland, genoegzaam op dezelfde plaats (te Machaerus namelyk: dat byna aan den voet van Nebo ley) gezien, maar daar ook den geest gegeven heeft, zynde door Herodes Antipas onthoofd. Zie Mat. XI: 1--19. XIV: 1--12. en vergelyk Jofephus Antiq. L. XVIII. Cap. V. §. 1 en 2.

II.

Ja, myn God, dit zou my * krenken,

En my doen geboogen gaan.

*k Zal daarom aan U gedenken;

Uit de Landfreet der Jordaan.

Ik

* *Ja myn God, dit zou my: enz. v. 7.* Staat naar de Hebr. Zinnyding. *O myn God, myn ziel zou zig nederbuigen in my: daarom, zal ik aan U gedenken, uit het land der Jordaan; en aan de Hermons, uit het klein gebergte.* Het land der Jordaan is de Landfreet langs den oever der Jordaan, daar Moïes in 't laattst van zyn leven, 't leger der Israëlitcn neêrsloeg, en de Wet plegtig herhaalde. Zie Num. XXXVI: 13. Deut. I: 1. III: 17 en XXXIV: 1-4. *Hermonim* of de *Hermens* maakten een gedeelte uit van den Antilibanon gelegen aan 't Noorden van 't Land der Jordaan die daar ontsprong. Deut. III: 8, 9. IV: 48. Jos. XI: 3, 17 &c. wel eer 't ryksgebied van Og Basans Koning Jos. XII: 4, 5. Zynde onder de eerste vrugten van Moïes overwinningen, gelyk ook oudtyds Abraham daar de zege heeft behaald. Gen. XIV: 14, 15. 't *Klein gebergte* kreeg zoowel als *Soar* op het zelve gelegen, dien naam van *Lots* beede Gen. XIX: 20. *Zie tog deze stad is naby om derwaarts te vlugten, en is DIT [gebergte]* (zoo staat 'er volgens de tekstlezing) *niet klein? laat my tog derwaarts behouden worden, is DIT niet klein, op dat myn ziel leve?* Hy verzoekt, naar dat *kleine* of *laage gebergte* te mogen vlugten, 't welk hy eerder en gemakkelijker bereiken kon, dan *DIEN BERG* waar heen hem de Engel wees. Men weet, dat *Soar* gelegen heeft, aan 't zuider end der doode Zee, wat meer naar 't Oosten: volgens Ligtfoot Op. T. II. p. 173. Reland Pal. L. I. p. 365. en Schwartz in zyne aantek: op Cellarius Geogr. Ant. L. III. C. XIII. §. 159. p. 486. Men mag onderstellen, dat die keten van *kleine* of *laage bergen*, zig langs de Oostzyde van de doode Zee hebben uitgestrekt, van *Soar* af tot *Nebo* toe, en dat die 'er de uiterste hoogte van hebbe uitgemaakt. Zulk een keten van *laage bergen* vertoont de Heer Vtringa in zyn kaart voor Jes. XV, en de Heer Bachiene in zyne onlangs uitgekoomene fraaie Landkaarten van Paleffine. Dan kan men begrypen hoe de spreker hier als een tweede Moïes, en *uit het land der Jordaan, en uit het klein gebergte*, deels AAN GOD *gedenkt*, die schooner voor Hem was dan die heerlyke landouwe; deels aan DE HERMONS, daar voortreffelyker uitreddingen, en met min der zonde besmet, beschikt waren, dan op het *klein gebergte*.

G E Z A N G E N. 31

Ik kan mindre schoonheên derven ,
 'k Zoek benêen geen erreflot ,
 Mag ik flegts in d'armen fterven
 Van den liefderyken God.

III.

Hermens kruinen zal ik melden ,
 Zegeryk voor Abraham ,
 Daar door 't slaan van Bafans helden ,
 Is'rels heil zyn' oorfprong nam ;
 Boven Soars laage bergen ,
 Vryplaats voor 't geflagt van Lot ,
 Toen , op Siddims hemeltergen ,
 't Wraakvuur viel van 's hemels God.

IV.

Hermens onderaardsche kuilen * ,
 Roepen tot de doode zee ,
 Door haar kookken , bruifchen , huilen ,
 Een beklaglyk wee op wee.

Vol-

* *Hermens onderaardsche kuilen*: enz. In 't 8 v. wordt duidelyk gezinspeeld op den loop van den Jordaanftroom v. 7. gemeld. Deze rivier , heeft zynen oorfprong op den berg Hermon , uit het meir of den afgrond *Pbiala* , van waar de ftroom onder den grond doorloopt , koomende uit den berg *Panion* by 't oude *Lais* of *Dan* , (waar van ze volgens sommigen *Jeordan* dat is de *Rivier van Dan* zou heeten) vyf uren gaans of 120 ftadien daar van daan gelegen , eerft boven den grond. Dit heeft Philippus de Viervorft klaar ontdekt , die wat kaf en gekapt ftroo in 't meir *Pbiala* liet werpen , dat by *Panion* weer voor den dag kwam. Jof. de Bel. L. III. C. 10. §. 7. p. 257, 258. Dus is *Pbiala* , daar men naar het *Trachonitifche* opgaat op

32 S T I C H T E L Y K E

Volgestroomde watergooten,
 Uit het meir van Phiala,
 Sint de zonden God verdrooten;
 Spellcn 't land zyn ongenâ.

V.

All' uw baaren, all' uw golven,
 Zyn recds over my gegaan;
 Maar geen stroom houdt my bedolven,
 Daar de Bondark droog bleef staan.

So•

op den berg *Hernon* de eene afgrond, en by *Panion* heeft men den anderen. Welken laatsten ons Josephus zeer levendig beschryft „als een donker hol door 't welke een STEILE AF-„GROND zig verâicht in eenen onmetelyken afgebrookenen kolk” enz. de Bel. L. I. C. XXI. § 3. p. 106. Wyders had men, om niet te spreken van 't meir *Samochonitis*, en de *Galileesche Zee*; nog eenen voornaamen afgrond, daar de Jordaan eindigt, de *Doodc Zee*, of *Zout-Zee*; met wier water zy vermengd zynde, wederom onder den grond doorloopt, en door *watergooten* zig ontlâst of in den afgrond der *Middelandsche*, of in dien der *Roodc Zee*, Verg. Reland Pal. L. I. C. 38. p. 258. en Bachiene Heilige Geogr. I D. 1 stuk bladz. 91. Dus heeft men hier eigentlyke *watergooten*, en *afgronden*, welke door middel van het ruischende water, door die onderaardsche kanaalen loopende, tot malkanderen roepen, met een naar, hol, en angstvallig geluid. Ik denke, dat ons dit beeld levendig afmaalt, de geheime kanaalen waar door die van 't Noorden, 't onheil berokkenden aan de Jordaanvlakte en al wat naar 't Zuiden ley; benevens het trekken van de Syrische, en naderhand van de Romeinsche legers, gelyk ook die van Herodes Antipas, uit *Syrie* of van de kant van *Hermon*, naar *Petra* of het end der *Doodc Zee*. Zie onder anderen Jof. Antiq. Lib. XVIII. Cap. V. §. 1. p. 883. en §. 3. p. 884. Waar uit de spreker eene overstroming voorspelt van 't Joodsche land, niet ongelyk aan die welke oudtyds Siddims dal te beurte viel.

GEZANGEN. 33

Sodoms vuur- en zwavelkolken,
Dreigen 't ongeloof voor lang,
't Heilgeloof ryst door de wolken,
En ontvlugt den ondergang.

VI.

'k Zal by Nebo God verbeiden,
Tot ik eeuwig by Hem kom':
's Daags zal my zyn goedheid leiden,
'k Volg het spoor der Wolkkolom;
's Nagts zal my zyn heil omringen,
't Vuur my lichten dat Hy geeft.
'k Zal het lied van Mofes zingen,
Bidden tot dien God die leeft.

VII.

'k Zal tot God myn steenrots spreken,
Die zoo mild in Kades vloeit;
Schoon ik zwerf in dorre streken,
Door het ongeloof vermoeid.
Waarom zoudt Ge my vergeeten,
Diep in zwarten rouw gebukt?
Zult Gy niet myn steenrots heeten,
Daar de vyand my verdrukt?

C

VIII.

VIII.

'k Voel my met een doodsteek hoonen,
 Die tot in myn beend'ren gaat;
 Dus myn heilverwachting loonen,
 Daar ze op mynen Goël staat,
 Door 't verwyten van ontzinden,
 Dat men al den dag my doet:
 „ Waar is nu uw God te vinden?
 „ Waar is heil, voor uw gemoed?

IX.

Wat zoudt gy u nederbuigen,
 Myn bekleemde en bange ziel?
 Zou uw onrust niet getuigen,
 Dat u 's Heilands trouw ontviel?
 Hoop op God, ik zal Hem looven,
 Goël is myn deel en lot.
 'k Zie Hem zelf; Hy zendt van boven,
 't Rykfte heil. Hy is myn God.

SLOT-

G E Z A N G E N. 35
S L O T Z A N G

OM DE LEIDING VAN DEN GEEST DER WAARHEID.

*Daar een Gelovige smeekt, dat God hem wil regt doen tegen 't
ongoodertieren volk, bedrieglyke en onregtvaardige menſchen;
en hem door zyn licht en waarheid brengen tot den tempelberg;
Gods woningen, den waaren Altaar, en de blydſchap uit de
groote verzoening te wagten.*

P S A L M XLIII: 1--5.

Z A N G W: *Albeſchouwend hemeloog.* Boven bladz: 26.

I.

Doe my recht, gedugte God,
Ai beſlegt Gy zelf myn zaaken:
Daar de vyand, die 't beſpot,
Treedt in 't ſpoor van Beors Zoon *;
't Zuiver oog van God durft raaken;
Is'rel vlocken, waarheid laaken;
Vol bedrog en onregt haaken,
Naar vervloekten zondenloon.

II.

Want Gy zyt myn toeverlaat,
Myn Beſcheringod; geen gebeden
Hebt Gy van Uw volk verſmaad.
Waarom ga ik dan gebukt?
En moet van U afgeſneeden,
My in 't ak'lig zwarte kleeden;
Op een pad van doornen treden,
Door den vyand fel gedrukt?

C 2

III.

* Zie 2 Pet. II: 15-22. Judas brief vs. 11, 12, 13 en 19, 20.

III.

Zend in ons uw Godlyk licht,
 Gloed van waarheid in deze ad'ren.
 Hemelwind daar 'dal voor zwigt,
 Dryf de wolk- en vuurkolom;
 Leef en zweef in deze rad'ren;
 Breng ons hart weêr tot de vad'ren;
 Om uw' heil'gen berg te nad'ren,
 En het waare Heiligdom.

IV.

'k Ga dan in tot Gods altaar,
 Tot dien God, daar ik mag reien,
 En geen gulle blydschap spaar.
 'k Wagt een allerzaligst lot,
 En laat door Gods Geest my leien,
 'k Zal, wil Die zyn licht verspreien,
 Op de harp Uw' roem verbreien:
 O myn God, geduchte God.

V.

Ai wat buigtge u neêr, myn ziel,
 Wat zou uwe ruste rooven?
 Zwyg o draaikolk, ruischend wiel.
 Raak ik onder, keer op keer,
 Nog zal ik Gods goedheid looven:
 Hy zendt zaligheên van boven,
 Pinkstervuur nooit uit te dooven;
 En Hy blyft myn God en Heer.

AAN-

AANDAGT OP HOSEA II. Ƴ. 18:19.

18. *En ik zal u my ondertrouwen voor de eeuwigheid: ja ik zal u my ondertrouwen in gerechtigheid en in gerigte, en in goedertierenheid en in barmhertigheden.*

19. *En ik zal u my ondertrouwen in geloof, en gy zult den HEERE kennen.*

ZANGW: *Tu fai la superbetta.* Canzon. VIII.

I.

Dric-eenig Opperwezen,
 O schoonheid die ik min;
 Ik heb Uw' eisch geleezen,
 Ik geef U ziel en zin.
 Ik offer U dit hart,
 Wel eer zoo diep verward.
 In strikken die de Helle spant:
 Nu geef ik U de hand.

II.

Weg zondige ydelheeden;
 Weg valsche Delila;
 Gy bindt niet meer dees leden,
 Nog boeit my tot myn schâ.
 Nu is voor de eeuwigheid,
 Die knoop met God geleyd.
 Met God zo groot, zo goed, zo ryk:
 Hy mint my vaderlyk.

38 S T I C H T E L Y K E

III.

My knelt geen angst nog zorge,
Voor 's hemels wraak of straf.
De schatten van den Borge,
Doen all' myn schulden af.
Hy kiest een naakte Bruid;
Hy wist haar zonden uit.
't Is enkel zyn gerechtigheid,
Die in 't gerigte pleit.

IV.

'k Vond, in myn bloed vertreedend,
Geen medelydend oog,
Toen Gy, door uw gebeden,
Uws Vaders hart bewoog.
Uw goedertierenheid,
Heeft my tot Hem geleid.
Ik kan door uw Barmhartigheên,
Nu veilig binnen treên.

V.

Had ik nog oog nog kragten;
Daar ik myn morgenzon,
Na zo veel donk're nagten,
Bly meê aanschouwen kon:
Gods Geeft schonk my 't geloof;
Dat voor de waereld doof,
Zig eenig aan Gods Zoon verbindt,
Die 't ned'rig hart bemint.

VI. 'k

GEZANGEN.

39

VI.

'k Zal Hem nu nader kennen,
Myn Zon maakt alles klaar.
'k Zal my aan Hem gewennen;
Hy maakt zyn woorden waar.
Beftraal! ô godlyk licht,
Tog steeds myn zielsgezicht.
Myn oog ziet zig aan U gezond:
Gy staaft dit egtverbond.

VII.

Drie-ëenig Opperwezen,
ô Schoonheid die ik min;
Ik heb Uw' eifch geleezen,
Ik geef U ziel en zin.
Ik offer U dit hart,
Wel eer zo diep verward,
In strikken die de Helle spant:
Nu geef ik U de hand.

40 S T I C H T E L Y K E

'T HOSANNA EN 'T HALELUJAH.

ZANGW: *Tu fai la superbetta.* Canz. VIII.

I.

T rekt God myn hart naar boven,
Van 't aardfche dat my floort;
Dan mag ik JESUS looven,
Dan zing ik 's Vaders Woord;
Dan zing ik op een wys,
Geleerd in 't Paradys,
Aan 't Godlyk Lam, gezangen toe,
Van 't zingen nimmer moê.

II.

Dan ryze ik naar de starren;
'k Ontvlieg het laage stof,
Om my van 't aardfch te ontwarren;
Dan zing ik 's Heilands lof.
Hy is myn goed en God,
Die in zyn heilgenot,
My hupp'len doet van zaligheid,
Door 't wigtig bloed bereid: .

III.

GEZANGEN.

41

III.

Mag ik Hem bly verheffen,
Geloovig in Hem staan,
De hemeltooncn treffen,
Met Hem ten reije gaan:
Dan zwygt het ongeloof,
Ik ben voor 't klaagen doof;
Hier spring ik op van vrolykheid,
O zalig wys beleid!

IV.

Zo smaak ik 't Godlyk manna,
Vorst Davids zoon en Heer;
Zo zing ik bly 't Hofanna,
En galm het keer op keer,
En kaats den klank weêrom,
Van 't hemelfch heiligdom;
Tot ik, die my aan God gewen,
Het Halelujah ken.

42 S T I C H T E L Y K E
DE ZIEL IN 'T EENZAAME.

ZANGW: *Solitario bosco ombroso.* Canz. IX.

I.

Somb're schaduw stille lommer,
Ik ontschuil de middagzon,
Diep beladen, vol van kommer,
By het ruifchen van dees bron.
't Kwynend hart wil zig verkwikken,
Daar het zyne klagten stort:
't Zocht in treurige oogenblikken,
Rust daar 't fel geflingerd wordt.

II.

Ruifcht niet bladerryke boomen,
Schom'lend lover, donk're laan;
Vloeit nu zagter zilv're stroomen:
Hoort myn ted're zugten aan,
Hoort myn kermen, schreien, klaagen.
'k Mis myn Goël, die my mint;
Goël die 'k om hulp mogt vraagen,
Daar myn hart, zyn ruste vindt.

III.

III.

'k Roep in bosch, en beemd, en duinen:
 Goël schenk myn ziel genâ!
 Holle rotfen, steile kruinen,
 Roepen Goël, waar ik ga.
 Zagt! Ik zie Hem ginder wagten!
 Schoonste Goël, ai gedoog.... ♪
 Neen! Hy hoort niet naar myn klagten,
 Hy ontvlugt dit schreiend oog!

IV.

Liefste Goël, licht, en leven,
 Van dit kwynende gemoed;
 Waarom zouden deze dreeven,
 Deze bosfchen, die den gloed
 Van Uw liefde mogten tuigen;
 Nu getuigen van Uw haat?
 Neen! 't gemoed kondt Ge eertyds buigen:
 Goël was myn toeverlaat!

V.

'k Heb het wel, 't is waar, bedorven,
 Geen verlooch'ning regt geleerd;
 'k Raakte aan alles niet verftorven,
 Nog van 't ydele afgekeerd.
 Neen! ik voel myn hart verftrooien,
 En de koude der natuur.
 Zon der ziel, gy kunt me ontdooien;
 't Licht verzaam'len door uw vuur!

44 S T I C H T E L Y K E

VI.

'k Zie ik zie myn' Goël weder;
 'k Zie dat Godlyk aangezigt.
Goël zelf omhelft my teder;
 'k Voel zyn' gloed en zalig licht.
Goël heb ik hier gevonden;
 Goël heeft myn ziel gekust;
Goël zuivert my van zonden;
 Goël schenkt de waare rust.

VII.

Somb're schaduw, stille lommer,
 Schuilplaats voor de middagzon;
Nu ontvlugt ik al myn kommer,
 By het ruifchen van dees bron.
Goël wil dit hart verkwikken,
 Dat voor Hem zyn klagten stort;
Zalig zyn deze oogenblikken,
 Nu 't geheel het zyne wordt.

LEN-

LENTEZANG.

ZANGW.: *Wie steet heuchelyker dagen:*

OF: *Somb're schaduw, stille lommer.*

Zie bladz. 42.

I.

Barre winter, die de boomen,
Bloemgewas, en lagchend groen,
Meiren, poelen, beeken, stroomen,
Teift'ren dorst met scherpe roên:
't Lentseizoen doet bly herleeven,
't Blecke en styve stroomgeweld;
Dor priëtel, en doodsche dreeven;
Bosch, en dal, en duin, en veld.

II.

Niets kan dezen vuurgloed dooven,
Die doortintelt wat 'er leeft.
'k Voel de lenteson reeds slooven,
't Bloed dat ons in de ad'ren zweeft.
't Aardryk wordt door milden regen,
Tans van gras, en kruid bevrugt:
't Bloemperk vol van duizend wegen;
Ademt enk'le roozelugt.

III.

46 S T I C H T E L Y K E

III.

Zoo moest ook myn ziel ontdooien
Door den gloed der waare Zon;
't Leevend groen, den zoom voltooien,
Van de milde levensbron.
Zoo moest zig myn grond ontsluiten;
Bloem, en vrugten, blanke deugd,
En geloof, in 't hart ontspruiten,
Dat Gods liefdevuur verheugt.

IV.

Maar myn winter kan 't verdooven:
't Blyft van binnen koud en guur.
'k Voel geen regenvloed van boven,
Geene koest'ring van Gods vuur.
'k Mag dan zelf myn oordeel vellen,
En den akker daar 't aan schort,
's Hemels bliksemvuur voorspellen,
Dat Gods wraak op Siddim stort.

V.

Neen! wat zou 't voorspellen baaten
Aan een' akker, die ten roof,
Door 't voorspellen wordt gelaaten,
Van 't verwoestend ongeloof.
'k Zal tot JESUS liever zugten,
Dat Hy zelf den grond verbreek',
En vroegrype zomervrugten,
In myn dorre ziele kweek'.

VI.

VI.

O aanbiddelyke ſtraalen,
Zieldoorschitterende gloed
Van myn Lentezon, komt daalen
In 't bevroozene gemoe.

Kom o milde Voorjaarsregen,
Kom gy Zuide- en Noordewind,
Koestert, zuivert, geeft uw' zegen ;
Dat men rype vrugten vind'.

48 S T I C H T E L Y K E
'T H E M E L L E V E N.

ZANGW: *Ruscelletto a far soggiorno.* Canz. X.

I.

Mogt ik voor den Hemel leeven,
Boven zweeven,
Gansch ontward:
Dan zou al het aardfche wyken,
En bezwyken,
In myn hart.

II.

Ach? wat moet ik my beklagen!
Guure dagen!
Bitter lot!
'k Raak vervreemd door al 't gewemel,
Van den Hemel,
En van God.

III.

Trekt my zachte liefdezeelen:
't Zondig streelen
Van de lust,
Worde eens uit het hart gedreeven,
't Eigenleeven,
Uitgeblust.

IV.

GEZANGEN.

49

IV.

Trek, O Geest, myn ziel naar boven;
Wilt Gy dooven,
't Vreemde vuur:
'k Zal myns Meesters zin dan treffen;
En verheffen,
't Wys bestuur.

V.

De eigenmin moet Gy verbreeken;
En ontsteeken,
Zaal'ger brand.
'k Wil het stof om laag vervloeken;
Hooger zoeken
't Vaderland.

VI.

'k Zal dan voor den Hemel leeven;
Boven zweeven,
Gansch ontward:
Dan zal al het aardfche wyken,
En bezwyken,
In myn hart.

D

DE

50 S T I C H T E L Y K E
DE YDELE WAERELD.

ZANGWYZE; *No mia Bella, il fol diletto.* Canz. XI.
OF: Canz. I. *blad.* 8, en Canz. V. *blad.* 21.

I.

'k Lach om schoonheên, die wat blinken;
'k Lach om eer, vermaak, en goed;
'k Lach om 't ryzen, om het zinken;
'k Lach om lof, die daalen moet.

II.

Wat zou my een aardworm geeven,
't Pryzen van een wank'lend Niet?
Zinkt hier 't zondig eigenleven;
'k Rys by God, die 't al gebiedt.

III.

Glorie, wellust, ryke schatten;
Is geen goed voor de ed'le ziel.
't Is haar grond, die God kan vatten;
God is 't goed, dat haar beviel.

IV.

Schoonheên, zyn flegts ydelheden;
En bevalligheid, bedrog.
Al dit flyk wil ik vertreeden;
'k Waght my voor dit draakespog.

V. 'k

GEZANGEN. 51

V.

'k Laat my door geen' stroom vervoeren:
Of de waereld scheldt, of vleit;
't Zal geen stille ziel beroeren.
Alles is hier ydelheid.

VI.

'k Zal om 's waerelds dwaasheid lachen;
Om heur hartzcer, om haar vrcugd;
Om 't verkwiften, om het prachen;
Om haar boosheid, om haar deugd.

VII.

'k Lach om schoonheên, die wat blinken;
'k Lach om eer, vermaak, en goed;
'k Lach om 't ryzen, om het zinken;
'k Lach om lof, die daalen moet.

52 S T I C H T E L Y K E
'T G O D L Y K G E Z I G T .

ZANGWYZE. *Benche vita del desir.* Canz. XII.

I.

Alverkwikkend schoon gezigt,
Sions vertrouwen;
Godlyk oog, volstandig licht,
'k Moet U aanschouwen.
Hemelgloed,
Zaal'ge vloed,
Kom in 't harte daalen.
't Blind gemoed,
Zugt om uwe straalen.

II.

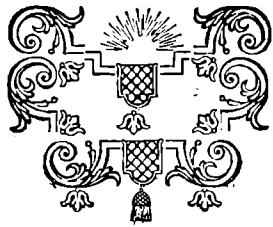
'k Hoef hier op geen Sinay,
Worft'lend te klimmen.
JESUS kom, ai kom naby;
Doe 't aanzicht glimmen,
Dat U eert;
Toegekeerd
Op uw' gloed wil wagten,
Die verteert,
't Ydele onzer kragten.

III. 'k Heb

GEZANGEN. 53

III.

'k Heb aan 't zien van God genoeg:
Daar is myn leven.
Schoon ik angstig zweet, en zwoeg;
Wat zou het geeven?
't Helpt myn val,
God is 't AL.
God wil ik verheffen,
Daar ik zal
Sions toonen treffen.

’T HART IN DEN HEMEL.

ZANGW: *Dorilla e che fara.* Canz. XIII.

Ook: *De Lofzang van Maria, of Simeon*; als men van den derden en zesden regel, de twee eerste lettergreepen herhaalt.

I.

Ai spoed u traage ziel;
 Zoo u Gods licht beviel,
 Vol zuiv're straalen;
 Schiet reine vleug'len aan;
 Gy zult by de Eng'len staan,
 Daar adem haalen.

II.

Vlugt aarde uit hart, en oog;
 Ik vlieg tot God om hoog,
 Ik zal Hem nad'ren.
 Daar zie ik 't Vaderland;
 Daar is het beste pand;
 Daar 't heil der Vad'ren.

III.

Daar word ik waarlyk wys;
 Daar vind ik 't Paradys,

Daar

G E Z A N G E N.

55

Daar Edens stroomen.
Ik zie myn' Bruidegom,
Daar ben ik wellekom,
Daar zal ik koomen!

IV.

Dit komen is geen last;
Zoo ik door God vergast,
Het Manna eete:
Aan JESUS my gewen,
In Hem den Vader ken;
Het stof vergeete.

V.

Zwyg yd'le waereldkloot;
Zwyg, hel, en graf, en dood;
Zwyg dwaas gewemel.
Ik sta niet meer benard;
'k Heb JESUS in het hart,
't Hart in den hemel.

56 STICHTELYKE

DE LIEFDE.

ZANGW: *Affannofo mio Pensier. Canz. XIV.*

I.

In de Liefde leeft ons hart;
Haat en nyd wil zy verdoemen.
Daar zy ftaal en marmer tart,
Zal ik haar eeuwig noemen.
Liefde daalt van boven af,
Liefde leeft na dood en graf;
Liefde is onze ftok en ftaf;
De Liefde zal ik roemen.

II.

Liefde in JESUS min gegrond,
Die voor ons geen kruisbloed fpaarde;
Zaligt en bezielt dit rond,
Is 't eeuwig zout der aarde.
Liefde bindt my aan Gods volk,
Liefde fchroomt geen donk're wolk,
Schrikt niet voor des vyands dolk;
De Liefde is 't hoogft van waarde.

III. JE-

III.

JESUS naadeloozen rok,
Durft de ontaarde twespalt scheuren;
Zy geeft Sion schok op schok,
Doet vreëbeminners treuren.
'k Zoek de zagte en stille rust;
Wordt de vlam van twist geblust,
Als zig liefde en waarheid kust;
Zal Liefde 't hoofd opbeuren.

IV.

Liefde zoekt geen eigenbaat,
Geen partydigheid te styven;
Zuiv're liefde denkt geen kwaad,
Zy kent geen JEHUS dryven.
Liefde die met de aarde spot;
Bindt ons harte vast aan God.
Liefde deelt in 't hemellot,
En zal onsterfelyk blyven.

58 S T I C H T E L Y K E
HEMELBLYDSCHAP.

ZANGW: *Una breve lontananza.* Canz. XV.

OF: *Wie sleet heuchelyker dagen:* twe zangversen
byeengevoegd. Zie ook *bladz.* 50.

I.

Schreit niet meer, o traanende oogen:
Is de Hemel in 't gemoed;
Blydschap wil de traanen droogen,
Hemelvreugde is 't eeuwig goed.

II.

Zou ik nu nog angstig klaagen:
Daar ik God in 't hart ontving;
Die 'k Hofannaas op mag draagen,
Halelujahs eeuwig zing?

III.

Neen! Ik ben van God verkooren,
'k Ben voor de eeuwen reeds gekend;
Eer gezaligd dan gebooren;
'k Heb myn hart aan God gewent.

IV.

Hier is nimmer feil, nog mangel:
Goël roept: „ *ik sterf, ik sterf!*
„ Dood, waar is uw gif en angel?
„ Helle, waar is uw verderf?

V. 'k Ben

GEZANGEN. 59

V.

'k Ben door JESUS Geest herfschapen;
'k Leef in JESUS, Hy in my;
JESUS is myn fchild en wapen;
JESUS maakt me vry en bly.

VI.

Zalige veranderingen!
Daar 't gemoed op JESUS leunt;
Daar ons 's Hemels Geest doet zingen;
Dat al de afgrond kraakt, en dreunt.

VII.

Hemelblydfchap, fleun van 't leven,
Rust en lust van myn gemoed;
Gy kunt hulp, en fterkte geeven,
Licht en leven, vuur en gloed.

VIII.

'k Zal door u de dood braveeren;
Zonde en duivel tegenftaan:
Met U zal ik triomfeeren,
Met U naar den hemel gaan.

'T BE.

60 S T I C H T E L Y K E

'T BEWOLKTE DAG- EN 'T KOUDE
NOORDERLICHT.

JOB XXXVII: 21, 22.

En nu, men ziet het licht niet, dat schittert in de wolken: als 'er een wind doorgaat zoo doet die ze opklaaren. Van 't noorden komt het goud, by God is eene vreeslyke majesteit.

ZANGW: *Si ride amore.* Canz. XVI.

I.

O Zon van 't leven*,
Die groots verheven
Op 's hemels boog;
Ons licht wilt geeven:
Ai heel 't verkoelen;
't Verkeerd bedoelen,
En 't blinde woelen,
O Hemeloog!

II.

O donk're wolken †,
O Waterkolken;

Gy

* O Zon van 't Leven.] 't Licht is hier by Job de zon. Verg. Job XXXI: 26. XXXVI: 32.

† Gy donk're wolken.] Eigentlyk naar den tekst: *En nu men ziet het licht niet dat schittert in de wolken.* Want dat het woord *Helder* zyn overgezet; zoo veel zegt als *Schitteren*, heeft de Heer Schultens over deze plaats opgemerkt. Maar 't volgende woordt *Hemel* vertaald, en elders *wolken*, *bovenste wolken*; betekent niet de *bovenste*, maar de *onderste wolken*, die nu werkelijk tot *regendroppelen gewreeven worden*, naar de kragt van 't wortelwoord, nog in 't Arabisch overig, met twe naam-
woor-

G E Z A N G E N. 61

Gy dekt het licht,
 Voor 't oog der volken:
 Myn zondevlekken,
 Doen traanen lekken,
 En die bedekken:
 Myn zielsgezig.

III.

Gy die Uw stralen,
 Zoo menigmaalen,
 Geliefde Zon,
 In my deedt daalen:
 Zend voor die naarheid:
 Met glans en klaarheid,
 Uw licht en waarheid;
 O Levensbron!

IV. Waait

woorden, die beide deze betekenis van *regengeevende wolken* staaven. Ook is dit onwettigspreekelyk uit Job XXXVI: 27, 28, en Spreuk. III: 20. daar niet alleen een *overvloedig afdrui-
 pen*, maar een *uitgieten* aan deze wolken toegeschreeven wordt, daarom de *Fleetschen des Hemels* genoemd Job XXXVIII: 37. Elihu wil dan zeggen: „ Nu wil ik U, O Job, door „ een zinnebeeld uit natuurlyke zaaken, waar van ik breed „ gesproken hebbe, ontleend; levendig afmaalen: hoe luttel „ gy in staat zyt, en hoe weinig het U past, zoo stout u te „ verbeelden, dat Gy tot God die in de donkerheid woont „ moogt naderen; om daar uw zaak te verdedigen. 't Is hier „ als met het zonnelicht, dat wel schittert in de afdrui-
 pendere regenwolken, maar daar onderschept, van ons niet gezien „ wordt. Dus kan men menigwerf, daar het dag is in den „ genadestaat, de zon der genade niet zien, om onbeneveld „ in de byzondere gevallen te oordeelen. Het godlyk licht „ schynt wel, en geeft een heldere schittering van zig; doch „ in waterige, en stadig druppende wolken, van zonden,
 „ ver-

62 S T I C H T E L Y K E

IV.

Waait frische winden *,

'k Noem u myn vrienden.

Gy moet, o Geest;

My God doen vinden;

Dit hart bewaaren;

Den damp vergaären;

En op doen klaaren,

Al wat men vreëft.

V.

'k Zie 't goud van 't Noorden †,

De lucht beboorden,

Met

„ verkeerdheden, vooroordeelen, ongeduld, ongeloof; die
„ de traanen van bittere droefheid, en innige finerte des ge-
„ moeds doen langs de treurige kaaken lekken. Hier door
„ is de Hemel in 't geestelyke, en de zon der gerechtigheid,
„ dikwerf zoo betrokken; dat men 't godlyk licht niet zien
„ kan”.

* *Waait frische winden.*] In 't Hebr. *Als 'er een wind door-
gaat, doet Hy haar* (de wolken namelyk) *opklaaren.* „ Als de
„ Geest, met zynen genadewind door ons harte waait; zuivert
„ die het gemoed van 't ongeloof en de vooroordeelen, van
„ de drabbige wolken van treurigheid, en gemoeds ontroeren-
„ de bitterheden, die de ziel beletten zuiver te denken, en
„ zig regt met God de waare bron van alle licht te vereeni-
„ gen. Door dezen geestelyken windt, word de lucht zoo
„ gezuiverd, dat we de Zon des gemoeds, wederom in ee-
„ nen helderen hemel mogen aanschouwen”.

† *'t Goud van 't Noorden.*] Ik denke dat hier van Elihu 9.
22. gezinspeeld wordt, op dat zoo berugte *Noorderlicht*; 't
geen ook by de oudheid niet onbekend is geweest. Waar op
toch kan men 't letterlyke gevoglyker toepassen? Is 'er wel
een *licht*, dat het *koomen van 't Noorden* met zoo veel kracht en
zoo eigenaartig kan worden toegeschreeven? Al wat de uit-
leggers hier van 't *Zonnelicht* bybrengen, of van de *zuiverende
Noorderwinden*; schynt my gedrongen: om dat het eerste aan
de

G E Z A N G E N. 63

Met glans en gloed:
 Maar koud zyn de oorden.
 Ik kan in nagten,
 Geen kou verzagten,
 Noch gloed verwagten;
 Voor myn gemoed.

V I.

De glans dier boogen *,
 Is haast vervloogen:
 Dees dageraad,
 Heeft geen vermogen.
 De ontflooken lampen,
 Van aardfche dampen,
 Voorspellen rampen,
 Door haar gelaat.

VII. 'k

de Noorderluchtfceek, het laafte aan de kleur van 't goud niet voldoet. 't *Noorderlicht* komt beftendig uit die hemelfceek, en nooit uit eene andere, zoo als blykt, uit alle waarnemingen, en de aanmerkingen daar uit getrokken van den Heer Lulofs, die 'er eene verhandeling over uitgaf in den jaare 1731. Vid. Diff. Inaugur. Obf. XIV. p. 26, 27, en Coroll. II. p. 31. Wyders ik weet nauwlyks licht, dat meer naar goud, gelykt dan dit: 't welk zig dikwyls met gloeiende vlammen, fomtyds bloedrood vertoont, en fomtyds geel; eenigen zweem hebbende, naar den Dageraad, aan welke de goude kleur zoo plegtig geëigend wordt. Waarom het zelfs bekend is onder den naam van *Aurora Borealis*, de NOORDER DAGERAAD. Vid. Lulofs Obf. XIV. p. 26, 27. XV. p. 29. XVI. p. 31. Wolf. Natuurk. III Deel VIII Hoodf. §. 334. p. 439. Derham Verhand. van de *Aurora Borealis* of NOORDER DAGERAAD agter zyne Godg. Starrek. bl. 198.

* *De glans dier boogen.*] Zoo vertoont zig dit luchtverfchynfel, 't geen de Heer Lulofs uit de wetten der gezigt- en waterweegkunde verklaart. Diff. inaug. Obf. V. p. 8, 9.

VII.

'k Voël de aarde beëven*,

Wie zal het leven;

Daar

* 'k Voël de aarde beëven enz.: Zie daar de reden waarom 'er wordt bygevoegd: *By God is eene vreeslyke majesteit*: De Heer Derham „houdt de Oorzaak van dit verschynfel te zyn, „dezelvde stoffe, of dampen, die AARDBEVINGEN ver- „wekken”, en de Hr. Lulofs oordeelt van 's gelyke „dat „het Zwavelagtige en andere gelykfoortige stoffen zyn, wel- „ke van ondaardsche vuuren ontflooken, om hoog gevoerd „worden: en in de lucht gestooten, deels door de keelen van „vuurbraakende gebergten, deels door opene metaal- en zwa- „velgroeven, deels door eenige gaten en scheuren van den „aardkloot; nog met veele vuurdeelen gemengd zyn, door „wier hitte zy uitgezet, en mogelyk met luchtdeelen omwon- „den, naar boven stygen, en hooger schynen te klimmen, „naar gelang de lucht dien dag door de heete zonnestraalen is „uitgezet”. Deze aanmerkingen, worden ondersteund, door „de ondervinding van verschrikkelyke aardbevingen, waar meê „sterke verschynfelen van 't Noorderlicht hebben verzeld gegaan: „gelyk die van Wynmaand in den jaare 1726, toen Palermo „die rampzalige schudding heeft ondergaan, kort voor de ver- „schyning van 't Noorderlicht; zynde die gevolgd van eene in „Engeland op den 25 van die maand. En drie jaaren daarna „heeft men in Slagtmaand van 1729 te Frederikshal in Noor- „wege, by het sterk verschynen van 't Noorderlicht, een ge- „weldige aardbeving gevoeld. Nog een ander voorbeeld van „'t jaar 1574, haalt de Heer Derham aan. Zie de Verh. over „'t Noorderlicht bladz. 199. Conf. Lulofs Dif. inaug. Propos. „VI. p. 42. en 44.

Met hoe veel reden zegt Elihu, na dat hy van 't Noorder- „licht, gesproken had: *By God is eene vreeslyke majesteit*! Hy „wil in dit v. door eene verbloemde wyze van spreken, aan- „toonen „dat het gevaarlyk was, met God te willen pleiten, „of zynen weg te willen doorgronden: in eenen donkeren „nagt, als zig de HEER verbergt; en 'er niets dan een „flaauw licht schynt, dat uit de onzuivere dampen en 't koud „gewest van ons hart, en niet uit de goddelyke zon der ziel, „zynen oorsprong trekt. Een slikkering, die wel een' schoo- „nen gouden glans vertoont, maar van 't Noorden komt, en „in steê van de zagtheid en aangenaamheid van 't Zuiden te „hebben, of licht om 'er by te zien, dikwerf verzeld gaat, „met de verschriklykste tekenen van *Gods vreeslyke majesteit*”.

GEZANGEN. 65

Daar elk voor pleit,
Toch redding geeven?
Wie kan 't ontvlugten?
Wie moet niet zugten?
„ God is te dugten,
„ Vol majesteit!

VIII.

't Geloofsvertrouwen,
Zal 't kruis behouën;
En hulpe biën,
Door 't kruisaanschouwen.
Hoe 't hart mogt kwynen:
Myn Zon zal schynen,
De nagt verdwynen;
'k Zal Goël zien.

IX.

'k Zal Goël pryzen,
By 't heuglyk ryzen
Van 't morgenlicht;
Met keur van wyzen.
'k Zal Goël roemen;
Myn Zon, Hem noemen;
Deeze aarde docmen,
Die voor Hem zwigt.

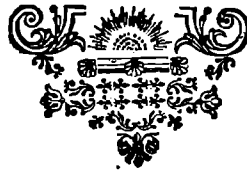
E

X. Mya

66 S T I C H T E L Y K E

X.

Myn Zon, Uw straalen,
Zie ik reeds daalen:
 De schaduw vlugt,
Zy kent heur paalen.
Ik voel Uw leven,
'k Zie Edens dreeven:
'k Zal hooger zweeven,
 In zuiv're lugt.

ZIN-

ZINGENSLUST.

ZANGW: *Si ride amore.* Canz. XVI.

OF, *O slavery.* Canz. II. bl. 11.

I.

Myn ziel naar boven,
Om God te looven;
Niets kan in 't hart,
De liefde dooven.
't Zyn hemelstraalen,
Die op my daalen:
Zy stellen paalen,
Aan al myn smart.

II.

'k Zing niet van de aarde;
Wier slegte waarde,
My 't hart ontstal,
Maar rampen baarde.
'k Zing van geen weelde,
Die ras verveelde,
En onheil teelde;
Daar was myn val.

68 S T I C H T E L Y K E

III.

'k Zing van geen schatten;
Die 't hart niet vatten,
 Nog houden kan,
Maar 't uit doen spatten.
'k Zing goud, nog kleeden:
Dit bindt beneden,
Ons hart en leden;
 't Is Achans ban *.

IV.

'k Zing van geen trekken;
Wier schoon kan strekken,
 Daar 't leeft en speelt,
Om vlam te wekken.
'k Zing van geen pryzen,
Nog eerbewyzen;
Hoe hoog ze ryzen,
 Van 't stof bedeed.

V.

'k Zing van geen troonen,
Geen schepters, kroonen,
 Nog ruim gebied,
Nog heldenzoonen.
Geen sterke spieren,
Geen ryksbestieren,
Geen krygslaurieren,
 Verheft myn lied.

VI. Laat

* Zie Jof. VIII. 13-26.

GEZANGEN.

69

VI.

Laat waereldlingen,
Van de aarde zingen;
Ik vlugt om hoog,
Door 's hemels kringen.
Het heilbeseffen;
Doet toonen treffen,
Die God verheffen,
Op wien ik oog.

VII.

'k Zing JESUS wonden,
'k Zing vaste gronden,
Van heil en deugd;
Aan Hem verbonden.
'k Zing hemelklanken;
God zal ik danken:
Ik voel, de spranken
Van hemelvreugd.

VIII.

Komt spant uw snaaren,
O Eng'lenfchaaren;
Gy moet uw' lof
Met d'onzen paaren.
Zingt zaal'ge geeften,
Zingt Gy ontvleeschten;
'k Vier meê, de feesten
Van Salems hof.

70 S T I C H T E L Y K E
DE VRYHEID.

ZANGW: *Non intendi ô pastorello.* Canz. XVII.
OF Canz. I. bl. 8. Canz. V. bl. 21. Canz. XI. bl. 50.
Canz. XV. bl. 58.

I.

Ik verkies het vrye leven;
Daar geen band het harte knelt.
JESUS wil de vryheid geeven:
Goël breekt het slaafsch geweld.

II.

'k Wou voorheen my zelf bestuuren,
En myn eigen meester zyn.
'k Was in die onzalige uren,
Maar een slaaf in vryheids schyn.

III.

'k Moest myn geest en kragt verteeren,
In den dienst der ydelheid.
Zoo veel driften, zoo veel Heeren,
Zoo veel bitter onbescheid!

IV.

JESUS wou myn banden slaaken:
Hy alleen verwon de Hel;
Hy vertrad den kop der draaken,
Als de dapp're Michaël.

V. Hy

GEZANGEN. 71

V.

Hy alleen zal 't hart beheeren;
Ik verkies zyn heerschappy.
God te dienen, is regeeren:
Die hem dient, is waarlyk vry.

VI.

'k Wil zyn zagte banden draagen;
JESUS volgen op zyn paân:
Banden die myn vryheid schraagen,
En my vaerdiger doen gaan.

VII.

't Is myn Koning die het werkte,
Die het zalig werk volendt;
En den sceptor zyner sterkte,
In 't geboogen harte zendt.

VIII.

Wykt voor eeuwig slaaffche banden,
Wyk nu vryheid 's waerelds spot.
'k Geef het al in JESUS handen:
Hy 's myn hoofd, myn Heer, myn God.

72 S T I C H T E L Y K E
DE TYD DER MINNEN.

OF AANDAGT OP EZECH: XVI: 5-8.

ZANGW: *Quel angelletto.* Aria XVIII.

I.

God sloeg zyn oogen,
Vol mededoogen,
Van 's Hemels boogen;
Op al 't geweld,
Van my geleeden.
'k Lag gansch vertreedē,
En snood van zeden,
Op Soans veld. *
Het heuchlyk Heden,
Werd niet geteld.
Wat taai verdraagen!
Wat welbehaagen!
God ziet my aan! †
Wil op myn klaagen;
Door Gofen gaan,
En 't heil doen daagen.

II. Hy

* *Op Soans veld*] *Op 't vlakke des velds*, leestge Ezech. XVI. 5. Wat is 'er natuurlyker, daar de elende der Israëlieten in Egypte hier wordt uitgebeeld, dan dat men denke om *Soans veld* met dit zelfde woord benoemd Pf. LXXVIII: 12.

† *God ziet my aan*] *Als ik u voorby ging, zoo zag ik u.* Ezech. XVI: 6. met zinspeling op Exod. II. 25.

II.

Hy wil my treffen,
 Zyn stem verheffen:
 't Heil doen befeffen
 In 't stil gemoed.
 O Nyl, Uw boorden,
 Zien 't yflyk moorden: *
 Wat zaal'ge woorden;
 „ Leef in uw bloed"! †
 All' wie ze hoorden,
 Geneeft de boet.

Juicht

* Zien 't yflyk moorden] Ezech. XVI: 6. wordt gezegd: *Als ik u voorbyging, zoo zag ik u vertreeden zynde in uwen bloede.* Eigentlyk, *In uwe bloeden*, dat is „ in alle de bloedstortingén, „ waar voor gy blootgesteld waart in Egypte, door Pharaos „ wreedheid”: gelyk de spreekwys dus genoomen wordt Gen. IV: 10, 11. 1 Kon. II: 33. Ezech. XXII: 2. Dat het zoo gevat moct worden, neem ik af uit het bygevoegde *vertreeden*. De Heer Guffet, heeft hier reeds om gedacht. Zie Comm. Ling. Ebr. p. 190.

† *Leef in uw bloed*] Er staat eigentlyk naar de Hebr. zinsnyding, *Ik zey tot u, Leef in uwen bloede*: en niet, *Ik zey tot u in uwen bloede, Leef.* „ *Wanneer Israël*, zegt Guffet, *in Egypte gedood werd, door onregtvaerdige menschenmoorderyen; heeft God dat volk, in 't midden van al dat moorden, in 't midden van hunne neêrslag, doen leeven*”. De zin dan is: „ Toen ik u zoo deerlyk van de Egyptenaaren vertreeden zag, dat uw bloed allerwege als water stroomde, zey ik tot u, door myn magtwoord: *Leef in 't midden van al dat bloedvergieten. Ja leef in dien dood.* Laat die dood, laten alle die verdrukkingen, de aanleidende oorzaak en 't middel zyn, om u een ander leven te beschikken”. God heeft dit twemaalén tot Israël gezegd. De eerste keer, toen Hy de zoonen der Israë-

74 S T I C H T E L Y K E

Juicht 's waerelds affen,
 Van 't heiltoepaffen;
 In 't bloed van 't Lam.
 O zalig wasschen
 Van Jakobs stam,
 In traanenplaffen.

III.

Wyk zondige aarde,
 Die onheil baarde;
 Zoo flegt van waarde,
 Hoe hoog gefchat.
 Wykt ydelheden,
 Wykt Memphis zeden;
 Niet meer geleden,
 Niet meer bevat.
 Ik zet myn treden,
 Op Kanaans pad.
 'k Word afgedreeven,
 Van 't eigenleven,

En

lieten ter dood gedoemd van den Egyptifchen Vorft, en vooral hunnen aanftaanden Leidsman, door eene byzondere voorzienigheid in 't leven behield, Exod. I: 17-19. II: 1-10. De andere reis, toen Hy de Ifraëlieten, na eene verzwaarde verdrukking; in 't bloed van 't Paafchlam, in 't leven behield, en volkoomelyk verlofte. Exod. V: 6-24. XII: 22-33. XIV: 5-31.

En zonde en dood.
Ik heb met beeven;
Hoe naakt en bloot,
Hem 't hart gegeven.

III.

O tyd der minnen!
Gods eed moet winnen,
Den echt beginnen,
Die 't Lam volendt.
O heilverwerven!
Die 't licht moest derven,
Leeft door het sterven,
Van 't Lam gekend.
'k Zal vree beërven,
Aan God gewent.
Wil Goël leiden,
Zyn vlerken spreiden,
Op naakte leën:
'k Zal Hem verbeiden;
Zyn zaligheên,
Alom verbreiden.

76 S T I C H T E L Y K E
DE BEEKSKENS DER GODSTAD.

PSALM XLVI: 5.

ZANGW: *Care luci* &c. Aria XIX.

Halelujah!
Edens dreeven,
Bron van 't leven,
Halelujah!
Bron der hoven,
'k Zal U looven,
O Siloah!
'k Zal U looven,
Halelujah!
Groenende zoom;
Vloeiende stroom;
'k Zal U looven,
Die door genâ,
Het heil bekoom.
Zaal'ge beeken,
Heelt gebreken.
Ai besproeit de stad van God;
Ai verblydt de stad van God:
En de woning
Van myn' Koning,
Van den allerhoogsten God.
Eeuwig zalig heilgenot!

DE

G E Z A N G E N. 77

DE KOMST DES GROOTEN KONINGS.

OF AANDAGT OP LUKAS XIX: 38.

ZANGWYZE. *Comefarai* &c. Aria XX.

I.

O God en luisterryke Koning,
Gezegend zy Uw komst, kies uwe woning
In 't hart: we zien den dag, van uwe kroning,
't Hofanna rolt uit duizend monden.
O Vorst ge wilt ons 't heil verkonden:
Uw gloed zal ons verlichten, en verwarmen.
Gy komt in 's HEEREN naam;
We ontfangen U te saam',
Met opene armen.
Gy sluit des afgronds kolken:
Nu ryft voor all' de volken,
De zuiv're hemelvreê,
Door lucht, en wolken.
Haast zienwe met onze oogen,
Gods heerlykheid verhoogen,
Op uwe priesterbeê,
Tot 's hemels boogen.

DE

DE ZON DER ZIEL.

OF OVERDENKING TER GELEGENHEID VAN EENEN AANGENAAMEN ZONNESCHYN, NA EENEN AANHOUDENDEN REGEN.

OP EENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

OF: *Paisible lieu agreables retraites.*

I.

O held're lucht na zoo veel onweervlaagen,
O gulde zon aan 's hemels trans;
Gy warmt ons door uw' gloed, verlicht ons door uw'
glans.

Gy weet de wolken wech te vangen.

O Zon der ziel, waar naar ik zugt;

Breek door de nevels heen, vaag dampen van de
lucht:

Zoo zal 't op nieu in 't harte daagen.

O held're lucht na zoo veel onweervlaagen,

O gulde Zon aan 's hemels trans:

Gy wekt de doôn, verlicht de blinden;

Verjaagt den druk, verbant de smart;

Verzagt de kou van scherpe noordewinden;

Verwarmt het bloed; geeft voeten als der hinden;

Gy doet ons ongelovig hart,

Genezing in de schaâuw van uwe vleug'len vinden.

II. Be-

II.

Beminlyk vuur, wie kan uw hitte ontbeeren?
 Men warmt zig by Uw vlammen zagt!
 Uw liefdebrand, heeft heil voor zondaars aangebragt.
 Uw gloed, kan nooit een ziel bezceren,
 Die zig in armoê voor U stelt!
 Gyzyt het, die door liefde al 't ys van 't harte smelt.
 Gy brandt, maar weet van geen verteeren.
 Beminlyk vuur, wie kan uw hitte ontbeeren?
 Men warmt zig by uw vlammen zagt!
 Uw gloed kan myn granaaten stooven,
 Wanneer gy ryft uit de oosterkim.
 In Kanaans druif, die alles gaat te boven,
 Stort gy het sap, dat God en menschen looven.
 Gy schildert, op de Dudaim
 Van nedrigheid, een' gloed die purper kan verdooven.

III.

O golvend graan van nieuwe werkfaamheden,
 Gy ruifcht op Libanons gebergt,
 Wanneer men deeze Zon heur warmte en invloed vergt:
 Gy rypt op vuurige gebeden.
 'k Zie haast, al is de kragt gering,
 U van den ouden grond, door zelfverlochening,
 Met kromme zeifens afgesneden.
 O golvend graan van nieuwe werkfaamheden,
 Gy ruifcht op Libanons gebergt.

Maar

80 S T I C H T E L Y K E

Maar straalt dees gloed niet uit den hoogen;
En blyft de lucht steeds nat en guur,
Wie geeft U ooit bestendiger vermoogen?
Myn zon, zal van 't gezigt de traanen droogen;
Dan oogft men U in Sions fchuur!
Dan wordt ge aan laager grond, en 'trottend vogt ont-
toogen!

I V.

Myn Heiland, 'k zal uw licht en glôed beminnen!
O Zon en noordftar, die my ftiert
In 's waerelds woefte zee! Waar Gy ook zegeviciert,
Doet Gy me 's vyands magt verwinnen!
Gy zyt gewis myn zon en fchild,
Die my verlichten, maar ook gunftig dekken wilt.
Wie zou geen hemelreis beginnen!
Myn Heiland, 'k zal uw licht en gloed beminnen;
O Zon en noordftar die my ftiert!
Gy doet my klip en ftranden myden,
Gy peilt de diepten van de zee.
Gy ftaat me by in kommerlyke tyden,
Gy fterkt myn hart in 't fmertelykfte lyden;
Gy brengt my op een veil'ge ree;
Gy zult my eeuwig in het Vaderland verblyden.

GEZANGEN. 81

DE BRUIDEGOM

IN 'T EENZAAME GEVONDEN.

OF ZIELSWERKSAAMHEID MET CHRIS-
TUS IN EEN STIL LUSTBOSSCHAADJE.

OP LENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

OF: *Quand on vient dans ce boisage.*

I.

O Lustboschaadje, groene dreeven,
O blyde lommer, lust van 't leven;
Myn stil verblyf, waar 't vrolyk pluimgediërt,
Al dart'lend zingt, en zwierdt.

II.

Myn Bruigom heeft my hier bescheiden,
Hier plag Hy 't wollig vee te weiden;
Hy legert zig in 't blaaken van de zon,
By deeze koele bron.

III.

Wat heil zou ik in schaduw * stellen,
By kudden van zyn metgezellen?
't Is Goël zelf, by wien ik my verfoeg;
Zyn byzyn is genoeg.

IV. 'k

* *Schaduw*] 't Hebr. Woord, Hoogl. I: 7. door de onzeri
zig bedekken vertaald; betekent eigentlyk, zoo als men nog
uit den Arabischen wortel kan afneemen; *Zig dekken*, of *ver-
schuilen in eene donkere schaduw*. My dunkt, dat het legeren
van de kudde in den middag, daar dit tegen over staat, deeze
vertaling vordert: *Want waarom zou ik zyn als eene die zig
verschuilt in de schaduw; by de kudden uwer metgezellen.*

k

82 S T I C H T E L Y K E

IV.

'k Zal niets voor Goëls oor verbergen,
'k Zal Hem een luttel toevens vergen:
Terwyl ik 't hart geheel aan Hem ontdek,
En zyne liefde wek.

V.

Vloeit vlocit nu zachter zilv'ren stroomen,
Ik moct myn' Vorst verwellekoomen;
Myn' Bruidegom, wiens min myn ziel bekoort,
En die myn zuchten hoort.

VI.

O Luft, vermaak, en steun van 't leven;
'k Heb my, in 't somb're bosch begeeven;
Ter goeder uur, lokt my Uw vriendschap uit.
Sla 't oog op Uwe Bruid.

VII.

Ja duizendmaal dorst ik U roemen;
U duizendmaal myn' Bruigom noemen;
'k Heb duizendmaal met U myn hart vereepd,
Van 't ydelc gespeend.

VIII.

Zou ik Uw eed, en trou verdenken?
Zou iets Uw teed're liefde krenken?
O neen! Gy blyft, wat my myn hart verwytt,
Dezelfde God altyd..

IX. O

IX.

O Liefdevlammen, hemelvuuren,
O Tyd der minnen, zalige uren,
My heugt, hoe my myn Goël heeft gekust.
Volmaakte zielenrust!

X.

Ik voel dien blyden tyd herleeven:
Myn God heeft zig aan my gegeven.
Hy is de myne, ik zal de zyne zyn!
Hier smaak ik Eng'lenwyn!

XI.

Foei dwaaze zonden, aardfche leden,
Afgoderyen, ydelheden;
'k Verdoem uw min, gy hebt dit hart niet meer.
't Is voor myn' God en Heer.

XII.

'k Laat voor myn' Bruigom alles vaaren,
Myn Bruigom moet myn hart bewaaren.
Myn Bruidegom kocht my met dierbaar bloed:
Zyn trouw heeft my behoed.

XIII.

Woudt Gy U zelven aan my fchenken;
O Goël, doe my 't uur herdenken,
Waar in uw gunst op't nieuw aan my verfcheen,
Och! dat die nooit verdween.

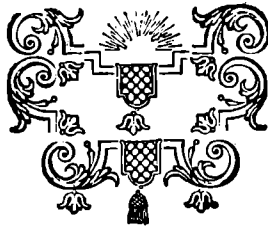
84 S T I C H T E L Y K E

XIV.

Tuigt Gy o kronkelende becken,
Hoe 's Hemels min my kon ontfteeken,
Tuigt bron, en beemd, en berg, en veld, en dal,
Van 't eenig AL in AL.

XV.

Tuigt vry bosfchaadje, en groene dreeven,
Tuig blyde lommer, lust van 't leeven;
Tuig ftil verblyf, tuig vrolyk pluimgediert,
Dat Goël zegeviert.

DE NACHTEGAAL.

OF BESCHOUWING VAN EENE
SCHELZINGENDE NACHTEGAAL.

OP EENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

OF: *Doux Rossignol ne vantez plus vos feus.*

I.

O Nachtegaal roem op uw stem niet meer;
'k Zal u 't boschorgel niet benyden:
Ik zing tot roem van mynen Heer,
En mag my in zyn' lof verblyden.
U hoort men slegts in 't voorjaarsgroen;
Van my ook herfst- en zomerzangen.
't Lentfaizoen,
Zal zig spoên;
Zoo's winters't oor, dien klank mag vangen.

II.

De nyv're zorg voor 't voeden van uw kroost,
Maakt dat ge uw' gorgel haast moet sluiten,
Of dat ge uw schel gezang verpooft:
Maar niets zal myn gezangen sluiten.
Al zing ik voor een' tyd wat zacht;
God houdt zyn werk gestaag in 't leven.
In den nacht,
Daar 'k Hem wacht,
Wil Hy de tong gezangen geeven.

F 3

III. Gy

III.

Gy zingt alleen Uw' wildzang in 't geboomt',
 En kunt het lighaams oor vermaaken:
 Maar 't Godlyk lied, dat woestheid toomt,
 Kan door het oör het harte raaken.
 Het is geen wildzang, als Gods Geest,
 De zielen redelyk wil leiden.
 's Hemels Feeft,
 Geeft my meeft
 Een veld, om daar in uit te weiden.

IV.

We zien, dat gy uw stem niet hooren laat,
 Waar gy uw bosch en aas moet missen:
 Ik, zoo 't geloof de toonen slaat,
 Zing zelfs in woeste wildernissen.
 Ik zing, dat grond, en kerker beeft;
 Zoo kunnen wy kruistoonen treffen.
 JESUS leeft,
 Die ons geeft,
 Het bly Hofanna op te heffen.

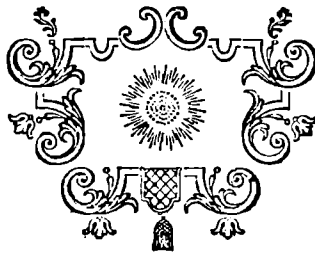
V.

Gy sterft in 't end, vermaak van 's menschen oor:
 Maar ik zal eeuwig zingend leeven!
 In Edens lucht gaan de Eng'len voor,
 Daar zie ik zaal'ge zielen zweeven.

Daar

GEZANGEN. 87

Daar zing ik hooger tot Gods prys,
En zal in Gods geheimen dringen:
't Paradys,
Leert de wys,
Om Halelujahs op te zingen.

88 S T I C H T E L Y K E

DE LEEUWERIK.

OF BESPIEGELING, VAN EENEN
ONDER 'T KLIMMEN ZIN-
GENDEN LEEUWERIK.

OP EENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

Of: *Papillon vole.*

I.

Zytge opgevloogen,
Van 't veld, o Leeuwerik om hoog:
Zing vry en bly, zweef kleiner in myn oog,
Naar 's hemels boogen.
O Leeuwerik,
't Smert my, dat ik
Slegts volg met de oogen,
Ik blyf beneden staan,
Of laager zweeven:
't Aas houdt den Arend aan,
Gy leert myn ziel de vlerken slaan,
En hooger leeven.

II.

Dat Goël daale!
Dan klim ik op, dan leef ik best,
Dan vlieg ik vry, in 't ruime luchtgewest,
Waar

Waar 'k ademhaale.
O zaal'ge God,
Myn deel en lot,
Daar 'k my bepaale;
O Lust van myn gemoed,
Ruft die 'k bedoele;
Schenk my 't verzoenend bloed,
En licht en lucht waar 'k leeven moet,
En vrede voele.

III.

Zoo ik mogt vallen;
O Duivewieken van Gods Geest,
Heft my weêr op, en maakt my onbevreesd:
Gy draagt ons allen.
Zoo klieft myn vlerk,
Het donker zwerk;
Schoon donders knallen.
'k Vlieg naar de bovenlucht,
Door storm en winden.
'k Zing in die hemelvlucht,
En klapwiek vrolyk, die nu zucht.
God zal ik vinden!

90. STICHTELYKE

HEILIG STILSTAAN.

OP EENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

OF *Heureuse Tourterelle.*

OF, *Wilhelmus van Nassouwen.*

I.

Myn ziel, gewoon te rennen
In 't spoor der ydelheid:
Ai leer u zelven kennen.
Gy zyt vervoerd, misleid,
Verbysterd, en verbasterd;
Gy kent u selv', noch God.
In 't leven dat gy lastert,
Is 't waare heilgenot.

II.

't Saizoen van 't lieve leven,
Zoo gy het wel bezieet,
Kweekt in de schoonste dreeven,
Ook doornen van verdriet.
Dan volgt op zomerdagen,
Een winter van het graf.
De worm nu reeds aan 't knaagen,
Neemt door geen knaagen af.

III. God

GEZANGEN.

91

III.

God kentge niet. Uw schatten
Uw aanzien, eer, en staar,
En dart'lend uit te spatten;
Zyn 't wank'lend toeverlaat.
Maar ach! als God doet vreezen,
Ontzinkt dit uw gemoed.
God is 't geduchte Wezen,
En 't eenig hoogste goed.

IV.

Gy hebt verbeeldde kennis,
Geboorte in 't Christendom,
Deugd, vry van snoô gewennis,
Dienst in Gods heiligdom,
Goed hart, en schoone daaden, .
Gebed, milddaadigheid!
Daar door liet ge u verraađen;
Daar door zyt gy misleid.

V.

't Was schyndeugd, vol van 't eigen:
't Hart voor de waarheid doof,
Liet zig tot God niet neigen;
't Miste in den grond, geloof.
Geen geest was in die wielen, *
Al roldenze effen voort.
Gy voelde u nooit bezielen,
Door 't levenwekkend woord.

VI. Wat

* Zie Ezech. I: 20, 21.

VI.

Wat moogt ge u streelend, vleijen!

Laat door het zelfbedrog,

Op 't oog geen dekfel spreijen.

Zie 't helfche draakespog,

Deez' modderpoel van zonden,

Die paalen kent nog peil;

Deeze etterende wonden

En 't misfen van Gods heil.

VII.

O God doe my bedaaren,

'k Ben duister en verward;

Bedwing de woefte baaren,

Van 't ongeftuimig hart.

Ligt fchillen van myne oogcn,

Herftel myn zielsgezicht,

Beftraal my uit den hoogen,

Zet my in 't Godlyk licht.

VIII.

Zoo leer ik vry van 't rennen,

In 't fpoor der ydelheid;

My zelv', en JESUS kennen,

Hoe loos vervoerd, misleid,

Verbysterd, en verbasterd.

Zoo leef ik eens voor God

Hoe my de waereld lastert,

Dit fchenkt het heilgenot.

DE

DE ZONDAAR ONTWAAKT.

OP EENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

OF: *Quando conti o bella Irene.* Raccolta p. 2.

I.

Zal ik nooit tot God genaaken,
 Nooit uit deezèn droom ontwaaken,
 Nooit de staalen banden slaaken?
 'k Roep, terwyl ik vast verga,
 Vruchteloos: „ Genâ! genâ!
 'k Zie in 't vleesch geen' fellen dooren
 'k Roep niet „ Ach! ik ga verlooren"!
 Dood nog hel kan 't sluim'ren stooren.
 En hoe ras de tyd vergaat,
 Nimmer wordt het my te laat.
 Zal ik dan nooit ernst betoonen?
 Is die dwaasheid te verschoonen?
 Moet ik dus Gods liefde loonen?
 Daar my zyn langmoedigheid,
 Gunstig tot bekeering leidt?

II.

Denk ik aan verlopen jaaren,
 Waar in God my wilde spaaren;
 Die, voor duizenden gevaaren
 Ziel en lighaam heeft behoed,
 My gekleed, verwarmd, gevoed, Ieder

94 S T I C H T E L Y K E

Ieder avond ieder morgen,
 Vol van vaderlyke zorgen;
 Die myn schulden wilde borgen,
 En my niet door smertlyk kwaad,
 Strafte op ieder booze daad:
 Heeft dit ooit myn hart geboogen?
 Leerde 't my dien God verhoogen?
 Ben ik aarde en stof ontvloogen?
 Neen! ik bleef hoe wel 't mogt gaan,
 Even onbeweeglyk staan.

III.

Dikwerf liep Gods weg my tegen,
 't Oordeel volgde op 's Hemels zegen:
 'k Raakte jammerlyk verlegen,
 En aan allen kant verward,
 Met een ongeboogen hart.
 'k Zag van ieder my verschooven;
 Raad, nog hulp, nog heil van boven;
 Alle schepselskracht verstooven:
 Wat ik aanving, wat ik deed;
 Dat vergrootte slechts myn leed.
 Heb ik die verdiende plaagen,
 Die genaderyke slagen,
 Zoo gelyk ik moest, gedraagen?
 Neen! ik bleef in kruis en smart,
 Nog afkeerig en verhard.

IV. Durf

IV.

Durf ik Gods genâ verachten,
Onder 't kwetsen en verzachten:
Wat heb ik in 't end te wachten,
Van een Godheid die gehoond,
Zig een felle wreekster toont?
Heeft men haar al de eer ontfloolen;
Zy zal heere wraakfloolen,
Vol van heete gramschaps koolen,
Die geen zee van traanen dooft,
Storten op 't ondankbaar hoofd.
Dorst ik, ondanks 's Hemels wetten,
My dus tegen God verzetten:
'k Zie myn' schedel heeft verpletten,
My onworteld uit den grond,
Wyd vervreemd van 't heilverbond.

V.

Mogt ik dan tot JESUS naaken,
Uit myn' zondendroom ontwaaken,
En de staalen banden slaaken;
Riep ik eer ik gansch verga,
Zinkende: „ Genâ! genâ!
Och zag ik in 't vleesch dien dooren.
Klaagde ik: „ Ach ik ga verloren”!
Mogt dit eens myn sluim'ren slooren;

Eer

96 S T I C H T E L Y K E

Eer de vlugge tyd vergaat,
Eer het eeuwig is te laat.
Ik Wil myn dwaasheid niet verschoonen,
Liefde met geen' ondank loonen.
Leer, O Geest, my ernst betoonen;
Trek my door langmoedigheid,
Die my tot bekeering leidt.

DE GEOPENBAARDE GODSDIENST.

MICHA VI: 6--8.

- v. 6. *Waar mede zal ik den HEERE tegenkoomen, my bukken voor den hoogen God? zal ik Hem tegenkoomen met brandofferen? met eenjarige kalveren?*
 7. *Zou de HEER een welgevallen hebben aan duizenden van rannen? aan tienduizenden van oliebeeken? Zal ik mynen eerstgeboorenen geeven voor myne overtredinge? de vrugt myns buiks voor de zonde myner ziele?*
 8. *Hy heeft U bekend gemaakt, O Mensch, wat goed is: en wat eijcht de HEER van U, dan recht te doen, en barmhertigheid lief te hebben, en ingetoogen te zyn als een die de kunst verstaat om te wandelen met uwen God?*

OP EENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

OF, *Objet de ma flame;*

OF, *O winden, gy stroomen. Voet.*

I.

O Bron van myn leven,

Myn Schepper en Heer:

Wat hebt Gy gegeeven?

Wat vordert Gy weêr?

Hoe zal ik U pryzen,

Milddaadige God?

Met treurige wyzen,

Beklaag ik myn lot.

II.

Myn lighaam, en leden,

Myn sap, en gebeent;

Myn ziel, en myn reden,

Hebt Gy me verleend.

G

My

98 S T I C H T E L Y K E

My voorzorg, en liefde
Der Oud'ren beschikt;
Voor 't kwaad dat my griede,
Met heil, my verkwikt.

III.

Voor duizenden rampen,
Hebt Gy me bewaard;
Voor giftige dampen,
Myn leven gespaard.
My voedsel geschonken,
En dekfel voor 't lyf:
En hemelsche vonken,
Tot eed'ler bedryf.

IV.

O Bron van myn leven,
Volzalige God:
Wat zal ik U geeven,
Die armelyk tot
Uw' heiltoon genaake?
Hoe buig ik myn kniën?
Hoe myd ik Uw wraake?
Waar zal ik ontvliën?

V. Ik

V.

Ik heb U verlaaten,
Uw deugden onteerd;
Uw' Bondnaam verwaaten,
In losheid verkeerd.
Uw' dienst niet verdedigd;
Myn ouders gesmaad;
Myn' naasten beledigd;
My zelven gehaat.

VI.

Is 't veilig geweeken,
Waar 't Offervuur gloeit;
En de olie met beeken,
In 't Heiligdom vlocit?
Of moet men ook slachten,
Het eenigste kroost?
Een' Moloch verwachten,
Die 't harte vertroost?

VII.

Neen! Ifraëls Godheid,
Heeft gunstig ontdekt;
Wat boosheid, en zothed,
Den Godsdienst bevlekt.
Myn deugden, en plichten;
Myn zonden die 'k liet;
Myn kracht in 't verrichten:
Zyn staven van riet.

100 S T I C H T E L Y K E

VIII.

Hoor 't Godlyk orakel;
 Och dat ge verstondt;
 Den zaligen schakel,
 Van 't Levensverbond.
 „ O menschen, wat woede!
 „ God heeft U gezet,
 „ Het *wigtige en goede**,
 „ Ten regel, en Wet.

IX.

„ Hy heeft geen bedingen,
 „ Ten grondslag' gelegd:
 „ Dan nimmer te wringen,
 „ 't Onkreukbaare *Regt*;
 „ Maar dat gy uw *oordeel* †
 „ Opregtelyk velc;
 „ *Barmhartig*, geen voordeel
 „ Voor aalmoesfen telt. §

X. 't Ge-

* *Het wigtige en goede.*] Dus druk ik uit, deels het woord *GOEDE*, of 't *BESTE*; want zoo wordt het vertaald, Esth. II: 9. en X: 3. Deut. XXIII: 6. Ezr. IX: 12. Dat is „ het, Beta- „ melyke, schoone, nuttige, noodzaakelyke" enz. verg. Deut. X: 13. deels het woord *zwaarste*, dat is „ het gewigtigste, uit- „ muntendste, heerlykste, voortreffelykste der Wet" 't welk de Heiland heeft Mat. XXIII: 23. Dat het Grieksche woord dit betekent, hebben de Heeren Elsner, en Palairct beweezen. Verg. Diod. Sic. L. IV. p. 264. B.

† 't Onkreukbaare *recht*; *Maar dat gy uw oordeel enz.*] By Micha is 't woord *RECHT*, by Mattheus *Oordeel*. Beide zienze op den plicht van *Rechtvaardigheid* omtrent den Naasten. „Wien men naar den onbuigsaamen regel van 't Heilig *Recht*, moet beoordeelen en handelen, en dus alleszins *RECHT DOEN*.

§ *Barmhartig, geen voordeel voor aalmoesfen telt.*] Micha heeft *WEL-*

X.

„ 't Geloof slapt U tegen:

„ Dit leert U de kunst *;

„ Met God op zyn wegen,

„ Te gaan in zyn gunst.

„ Het

WELDAADIGHEID: doch dit woord, wordt ook *Barmhartigheid* vertaald van de onzen. Zie Exod. XX: 6. Deut. 1: 19. 1 Sam. XV: 6., XX: 8. 't Grieksche woord, betekent insgelyks *Barmhartigheid*, en fomtyds *Weldaadigheid* uit een *barmhartig* genoeed voortspuitende, een *Aalmoes*, gelyk beweezen is van Georgius Vind. L. II. C. 1. p. 56. en van Palairret over deeze plaats.

* 't Geloof slapt u tegen: Dit leert u de kunst enz.] Dus zoek ik de kracht uit te drukken van 't Hebr. Werkwoord door de onzen, **OOTMOEDIG** vertaald. De Heer Schultens heeft aangemerkt, dat het zoo veel zegt, als *schaaven, beschaaiven, iets net, en naar de kunst maaken, gereed, juist te pas maaken*. Waar van het Deelwoord in den Tegenwoordigen tyd, *eenen Kunstenaar kunstwerker* beduidt, zoo veel gezegd, als een die iets *beschaaft*, *net, en keurig werkt*; en het lydelyk Deelwoord, zegt *iets dat met kunst gemaakt, en dus beschaaft is*. In 't byzonder zegt Hy, dat dit woord gebruikt wordt van een *Paard, dat wel bereeden is, en naar den toom luyflet*. Gelyk het werkwoord ook gebezigd wordt van 't *beryden der paerden*, welke men leert den teugel te gehoorzaamen. Hy vertolkt onze woorden: *En u aan den teugel te onderwerpen, wandelende met Uwen God*: dat is, *Ootmoedig te wandelen*. My dunkt dat men 't naar de eigelyke kracht van 't Woord, zeer gevoeglyk kan vertaalen: *Beschaaft, ingetoogen te wandelen als een die zig de kunst verstaat*. 't Komt, buiten onze plaats, maar eens in 't O. T. voor, namelyk Spreuk. XI: 2, en daar heeft het juist deeze betekenis. *Als de opgezwollene bovaerdigheid komt, zegt Salomo, zal de schande ook koomen: maar by beschaaftde kunstenaars is wysheid*. Van die *beschaaftde ingetogenheid of zedigheid*, schynt het in 't Chaldeeusche en Rabbynisch verbergen te betekenen; en by de Syriërs, *listig zyn, met list iets uitvoeren*. Kortom, het zal hier hetzelfde zyn, met het geen de Apostel Eph. V. 14. noemt, *Voorzigtig, eigelyk, NET te wandelen; niet als onwyzen, maar als wyzen*. Dus wordt hier klaarlyk geëischt, de **KUNST**, van eenen *beschaaftden, netten GELOOF*SWANDEL. Zoo dat, wanneer men dit met één woord uitdrukken wil, geen beter bedagt kan worden dan dat van **GELOOF**, 't welk de Heiland gebruikt.

102 **S T I C H T E L Y K E**

„ Het veilige midden!
„ Te neemen in acht:
„ Ootmoedig te bidden,
„ Om leven en kracht.

XI.

Dus noodt ons de Wysheid.
O troostende mond!
O jeugdige grysheid,
Van 't vredeverbond!
Zwyg Edens bedreiging,
Voor Kanaäns goed!
Bekoorlyke neiging,
Gy buigt myn gemoed!

XII.

O JESUS myn Borge,
Die de eischen vervult:
Verligter der zorge;
Verzoener der schuld:
Verwerver van 't goede;
Verlosser der ziel:
Ontfermer, wiens hoede
Myn harte beviel.

XIII. Ik

G E Z A N G E N. 103

XIII.

Ik kom hier gevlooden ,
Naar 't zuiverend bloed :
Ik agt Uw geboden ,
In alles voor goed.
Ik klaag u met smarte ,
Hoe snood ik bestond.
Ik geef U myn harte ,
In 't eeuwig verbond.

XIV.

O Bron van myn leven ,
Herschepper en Heer :
Wat Ge eerst hadt gegeven ,
Herstelt Gy nu weêr.
Nu wil ik U pryzen ;
Nu roem ik myn' God :
Met keure van wyzen ,
Verhef ik myn lot.

104 S T I C H T E L Y K E

ONTDEKKING VAN DE TROULOOSHEID
DER OVERTUIGDE ZIEL, EN TOE-
VLUGT TOT CHRISTUS.

OP EENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

Of: *Het best op aard, is een gerust gemoed.*

I.

Trouwlooze ziel, elendig zonder finart;
In Satans strik te jammerlyk verward:
Waar is uw hoop, zoo onverwagt gebooren?
Waar is die trouw, zoo plegtelyk gezwooren?
Is dit de weg, wien Sions volk betreedt,
Zoo gy u selv', niet met u zelven meet?

II.

Is ooit uw voet, uit ketenen geslaakt?
De Morgenster, die damp en nevels wraakt,
In 't aak'lig hart, door wolken heen gebrooken?
Of hebt ge u selv', een smeulend vuur ontstooken?
Erken tog, met wat spranken ge u omgordt,*
Eerge in 't bederf, onmydbaar nederstort.

III.

'k Zie wel een vuur, maar niet van hemelmin:
Een and're drift, vervoert en ziel, en zin,

En

* Zie Jef. L. 11.

GEZANGEN. 105

En ſingert my , door duizend zielsgevaaren !
Zoo ſchokt op woeste , en ongetemde baaren ;
By 't hooge ſtrand een aangeſchonnen wrak ;
En krygt , in 't felst der barning , krak op krak.

IV.

Zoo vlucht een ſchaap , in bosch of donk're kloof ,
Van Amana , voor wolven heet op roof ;
En ſtaat benard , en ziet den dood voor oogen :
Zoo word ik van myn' vyand aangevloogen ;
En vleefch , en hel , en waereld , knelt myn' geeft :
'k Vrees alles , maar ik vrees my zelve meest.

V.

Waar berg ik my , in zoo veel tegenſpoed ,
Voor 's vyands list , en byst'ren euvelmoed ?
Waar ſchuil ik best , ſlaat eens Gods wraak aan 't
woeden ,
Voor storm , en wind , en ſteile watervloeden ?
Straks wordt dit riet , van 's Hemels Dondergod ,
Door hagelſteen , en blikſemvuur geknot !

VI.

'k Vlie naar Gods Zoon , uit zulk een' fellen gloed ,
Waar in tiras van onwaardeerbaar bloed ,
Voor de eeuwigheid , een heiltoon ſtaat geklonken ;
Een ſtaalen muur , voor 't zengen van die vonken :
Gods Zoon , die , zoo men Hem eerbiedig kust ,
En stormen ſtilt , en heete vlammen blust.

HEILIG LACHEN.

OF AFSCHIED VAN DE WAERELD.

OP EENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

OF: *A table avec mes Amis.*

I.

IS JESUS zelf myn zielevriend,
 Dan is myn vreugd in top gereezen:
 En wordt Hy recht van my gediend,
 Dan denk ik, dat geen mensch ooit meer verblyd kan
 weezen.
 Wat biedt de waereld aan?
 Wat mag ik op haar schatten oogen?
 Die glans heeft my te snood bedroogen;
 Ik lach om al dien yd'len waan.

11.

Foei my! dat ik myn ziel zoo lang,
Aan de yd'le vreugd dorst overgeeven,
Wat zyn haar vruchten zuur en wrang!
Zy schenkt een' naaren dood, in't midden van het le-
'k Zal nu dien weg niet gaan; ven.
O neen, ik kies den weg naar boven,
Daar zal ik God myn' leidzman looven,
En 'k lach om de aarde, en al haar' waan.

III. Weg

GEZANGEN.

107

III.

Weg waereld met uwe ydelheên,
Gy kunt geen zielefmert verzachten;
'k Wil zulk een' drek en slyk vertreên,
Waar van noch heil, noch heul, noch hulp, my staat
te wachten;
Ik zie uw kronkelpaân;
'k Richt een verbond op met myn oogen:
Zoo voel ik my uw macht onttoogen,
En 'k lach om al dien yd'len waan.

IV.

Ai! JESUS wees myn schat, myn goed,
Myn lust, myn rust, myn licht, myn leven,
Myn cenig Al, die myn gemoed,
Ver boven 't ondermaansch, en al zyn' glans doet
zweeven;
Daar zal ik steevig staan;
Schoon my dees aardkloot mogt ontzinken;
'k Zal daar uit Edens stroomen drinken:
Ik lach om de aarde, en al haar' waan.

'S WAE-

108. S T I C H T E L Y K E
'S WAERELDS DWAASHEID.

OF AANDACHT OP 1 JOH. 2: 16.

*Want al wat in de waereld is, namelyk de begeerlykheid des vleeschs,
en de begeerlykheid der oogen, en de grootsheid des levens; is niet
uit den Vader maar is uit de waereld.*

ZANGW: *Is Jesus zelf myn zielevriend,*
Zie bladz. 106.

I.

EIk meent, dat hy het beste deel,
In zyne lusten heeft gevonden;
Hy denkt op 't Hemelsche niet veel,
Maar zorgt, en slaaft, en zweet, en zwoegt in 't slyk
Zoo durft hy God versmaân, (der zonden.
En kieft een goed van luttel waarde:
Befchouw myn ziel de onzalige aarde;
En lach om al haar' wind en waan.

II.

Hier durft 'er een het vleesch zoo vuil,
Verzorgen tot begeerlykheeden:
De matigheid een' koop'ren zuil
Van 't aardsche leven, met zyn' dart'len voet vertree-
Op roozen wil hy gaan; (den.
En moet door scherpe doornen streeven.
'k Leef bly, maar eet slegts om te leeven;
En lach om al dien vuilen waan.

III. Een

III.

Een ander houdt voor 't hoogste goed,
Den wellust van zyn dartele oogen;
En 't onverzaadelyk gemoed,
Is door den schoonen glans van 't zilver opgetoogen:
Zyn hebzucht nooit voldaan,
Droomt van zyn' fchat en praalgebouwen.
Ik zie wat schâ, de fchat kan brouwen;
En lach om zulk een' blinden waan.

IV.

Maar zoo het hart door eerezucht blaakt,
Dan kan geen fchat dien lust verzaaden;
Dewyl het naar den rykstaf haakt,
Of't gloeiend purper van bebloedde krygsgewaaden.
Ontrolt men de oorlogsvaan;
Hy staat naar kraakende laurieren.
Een ander wil het lyf versieren.
Ik lach om al dien grootschen waan.

V.

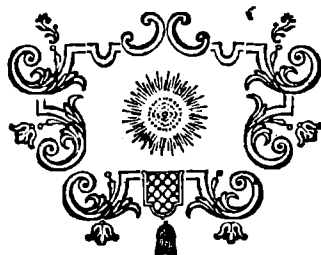
O onbezonnen waereldling;
Die zoo naar de ydelheên moogt haaken,
Als of 'er al uw heil aan hing,
En zulk een dwaas genot u kon gelukkig maaken:
Gy wilt naar 't beste staan;
Uw snoode lust, kent perk nog paalen:
Maar 'k zie eerlang uw heilgoed daalen,
En lach om uw' verkeerden waan.

VI. Ik

110 S T I C H T E L Y K E

VI.

Ik lach om wellust, goed, en eer,
Die 't oog maar niet het harte raaken;
Ik lach om alles wat 'er meer,
De waereld buiten God, en Christus, mag vermaaken.
Al staat het schoon verguld,
En met geleenden glans bepaereld:
God is myn goed, in spyt der waereld;
Met lachen is myn mond vervuld.

'T BLY HALELUJAH,
OVER JESUS GODDELYKE VOL-
MAAKTHEDEN.

ZANGW: *Nerison e son di fuoco.*

I.

JESUS grootheid zal ik looven,
'k Zing zyn' dood met ziel en zin.
Logge geest ai flyg naar boven,
Blaak door zuiv're hemelmin.
Styg naar boven; 't zielenheil,
Kent in JESUS paal', nog peil.
't Zalig kruis, is vol van schatten.
Wie zou JESUS grootheid vatten?
Halelujah! 'k zing zyn' dood,
Halelujah! God is Groot.

II.

JESUS wysheid zal ik pryzen.
Hemelwysheid eeuwig woord,
Doe myn zangen hooger ryzen;
Dan wordt maat nog toon gestoord.
Hooger ryzen, schoon men zinkt,
Tot het in den hemel klinkt.

Wys

112 S T I C H T E L Y K E

Wys is God in all' zyn paden;
Wys in 't schenken der genaden!
Halelujah! 'k Zing Gods prys.
Halelujah! God is wys.

III.

JESUS sterkte zal ik zingen;
Die de scheps'len toomt en temt.
Wis, Hy schept en draagt de dingen,
Die het stuur der waereld klemt.
Draagt de dingen van 't Heelal,
JESUS hoedtze voor den val.
JESUS doet zyn kind'ren leeven,
Hy zal hulp en sterkte geeven.
Halelujah! heerlyk werk!
Halelujah! God is sterk.

IV.

JESUS reinheid zal ik melden,
Die geen kwaad aanschouwen kan;
Zondaars 't booze doet ontgelden,
't Kaf wil schiften door zyn wan:
Doet ontgelden, dat de hel
Beeft voor 't heilig strafbevel.
JESUS Reinheid stelt ons veilig;
Zingt Hem vrolyk, zingt Hem heilig.
* Halelujah! groot en klein.
Halelujah! God is rein.

V. JE.

GEZANGEN. 113

V.

JESUS goedheid zal ik roemen:
Niemand is 'er goed dan God.
's Waerelds goedheid zal ik doemen;
Wyl haar snoodheid ons bespot.
'k Zal haar doemen, als vernis;
Daar de Godheid, goedheid is.
JESUS wou voor zondaars sterven;
En voor snooden, 't heil verwerven:
Halelujah! die 't al boet.
Halelujah! God is goed.

VI.

JESUS trouw zal ik verheffen,
Toegezwooren door Gods mond.
Zoek myn ziel, ai zoek te treffen,
Toonen van het zoutverbond.
Zoek te treffen 't zalig wit;
Zing Hem die onwrikbaar zit.
JESUS maakt Gods woorden', Amen;
JESUS zal ons nooit beschaamen:
Halelujah! vast gebouw!
Halelujah! God is trouw!

VII.

JESUS hoogheid, zal ik stellen
'Tot myn roemstof in den tyd!
'k Zal zyn' grooten naam vertellen,
Daar Hy op de wolken rydt.
H 'k Zal

114 S T I C H T E L Y K E

'k Zal vertellen, dat Gods Zoon,
Zit op 's Vaders eeretroon.
Groote Zon, Gy zult regeeren;
Met U zal ik triomfeeren.
Halelujah! Hemeloog.
Halelujah! God is hoog.

VIII.

JESUS Alpha en Omega,
Eeuwige aanvang, zalig end:
Dat het alles uit die zee ga,
En zig weder derwaarts wend'.
Uit die zee ga 's levens bron,
Die de ziel vertroosten kon.
Gy die alles nieuw zult maaken,
Zult eens all' myn banden slaaken.
Halelujah! komt en ziet,
Halelujah, 't is geschied.

GEZANGEN.

115

DE TROUWE VAN
DEN BRUIDEGOM, EN HERDER
DER ZIEL.

ZANGW: *Waar of myn Goël is?*

L

Waar is myn Bruidegom?
Waar is zyn trouw en waarheid?
Waar is dat licht, wiens klaarheid,
Dit hart was welkom?
Waar is myn Bruidegom?
Waar is de teed're liefde,
Die Hem den boezem griede?
Waar is het eeuwig woord,
In 't hart van my gehoord?
Waar de onversienfchte schoonheid?
Verveelt ze ook door gewoonheid?
Neen! 'k zwerf al doolend om!
Waar is myn Bruidegom?

II.

Waar is nu JESUS min?
Waar zyn die duivenoogen?
Waar 't goddelyk vermogen,
't Geen my schonk JESUS zin?
Waar is nu JESUS min?

H 2

Waar.

116 S T I C H T E L Y K E

Waar is dat lieflyk wekken?
Waar is dat vriedlyk trekken?
Waar is die zachte tong,
Die 't staalen harte dwong?
Waar zyn zyn liefdekoolen?
Waar ligt zyn min verhoelen?
Waar blykt zyn leven in?
Waar is nu JESUS min?

III.

Zyt Gy de Goël niet,
Die my door bloed woudt koopen,
Op wien ik staâg mogt hoopen,
In knellend zielsverdriet?
Zyt Gy de Goël niet?
Mogt ik U niet omarmen?
Wou 't gadeloos ontfarmen,
Niet op my nederzien?
Myn ziel geen hulpe biên?
Zyn 't niet uw liefdezeelen,
Uw banden die my streelen,
Waar door 'k my selv' verliet?
Zyt Gy de Goël niet?

IV. O

IV.

O ja Gy mint myn ziel!
 Gy zyt myn Naastbestaande,
 Die my den heilweg baande,
 Aan wien dit oog beviel.
 O ja Gy mint myn ziel!
 Dit hart kon U bekooren,
 Gy hebt my toegezworen,
 Uw leiding hier beneën,
 Vol goedertierenheên.
 Gy zyt myn Man, myn Maker;
 Myn hoeder, myn bewaker;
 De stuurman van dees kiel.
 O ja Gy mint myn ziel!

V.

'k Heb my aan U verpand.
 Ik moest U trouwe zweeren,
 Uw' grooten Bondnaam eeren,
 Ik gaf U hart en hand.
 'k Heb my aan U verpand.
 'k Wil nooit Uw trouw verdenken,
 Gy woudt my 't Bruidskleed schenken,
 Op Golgotha bereid,
 Van Uw gerechtigheid.

118 S T I C H T E L Y K E

Gy woudt myn ziel bekleeden,
Met uw geregtigheden:
Die stof, en kleur, houdt stand.
'k Heb my aan U verpand.

VI.

Wie kent het doodlyk kwaad *?
't Arglistig hart vol kuilen,
Verbreekt Gods vaste zuilen,
Kiest wind ten toeverlaat.
Wie kent het doodlyk kwaad?
Het zielvermoordend Eigen,
Kon 't hart tot zonde neigen,
Wanneer ik wierd bestreên,
Door snø begeerlykheên.
O strikken van den Satan!
Hoe lonkt de Leviathan,
Daar my het hart verlaat!
Wie kent het doodlyk kwaad?

VII.

Nog steun ik op Uw trouw,
Aan my met duuren eede
Gestaafd. Uw liefde, en vrede,
Weet van geen naberouw.
Nog steun ik op Uw trouw.
Ik zie Uw liefdepanden,
Dees wonden, in uw handen †,

* Jer. XVII: 9. † Zach. XIII: 6.

G E Z A N G E N. 119

Geklonken aan het kruis,
 Den zuil van 't Godlyk Huis.
 Werd niet Uw God, myn Vader;
 Myn redder, en myn rader;
 Die my beschermen zou?
 Nog steun ik op Uw trouw.

VIII.

O Goddelyk bevel:
 „ Myn zwaerd gy moet ontwaaken! *
 „ Dit zal myn' Herder raaken,
 „ Myn' Man en Metgezel.
 O Goddelyk bevel!
 Gy antwoordt „ Sla dien Herder!
 „ Myn schaapen zwerft niet verder:
 „ Verstrooid, benaauwd, gepraamd;
 „ Haast wordtge weêr verzaamd.
 „ Myn hand, die 't moet volenden,
 „ Zal zig tot kleinen wenden.
 „ 'k Ga voor, komt volgtme wel,,
 O Goddelyk bevel!

IX.

Gy zult myn Herder zyn;
 Die uit het graf gercezen,

Myn

* Zach. XIII: 6^b en 7. spreekt Gods Zoon, en haalt *ψ.* 7^a. des Vaders woorden aan, wien Hy *ψ.* 7^b. beantwoordt. Tot den Vader zyn ook volgens 't Hebr. de woorden: *Sla dien Herder*, ingerigt, en niet tot het *Zwaerd*. vergelyk Mat. XXVI: 31, 32.

120 S T I C H T E L Y K E

Myn dwaalzucht wilt geneezen,
Waar aan ik deerlyk kwyn.
Gy zult myn Herder zyn.
Ga voor, ik dwaal niet verder;
'k Volg U, o Zielenherder;
Die 't Volk, dat Gy geleidt,
In lelybecmden weidt.
'k Zal nooit Uw trouw vergeeten;
Die in de flangebceten,
Uw olie giet en wyn.
Gy zult myn Herder zyn.

X.

Gy zyt myn Bruidegom;
'k Geloof Uw trouw en waarheid:
O Godlyk licht, o klaarheid,
O Gloed wees wellemek.
Gy zyt myn Bruidegom.
Ik voel de teed're liefde,
Die U den boezem griede.
En steun op 't eeuwig woord,
Tweemaal van my gehoord. *
Dees onverflenschte schoonheid,
Verveelt niet door gewoonheid.
Och zworf ik nooit weêr om!
Gy zyt myn Bruidegom.

IM -

* Psalm LXII: 12.

IMMANUËLS LIEFDE.

OP EENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

OF: *Garderez vous votre rigueur.*

OF, O! heilig, zalig, *Bethlehem*: als men twee zang-
verzen van een maakt; en op de zesde letter-
greep van den tweden en vierden regel,
twee nooten meer zingt.

I.

IMMANUEL, myn lust, myn eer,
Myn Goël, God, en broeder,
Myn Bruidegom, myn Opperheer,
Myn Vriend, myn Zielenhoeder:
Gy zyt alleen des Vaders Woord,
Gy zyt de hoogste Wysheid.
De schoonheid die de jeugd bekoort,
Het steunfel van de grysheid.

II.

IMMANUEL, O Zoon der Maagd,
Aanbidlyk wonderteken:
Schoon 't Ahas op Uw trouw niet waagt; *
Uw trouw blijft onbezweken.

O

* Jes. VII: 12. *Doch Ahas zeide: ik zal 't niet eischen, nog ik zal den HEERE niet verzoeken.* Ecnigen vertaalen dit laatste. *Ik zal 't met den HEERE niet verzoeken, of met den HEERE niet waagen*, zo wordt dit grondw: gebruikt, Dan. I: 12 Richt. VI: 39, Sam. XVII: 39. Conf. Hoheis. ad h. l.

122 S T I C H T E L Y K E

O Davids Heer en Zoon, wie weet
Uw' grooten naam te melden;
Die Jesses spruit en wortel heet;
De roem en steun der helden!

III.

IMMANUEL, die 't zachte dons,
Daar Ge op een hout woudt sterven,
Ons liet: Gy zyt DE GOD MET ONS!
Gy moeft ons 't heil verwerven:
Gy zyt vereend met myn natuur,
Om voor my 't bloed te plengen;
En 't hart door 't zaligste bestuur,
Tot God te rug te brengen.

IV.

IMMANUEL, Gy hebt dit hart,
Door Uwe min veroverd.
'k Was in de zelfsmin diep verward,
Door schepfelsmin betoverd:
Dan 'k werd den dienst der zonden moê,
Ik voelde de addersteeken;
't Geloof reikt Gy den schepter toe,
Dit kon myn banden breken.

V.

IMMANUEL, door Uw genâ,
Bragt Gy me tot bedaaren;
Ik koos het zachte Siloa,
Voor 's waerelds woefte baaren.

Zag

GEZANGEN. 123

Zag ik, de breedte van Uw land,
Door 's vyands heir bedekken:
Gy woudt my met een sterke hand,
Hunne overmagt onttrekken.

VI.

IMMANUEL, hoe kon ik ooit,
Uw liefde en trouw vergeeten?
Hoe kon ik daar Gy Manna strooit,
Den draf der waereld eeten?
Hoe stond myn hart zoo gansch verkeerd,
Zoo diep in 't zelfbchaagen?
Hoe kon ik met Uw gunst verceed,
Zoo ligt Uw afzyn draagen?

VII.

IMMANUEL, Gy ziet myn hart,
Gy weet van myne zonden;
Gy voelt myn angst, Gy draagt myn smart,
Gy kent myn zielewonden.
Ik ben te jammerlyk misleid,
'k Liet my te ligt vervoeren:
Trek uit den stroom der ydelheid,
My door Uw liefdesnoeren.

VIII.

IMMANUEL, Uw kruis en bloed,
Dees wonden in Uw handen,
Die wonden slaan in myn gemoed,
Doen my in liefde ontbranden.

Gy

124 S T I C H T E L Y K E

Gy weet het, of ik U niet min,
 Uw bloed niet heb gekooren,
 En 't heerschen van myn' eigen' zin,
 Door Uwen zin verlooren.

IX.

IMMANUEL, Gy hebt voor my,
 Den Philistyn verslagen:
 Ai wees my met uw' Geest naby,
 Laat, op 't verfinachtend klaagen,
 In 't Lechi van myn dor gemoed,
 Die hemelbron ontspringen:
 'k Zal, over 't heir door Uwen voet
 Vertrapt, dan zegezingen. *

X.

IMMANUEL, daar is myn ziel!
 Doe my Uw gunst gevoelen;
 En zoo my ooit Uw min beviel,
 Zeg na al 't zondig woelen:
 Ik ben 't die U te vrede stel,
 „ Uw zonden zyn vergeeven!
 'k Rust dan in U, IMMANUEL,
 Myn licht, myn lust, myn leven!

* Richt. XV: 14--19.

GEZANGEN. 125

DE LIEFDE

DOOR GODS ZOON HERSTELD.

OP ÈENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

OF: Psalm XXXVIII.

OF, *Polyphemus aan de stranden.*

I.

Liefde leven van het leven;
Edens dreeven,
Zagen U in volle kracht.
Band en steun der maatschappyen,
Troost in 't lyen,
Zout van 't menschelyk geslacht.

II.

De oude slang dorst U bestooken,
't Bloed doen rooken,
In 't gezicht van 't Paradys.
Gy ontvloodt de onzalige aarde;
Toen uw waarde,
Gansch verloor haar' ouden prys.

III. He-

126 S T I C H T E L Y K E

III.

Hemeloog, toen zaagt gy neder:
Gy kondt weder,
Daar gy licht en gloed gebiedt;
Kegelen van ys ontvonken,
Door uw lonken;
Dat men held're toortfen ziet.

IV.

'k Zie daar toe, de Liefde lyden,
Worst'len, stryden,
In het doodsch Gethfemané;
Angstig torsfen 't pak der zonden,
Vol van wonden:
Liefde ontsteekt de priesterbeê.

V.

'k Zie haar vangen, teist'ren, hoonen,
Fel bekroonen;
En door 't allersnoodst gespuis,
Leiden, stuuwen, sleepen, rukken,
Klaagen, bukken,
Zwoegen, zweecten onder 't kruis.

VI. 'k

GEZANGEN. 127

VI.

'k Zie die striemen, scheuren, sneeden,
In haar leden,
Door 't geronnen bloed nog styf;
't Staal dat voeten grieft, en handen,
Felle banden,
Klemmen 't afgemarteld lyf.

VII.

't Rotfesplyten, 't voorhangscheuren,
't Naare treuren,
't Zwarte dat den hemel verft;
't Reeds gedreigde beenebreken,
't Zydoorfteeken:
Tuigen dat de Liefde sterft.

VIII.

Liefde kon Gods wraak verduuren,
Zalige uren!
Liefde roept „ Genâ, genâ,,!
Liefde in alles wel te vreden,
Stigt een Eden,
Op het aak'lig Golgatha.

R U S.

128 S T I C H T E L Y K E

R U S T E.

IX.

Liefde kwam op de aarde neder;
Wil ons weder
Leiden tot die zaal'ge Zon.
Liefde, die de smert doorgriefde,
Vergt ons liefde,
En ontdekt de liefdebron.

X.

Liefde, leert ons, hoe Gods deugden,
Haar verheugden;
Is de Zeilsteen, die ons trekt;
Schenkt de teugels der bevelen,
Die ons streelen;
Is het vuur, dat brand verwekt.

XI.

Liefde, leert verftrooide zinnen,
Waarheid minnen;
Veiligt ons voor 's vyands dolk.
Liefde kan de liefde wekken,
Mint de trekken
Van Gods beeld, in 't zalig volk.

XII. Hoe

GEZANGEN. 129

XII.

Hoe moest onze Liefde groeien,
Overvloeien;
Sint Gods Liefde in traanen zwom!
Maar zy sloeg, na al heur pynen,
Aan het kwynen,
In 't ondankbaar Christendom.

XIII.

Weldaân zag men haast verouden,
't Geen 't verkouden
Van de Liefde, na zig trok;
Nyd heur vaal gezigt opbeuren;
Haat verscheuren,
's Heilands naadeloozen rok.

XIV.

Tans ontbreekt, door heiligschennis,
Waare kennis:
Onbekend maakt onbemind.
Mogt Gods fakkel elk verlichten,
Vlammen stichten:
Dan bleef niemand koud of blind!

XV.

Laat, o Liefde, na 't verkoelen,
 U gevoelen:
 Dat gevoel ontdooit het hart.
 Leer God kennen, en erkennen;
 Aan Hem wennen;
 Stigt een vlam die d'afgrond tart.

XVI.

Liefdevlam beziel ons leven,
 Voortgedreeven
 Door een vlam van hooger kracht:
 Leef in Christen maatschappyen;
 Help in 't lyen;
 Liefde leef in 't vroom geslacht.

GEZANGEN. 131

HEMELSCH E GEBOORTE ZANG.

L U K. II: 14.

ZANGW.: *O wie lieblich sint die thöne.*

V O O R Z A N G.

I.

Hemeltoon en, Eng'lentaalen,

Luister zonder wedergâ!

'k Zie den Hemel nederdaalen,

Ophel staat in Ephrata *.

Ra-

* *Ophel staat in Ephrata.*] Ophel een gedeelte van den Tempelberg, en woonplaats der Nethinim, of dienstknechten des Tempels, volgens Neh. III: 26, 27. was nu te vinden in Ephrataas veld. Daar kwamen de Herders geestelyke dienaars van den waaren Tempel, en eerstelingen van Sions oprechte volk. Ik doel op Mich. IV: 8, welke plaats ik vertaal: *En gy Migdaleder* (dat is Schaapstoren) *zyt het Ophel van Sions dochter, tot U zal zy koomen: ja daar zal koomen de voorige beerschap-py, het ryk van Jerusalems Dochter.* Deeze vertaling schynt my de Hebr. zinsnyding te eischen. En men kan klaar zien uit het verband, dat de Propheet, den schaapstoren staande in de Bethlehemsche veldstreek, aanmerkt als de gelukkige plaats, waar Sions groote Koning pas gebooren, eerst zou bekend gemaakt, en de eerste dienaars aan Hem gegeven worden. Men sta 't oog op het volgende Tafereel.

I. De Geluk- en Vredestaat van 't Godsryk des N. T. wordt door een' Rei Godvruchtige Jooden vertoond Hoofdst. IV: 15.

II. De Wyze hoe, en trappen langs welke, die zou worden ingevoerd, schetst de HEER zelf af.

N Kort wordt dit voorgesteld, in betrekking tot

α De Byeenzameling van 't Volk, v. 6, 7.

β De Plaats waar de Vorst eerst koomen zou, v. 8.

I 2

β Bree-

132 S T I C H T E L Y K E

Rachels beend'ren krygen ooren *;
Bethlem zal die klanken hooren;
Migdaleder † bauwt ze na.

I. REY VAN HEMELLINGEN §.

II.

Geeft nu eer, o hemellingen,
Aan de milde wezensbron;
In de hoogste starrekringen:
Waar dit Scheppingswerk begon.

Ai

3 Breeder ziet men dit uitgebreid met opzicht tot die twee stukken Hoofdf. IV: 9-- V: 1.

* Nopens de Byeenzameling van 't Volk, 't welk v. 6, 7 was voorgesteld, wyft hy aan, de lotgevallen onder

I. De Assyriërs en Babyloniers, v. 9, 10.

II. De Syrische en Egyptische Vorften in de Hafmonesche tyden, v. 11-13.

III. De Romeinen, welken oorlogsgeëffel zy zig, door 't verwerpen van den Meffias, hadden op den rug ge- haald. v. 14.

β Nopens de plaats, waar die Vorft eerst zou in 't licht koomen, Hoofdf. V: 1, 2.

* *Rachels beend'ren krygen ooren.*] Rachel lag niet ver van Ephrata dat is Bethlehem, begraven Gen. XXXV: 19. Ze wordt hier verbeeld, met blydschap den Lofzang te hooren over JESUS geboorte, gelykze weenende wordt ingevoerd over den Bethlehemschen kindermoord, Jer. XXXI: 15.

† *Migdaleder*] *Schaapstoren* vertaald Mich. IV: 8. lag digt by Bethlehem, Gen. XXXV: 21. Hieronymus schryft 'er van in zyn Woordboek p. 41. „ Duizend schreden omtrent van daar, „ is de toren Eder, 't welk vertaald wordt de *Toren der Kudde*, „ de herders van te vooren aanduidende meewuftig van 's Hee- ren geboorte door een zekere godfpraak”. Hy heeft, zo ik denk, de aangehaalde Godfpraak van Micha in 't oog.

§ *I. REY VAN HEMELLINGEN.*] I. 't Schynt my met den aart van een' Lofzang weinig overeenkomst te hebben, dat veelen hier eene enkele uitspraak begrypen waar van 't laatste deel 't *Onderwerp*, en de beide eerste stukken 't *gezegde* uitma- ken.

G E Z A N G E N. 133

Ai verheft den grooten Vader *,
Komt die eeuw'ge liefde nader,
Door den gloed der Morgenzon.

II. R E Y.

III.

Ja die Zon zal blyder schynen;
Nu Gods Zoon op aarde daalt.
Twist en oorlog moet verdwynen,
Daar de vrede zegepraalt.

Vrede

ken. II. Men heeft dan in de tweede plaats, zulk eene harde woordvoeging, dat men 'er nog geene voorbeelden in eenige beschaafde taal van heeft aangetoond, die in alle opzichten gelijk zyn. Wel dat *het gezegde* nu en dan voor; 't *Onderwerp* achter staat: maar niet het geen hier te bewyzen valt, dat *twes gezegden* voor, en 't *Onderwerp* van die beide achter aan kan staan. III. Om nu niet te spreken van de ongemeene duisterheid, die 'er is in deeze Uitdrukking: 't *Welbehagen in de menschen*; is eer aan God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde. vergel. Mosheim Obf. L. I. C. 11. §. VIII. p. 121--125. Ik oordeel, dat het veel klaarder, eenvoudiger, en met den aart en de eigenschap van eenen Lofzang overeenkomstiger is; dat men hier drie uitspraaken begrype, of drie vrolyke toejuichingen met Zang, Tegenzang, en Toezang, door dit hemelsch Zangchoor, nopens den drieënigen God, en de byzondere betrekking van ieder der drie hemelsche Getuigen tot het Verlossingswerk uitgegalmd. Met opzigt tot den VADER; *Eer zy God in de hoogste hemelen!* met betrekking tot den ZOON; *En of liever OOK op aarde is vrede!* en met bedoeling van 't Werk des Geests; *In de menschen een welbehaagen!*

* *Ai verheft den grooten Vader.*] Ik bringe den zang van den eersten Rei tot den Vader, als de Liefdebron; uit welke 't alles voortvloeide en tot welke de eer van alles te rug keert. Hy wordt GOD genoemd uit kragt van zyne huishoudelyke betrekking, en op dezelfde wyze de *Liefde van God* gemeld, 2 Kor. XIII: 13. Deeze Toejuiching staat achter aan in den Lofzang der Discipelen, met dezelfde woorden *δόξα ἐν ὑψίστοις, Eer zy in de hoogste Hemelen*, uitgedrukt Luk. XIX: 38.

134 S T I C H T E L Y K E

Vreë mogt in den hemel bloeien,
Vreë zal ook op aarde groeien*,
Door die hemelzon bestraald.

III. R E Y.

IV.

Wyk o Hofflang, voor uw laagen
Is dit Eden niet bevreesd.
God fchept in den mensch behagen!
Is uw zwadder vuil geweest:
't Hart in zilte traaneplassen,
Rein met offerbloed gewasfchen;
Wordt hersteld door 's hemels Geest †.

SLOT-

* *Vreë zal ook op aarde groeien.*] De zang van den tweden Rei, ziet duidelyk op den Zoon, die de waare Salomo is, en nu op aarde kwam om den Vrede tusschen God en den Mensch; en tusschen de menschen onderling te herstellen. Jef. IX: 5, 6. Psalm LXXII: 3, 7. Eph. II: 14--18. Hier voor staat *de Genade van den Heere JESUS CHRISTUS* 2 Kor. XIII: 13. en in den Lofzang der Discipelen; *Vrede [zy] in den Hemel!* of *Vrede is DOOR den Hemel* „ uit kracht van 's Hemels wil". Ten zy men begrype, dat ze zingen *Vrede zy in den Hemel*, om dat de groote Vredevorst nu verscheen, om met zyn bloed in 't binnenste Heiligdom in te gaan, en na den gemaakte Vrede derwaarts zegepraalend te rug keeren, ten einde *den Vrede in den Hemel gemaakt*, in kracht op aarde uit te storten. Zie Luk. XIX: 38. *Kai* vertaal ik hier OOK of ZELFS, gelyk het gebruikt wordt, Hand. XIX: 27. Openb. II. 13. XIV: 17. enz. En dan is alle zwaarigheid wech.

† *Wordt hersteld door 's Hemels Geest.*] De Toezang van den derden Rei, doelt klaar genoeg op het werk van den H. Geest, wiens liefde en gunst, nu op den grondslag van den gemaakten vrede, aan elendige menschen zou betoond worden, tot derzelver krachtdaadige herstelling, in dezen doorluchtigen tyd van 't godlyk welbehaagen. Psalm LXIX: 14. CXLV: 16. Jef. XLIX: 8. verg. 2 Kor. VI: 2. Wordende zy daar door

GEZANGEN. 135

SLOTZANG.

V.

Zingt nu Bethlems vette weien,
Bosch, en bron, en beek, en veld;
Zingt nu blyde herderreien;
Zingt wat ons de Hemel meldt.
Zingt Gods eer door lucht en wolken;
Zingt Gods zoon, de zoen der volken;
Zingt zyn' Geest, die ons herstelt.

VI.

Zingt met ons, o Serafynen*,
Zingt dien lofzang keer op keer;
Zingt van 't Goddelyk verschynen,
Zingt des Heilands roem en eer.
Wilt uw stemmen met ons paaren;
Zingt den God der legerschaaren:
Driemaal heilig is de Heer.

door *Heiligen op aerde; en heerlyken in welke al 's Heilands lust is.* Psalm XVI: 3. verg. Jes. LXII: 4. en Psalm CVI: 4. Hier voor heeft men *De gemeenschap des H. Geests*, die zig op den grond der verworvene genade, aan den mensch meedeelt, en hem tot de gemeenschap van God te rug brengt, in Paulus zegenwensch 2 Kor. XIII: 13. In den Lofzang van 's Heilands Leerlingen, wordt in de eerste plaats gezongen; *Gezegend is de Koning, die komt in den naam des Heeren*: met opzicht tot 's Heilands heerlyke komst in zyn Koninkryk, door zyne hemelvaart en uitstorting des H. Geests; Luk. XIX: 38. vergeleken met Psalm CXVIII: 26.

* O Serafynen. Zie Jes VI: 3. Welke Lofzang met den onzen eenige overeenkomst heeft.

136 STICHTELYKE
LAZARUS VERRYZENIS.

J O H. XI: 21-44.

OP EENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

OF: *C'en est fait, & ses yeux ont perdus la lumiere.*

I.

't **I**S sterven! Wreede dood, sloot gy dan de oog-
leden

Myns broeders, die gelyk een roos

Nog pas ontlook? Ligt hy in 't swarte stof vertreedē?

Waar blyft zyn Boezemvriend? of roept men vrug-
teloos?

Och was Hy hier! hy leefde om wien ik huil!

JESUS komt!

't Graf verftomt!

MARTHA stap naar den donk'ren kuil.

Gods Zoon kan hem u wedergeeven.

MARTHA stap naar den donk'ren kuil.

De dood kan zelfs in 't graf herleeven.

II.

„Hoor my, dus spreekt Gods Zoon, die 's Vaders
beeld, en luister,

„De opstanding en het leven ben”*:
De

* *De opstanding en het leven ben enz.]* Men vindt v. 25. en
26. drie wonderpreuken; waar van de voorste op Christus ziet
de Bron van alle leven. *Ik ben de opstanding en 't leven.* De twee
vol-

G E Z A N G E N. 137

„ De ontfluiters van het graf, die in het aak'lig duister,
 „ Den gloed versprei voor hun, die ik in liefde ken.
 „ Hoor d'Eljakim, die zelfs, van graf en dood,
 „ Sleutels heeft,
 „ Eeuwig leeft;
 „ Ik ontfluit, dat men nooit weêr sloot *,
 „ Ik droog gewis al uwe traanen.
 „ Ik ontfluit, dat men nooit weêr sloot.
 „ Ik zal den weg ten leven baanen.

III.

„ Al wie in my gelooft, zal door't geloof ook lee-
 „ ven;
 „ Schoon hem de dood van 't leven scheidt.
 „ Wie leeft, en my gelooft, die dood en hel doe
 „ beeven;
 „ Leeft hier, en sterft nooit weer tot in der eeuwig-
 „ heid.

„ Ge-

volgende op de Geloovigen; en van deeze toont de Eerste aan, dat hun GELOOFSLEVEN, schoon de uitwendige mensch sterft, niet wordt uitgebluscht: *Die in my gelooft, zal leven schoon hy sterft*: 'de Tweede wyft aan, dat zy die door 't geloof leven, geen DOD ondergaan; om dat hun dood, geen dood is, maar een ingang in 'T EEUWIG LEVEN, *En een iegelyk die leeft en in my gelooft, zal niet sterven in der eeuwigheid*. Ten slot voegt Hy'er by: *Geloof gy dat?* „ Houdt „ Gy deeze grondstukken van den Godsdienst, in drie wonder- „ spreken vervat, wel ter dege vast? Zoo gy dit deedt, zou „ 't U niet moeilyk zyn, anders over het tegenwoordig geval „ te oordeelen.

* Jef. XXII: 20-22. verg. Openb. I: 18, en III: 7.

138 S T I C H T E L Y K E

„ Gelooft gy dat”? „ Ja Heer, dus vat zy 't
 „ woord,
 „ 'k Heb geloofd,
 „ Zalig Hoofd.
 „ 't Geen Gy spreekt, wordt in 't hart gehoord:
 „ 't Gezalfde Hoofd, doet leven stroomen.
 „ 't Geen Gy spreekt, wordt in 't hart gehoord:
 „ Gods Zoon moest in de waereld koomen.

IV.

Wat zie ik! Weent Gods zoon? zie 'k Hem in gram-
 schap blaaken*?

Hy weent. Want LAZARUS is dood!

En 't heilig yvervuur moet Hem in 't harte raaken,
 Om 't ongelooft, dat ons van licht en kragt ontbloot.
 Waar's LAZARUS? waar 't aak'lig graf? fchep moed,
 Koud gebeent!
 JESUS weent!

Riekt het lyk, bond men 't hand en voet:
 Geen nood! zyn stem doet alles leeven.
 Riekt het lyk, bond men 't hand en voet:
 Geen nood! zyn stem zal vryheid geeven.

V. MA-

* *Weent Gods zoon, zie 'k Hem in gramfchap blaaken?*] Zoo moet men dunkt my de *beweging in 's Heilands geest*, en *be-roering* door een eedel en heilig yvervuur over 't ongelooft der Jooden *ŷ. 33 en 38*; onderscheiden van 't weenen by 't graf over Lazarus dood *ŷ. 35*.

V.

MARIA! Schrei niet meer om 's broeders dood zoo te-
der.

Hy rust hier niet. Hy leeft! Hy leeft!

Straks zit hy stil met u, aan JESUS voeten neder.

Gy kooft het beste deel, dat ons het leven geeft.

Uw broeder leeft! Hy sterft niet meer! wat nood!

's Meesters woord,

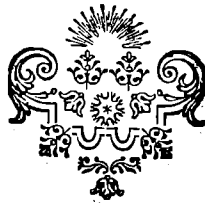
Is gehoord!

Donker graf, naare en bleeke dood,

Gy zult myn ziel niet meer verschrikken!

Donker graf, naare en bleeke dood,

Gy zult myn ziel in hoop verkwikken.

140 S T I C H T E L Y K E
'T GERINGSTE EN GROOTSTE
K O N I N G R Y K .

OF AANDACHT

OP MATTH. XXVII: 26--30.

Toen namen de krygsknegten JESUS met zig in het rechtbuis, en vergaderden over Hem de gansche bende. En als zy Hem ontkleed hadden deden zy Hem eenen purperen mantel om. En een kroon van doornen gevogten hebbende, zetteden die op zyn hoofd, en eenen rietstok in zyne rechterband: en vallende op hunne knieën voor Hem, bespotteden zy Hem zeggende: Weest gegroet gy Koning der Jooden. En op Hem gespoogen hebbende, namen zy den rietstok en sloegen op zyn hoofd.

OP EENE NIEUWGEMAAKTE ZANGWYZE.

OF, *Wie sleet heuchelyker dagen.*

I.

'k **Z**ie Gods zoon van zondaars hoonen;
Schamp're tekens van gebied;
Smaadlyk purper; doornen kroonen;
Voor een' schepter, 't broffe riet.
't Slangenzaad omringt zyn hielen*,
Valt Hem spotsche wys te voet,

Daar

* 't Slangenzaad omringt zyn hielen.] Ik zinspeel op Psalm XLIX: 6. *Waarom zou ik vreezen in kwaade dagen als de verdraaitheid myne hielen omringen zal*, gelyk 'er eigelyk in 't Hebr. staat, met een' duidelyken vingerwys op de kronkelende Hofflang die volgens Gen. III: 15. de hielen van 't Vrouwezaad omringen zou. Conf. Alting Op. Tom. V. de Sabb. L. 1. C. X. pag. 17.

GEZANGEN. 141

Daar het onder 't nederknielen,
Hem voor Joodschen Koning groet.

II.

'k Zie Gods Zoon van zondaars smaaden,
Vuil bespoogen, fel begrimd;
Snedigheid in woord en daaden,
Die ten top van boosheid klimt.
Doornen die zyn kruin omringen,
Door de slagen schier gekloofd,
Zie ik door het beuken dringen,
In dat ryk gezalfde hoofd.

III.

Slaat niet feller, wreede handen,
Slaat niet... Ach! dat treft myn hart!
't Scheurt myn tedere ingewanden,
Ik gevoel van 't slaan de smart!
Is'er dan geen mededoogen?
Is 'er geen menschlievenheid?
Huisvest in uw hart en oogen,
Niets dan haat, en onbescheid?

IV.

Meent gy dus door snood te spotten,
Door het teist'ren van zyn leên,
Davids flamboom gansch te knotten?
Denkt gy door wreedaartigheên,

JE.

142 S T I C H T E L Y K E

JESUS van den troon te flooten?

Neen! rampzaligen, Hy zal
Zyn' geduchten arm ontblooten,
Tot uw' ondergang en val,

V.

Hy is, voor 't begin der eeuwen,

Van den Vader zelf gekroond.

Durft gy onbezonnen schreeuwen,

Dat Hy hier geen pragt vertoont?

't Ryk is niet van deze waereld;

Nog zyn kroon, met valschen glans
Van vergangklyk goed bepaereld:

Hy bewoont den starretrans.

VI.

Hem zultge op de azuure boogen,

Hem op zwarte wolken zien;

Hy zal door zyn alvermogen,

Aan Gods regterhand gebiën.

En in weérwil van 't verguizen,

Zal Hy volk, en land, en stad,

Met zyn' yz'ren staf vergruizen,

Als een pottbakkers vat.

VII.

Dit moest Gy, O JESUS, lyden

Voor den Zondaar, die den vorst

Van 't heelal zoo snood bestryden,

En naar 't kroonregt dingen dorst.

Dorst

GEZANGEN. 143

Dorst hy trotslyk zig verheffen,
Tegen God zyn' Opperheer:
Al 't verlaagen moest U treffen,
Al 't verachten keer op keer.

VIII.

Schreit myne oogen zilte traanen;
Dat uwe ongerechtigheid,
Deze Hemelzon doet taanen;
En haar duifternis verspreidt,
Op dat Goddelyke Wezen;
Daar een regt verlicht gemoed,
Kan met traanende oogen leezen,
Dat de Borg voor zondaars boet.

R U S T E.

IX.

Maar hoe kan ik my bedwingen
In 't verrukkend zegelied;
Dat Ge om ryksweerspannelingen,
Kroonen met den voet verfstiet*?
Ja 't is Sions groote Koning,
't Langverwagte vrouwezaad;
't Is de Vorst die 's Hemels woning,
Om een leemen hut verlaat.

X. Zulk

* *Kroonen met den voet verfstiet.*] Als oudtyds Moses. Zie Joseph. Oudh. B. II. Hoofd. IX. § 7, en verg. Heb. XI: 24-26. met Mat. IV: 8-11.

X.

Zulk een Vorst kan 't al regeeren;
 Zulk een Koning heeft myn hart.
 Wykt nu vreemde en harde heeren,
 't Is zyn sceptor die U tart.
 Hier wil ik, met Mofes trappen
 Op Egyptes kroon, en schuw
 Soans yd'le wetenschappen,
 Met de schatten van Peru.

XI.

Hier kan ik 't Heelal versmaaden.
 Kroonegoud is enkel flyk:
 Marm'ren huizen, praalgewaaden,
 Gouden troonen, magtig ryk;
 Zyn flegts dunne rookpilaaren,
 Bouwt op zulk een' mist en damp.
 Hellestormen, zielsgevaaren,
 Blaazen op de levenslamp.

XII.

Met verstuiven all' die dingen;
 't Gouden kalf is fluks wat afch,
 Mengelklompen, wisselingen,
 Erger dan de beijert was.
 Wat zyn 's Hemels onderdaanen?
 Vorsten zynze, wie ge ziet.
 's Waerelds heerlykheid moet taanen,
 By dit luifteryk gebied.

XIII. Sa-

XIII.

Salomo kan 't nooit verliezen,
 Staat Hy by Adonia:
 'k Zal zyn' dienst alleen verkiezen,
 Dat 's de keus van Jofua.
 Dat 's myn wit Hem trouw te zweeren,
 Dat 's de wet van 't heilig blad.
 GOD TE DIENEN IS REGEEREN:
 God te dienen is myn fchar.

XIV.

Kom myn Heiland, neem dit harte,
 Eeuwig voor uw' rykstroon in.
 'k Agt al 's wacerld fmaad en fmarte,
 By myn' JESUS voor gewin.
 Kom U met Uw wolk hier zetten;
 Toon 't Saffierwerk van Uw' voet*;
 Schryf Uw vorftelyke wetten,
 In het ftaal van myn gemoed.

XV.

Woont ge in Ifraëls gezangen,
 Op de Cherubynvlugt;
 'k Zal op vleug'len U ontfangen,
 Van myn hoop en teed're zugt.

Kom

* 't Saffierwerk van uw' voet.] Nu op Sion, gelyk weleer op Sinai. Exod. XXIV: 10.

146 STICHTELYKE GEZANGEN.

Kom Drieënig Opperwezen,
Dat my 't vuur der Wolkkolom*,
En haar glans, en licht doet leezen;
Vader, Zoon, en Geeft, ai kom.

XVI.

Kom tog lichten, zuiv'ren, warmen,
't Blinde, en vuile, en koude hart.
Kom my met uw Wolk bescharmen,
Tegen die Uw vlammen tart.
'k Zal dan in Uw glorie deelen;
'k Zal bedekt zyn met Uw hand.
'k Zal uw groote ryksbevelen,
Draagen in myn ingewand.

* *Dat my 't vuur der Wolkkolom enz.]* De VADER is een vertecrend *Vuur* voor den zondaar die zig tegen Hem verhardt, maar ook een blaakende liefdegloed voor zyn volk; de ZOON is de *Glans* en 't afichynfel van Gods heerlykheid; en de H. GEEST het *Licht* dat in de Zielen moet indaalen. Zie Exod. XXIV. 17. Deut. IV: 11. V: 24, 25. Psalm XXXI: 10. Heb. I: 3. Psalm XLIII: 3.

ZANGWYZEN
VAN
STICHTELYKE GEZANGEN

By verscheiden gelegenheden gedicht

door

RUTGER SCHUTTE

Predikant te Amsterdam

Na

de beste Italiaansche smaak in
Musiek gebragt voor de
Zang, Clavecimbael en
Basso Continuo.

I. DEEL

Te AMSTERDAM
by JOHANNES CÔVENS Junior
Met Privilegie.

Andante. GEWYDE POËZY. Bladz. 1.

Hemel Poe — zy die het hart kunt raaken

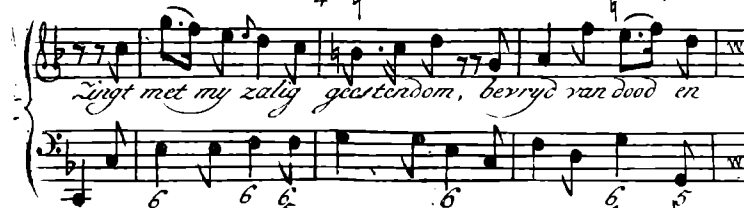
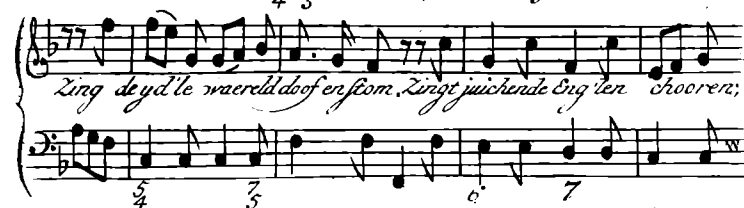
Gy maakt vry en bly Gy kunt banden slaaken

Ik verkies uw toon En verhef Gods Zoon

op wien d'Eng'len Staaren Als mynkroon en Loon

met myn blyde snaa — ren

Larghetto. HEILIGE

ZANGLUST

Blatz. 5.

Zingt overtuigde Schaaren; Zingt van de reis naar Kanaän,

Zingt overtuigde Schaaren; Zingt van de reis naar Kanaän,

Zingt Kaleb, spant de Jhaaren; Leert uit de Paasch gezangen.

van 't Lam, de toonen rangen; Zingt hier zoo zingt ge'er eeuwig van.

Zingt zoo van Sina-y; Dat Sion u verbly.

GOËLS LIEFDE, ALLEEN GENOEG. *Blatz, 8.*

Andante.

Go-ël is vol mededoogen; t. Is zyn Lief-de
die my droeg. Go-ël sloeg op my zyn
oogen. Go-els liefde is my genoeg.
Go-ël sloeg op my zyn oogen.
Go-els liefde is my ge-noeg.

REIZE NAAR JERUSALEM. *Blatz. N.*

Andante.

0 Slaver-ny! 0 nagt van zonden!

kley vast ge-bonden, God maakt my

ry: k Zie t licht nu ryzen, Wie stapt my

teegen? Wie zul de Wegen, Naar

Karaan wy - zen?

Andante. HET DWAALLICHT.

Bladz. 17.

t.
Zou ons een dwaallicht leiden, Van wereldlyk tot rampen;

Daar doodlyke afgronds dampen, Hunn' Strak ver-

t.
-spreiden! Neen! in al'taardsche goed Vond

nooit het vroom ge-moed Een schynend licht, Op t

t.
Spoor van woeite hei-der.

Adagio. 'T OFFER VAN ZIG ZELVEN. *Blatz. 19.*

God zal my zyn aanzigt toonen, Schoon Hy in den

t.

digten drom, Wil van Cherubynen woonen, Als myn

t.

welk en vuur ko-lom, Liefste Jezus vreugd van't leven.

t.

Grootz Goet, die my lost, ik Zalaan U het offer, geyen,

t.

Dat Uw bloedprys heeft ge-kost.

Allegro. DE STERKE ZWAKHEID. *Blatz. 2.*

Zwakkeën mogen my ver-hind'ren.

Daar myn ziel vast tegen strydt.

Zwakkeën draagt God in zyn

kind'ren; Schoon Hy geenen

moedwil lydt.

TOGT NAAR DE HEMELKUST.

Bladz. 24.

Andante.

Wykt nu vndermaansche dingen, Wykt nu uit myn oog en

oor. k Reis naar den hemel. k Reis naar den hemel. k Wil by t

afschied vrolyk zingen. Ick U zal den storm bedwingen; Op

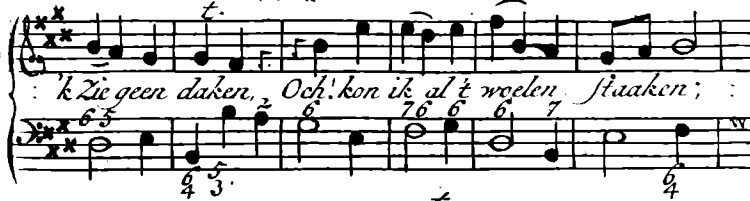
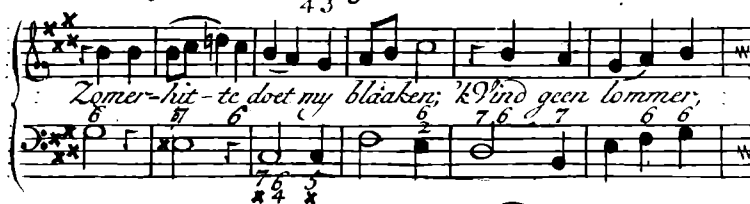
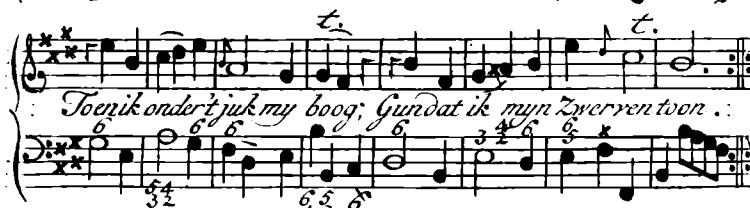
baaren slapt Hy voor. Hem geeft de zee ge-hoor. 6 Op

baaren slapt Hy voor. Hem geeft de zee ge-hoor.

Piano.

The musical score is written for piano and voice. It consists of six systems of music. Each system has a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment line (bass clef). The key signature is one sharp (F#), and the time signature is common time (C). The tempo is marked 'Andante.' at the beginning. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like 'Piano.' and 't.' (tutti). The lyrics are in Dutch and are written below the vocal line. The score ends with a double bar line and repeat signs.

Allegro. ZANG VOOR 'S HEILANDS KOMST *Bladz. 20.*

Allegro. AANDAGT OP HOSEA II. 2. 28. 29. *Bladz. 37.*

Drie - éénig Oppér wezen, O Schoonheid die ik:
min; Ik heb U weisich ge-leezen, Ik geef U
ziel en zin. Ik offer U dit hart, Wel eer zoo
diep verward, In strikken die de Sielc spant. Nu
geef ik U de hand.

DE ZIEL IN 'T EENZAAME .

Baudz. 12.

Adagio.

*Sombre shadow stille kommer, Ik ontchuil de middag-
zón, Diep belauwen vol van kommer, By het ruischen van des bron.*

*'t Krygende hart wil zig verkwikken, Daar het zyne
klagten stort: 't Zocht in treurige oogen-blikken.*

Rust daar 't fel geslingerd wordt.

Andante. 'T HEMELLEVEN. *Bladz. 48.*

Mogt ik voor den Hemel leeven, Boven zweeven;

Gantsch ont ware: Dan zou al het aardsche

vyken, En beswyken, In myn hart.

DE YDELE WAERELD .

Bladz. 50.

Allegro.

k Lach om schoonheer die wat blinken;

k Lach om eer vermaak, en goed;

k Lach om t ry — zen, om het zinken;

k Lach om lof, die gaa — len moet.

Adagio 'T GODEYK GEZIGT. *Bladz. 52.*

Albrekwikkend schoon ge-zigt, Si-

ons vertrouwen; Godlyk oog, volstendig licht,

Ik Moet U aanschouwen. Hemelgloed, zaal ge

vloed, kom in't harte daalen. t Blind gemoed,

Zugt om uwe Straalen.

'T HART in den HE MEL .

Allegro . *Bladz. 54.*

Ay spoed u traage ziel;

Zoo u Gods licht be - viel, vol Zuiv're

straa - len; Schiet reine vleuglen aan; Gy zult by

de Eng'len staan, Daar adem hau - - len .

Allegro. DE LIEFDE. *Bladz. 56.*

In de liefde leeft ons hart, Haat en ranc wil

zy verdoemen, Daar zy staalen marmer tart, Zal

t. ik haar eeuwig noemen, Liefde daalt van boven af,

Liefde leeft na dood en graf, Liefd' is onze stok en

t. staf; De liefde zal ik roemen

HEMELBLYDSCHAP .

Bladz. 58.

Allegro.

Schreit niet meer, O traanende oogen: Is de

Hemel in 't gemoed: Blydschap

wil de traanen droogen, Hemel =

= vreugde is 't eeuw'ig goed.

The musical score is written for piano and voice. It consists of four systems of music. The first system begins with the tempo marking 'Allegro.' and the page number 'Bladz. 58.'. The piano part is in 3/4 time and features a series of chords and single notes, with fingerings indicated by numbers 1-5. The vocal line is in the treble clef and follows the lyrics. The second system continues the vocal line with the lyrics 'Hemel in 't gemoed: Blydschap'. The third system continues with 'wil de traanen droogen, Hemel ='. The fourth system concludes with '= vreugde is 't eeuw'ig goed.' and ends with a double bar line and repeat signs.

'T BEWOLKTE DAG EN 'T KOUDE NOORDERLICHT.

Allegro.

Bladz. 60.

O zon van't leren, Die groots ver-heren

Op 's hemelsboog; Ons licht wilt geeren:

Ai heel 't verkoe-len; 't Verkeerd bea-be-len,

En 't blinde woelen, O Hemel - oog!

Allegro.

DE BEEKSKENS DER

Hale-lu-jah! Edens dreeren, Bron ran't

leren, Hale-lu-jah! Bron der ho -

-ren, kZalu looren, O silo-ah! kZalu looren, Hale -

-lu-jah! Groenende zoom; Vloeyende stroom; kZalu loo-ren,

The musical score is written for piano and voice. It consists of six systems of music. The piano part is in the left hand, and the vocal part is in the right hand. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 3/4. The tempo is marked 'Allegro'. The lyrics are in Dutch and are written below the vocal line. The score includes various musical notations such as notes, rests, and fingerings. The lyrics are: 'Hale-lu-jah! Edens dreeren, Bron ran't leren, Hale-lu-jah! Bron der ho - ren, kZalu looren, O silo-ah! kZalu looren, Hale - lu-jah! Groenende zoom; Vloeyende stroom; kZalu loo-ren,'.

GODSTAD .

Bladz. 76.

t. Fine.

Die door ge-nā Het heil bekoorn. Zaal ge beeken,

Heelt ge-breken. Ai besproeit de stad van God: Ai ver-

=blydt de stad van God: En de woning

Van myn Koning, Van den al-lerhoogsten

God. Eeuwig zalig heil ge-not!

DE VRYHEID.

Bladz. 70.

Andante.

t.
Ik verkies het vrye leren; t vrye le-ren;

t.
Daar geen band het harte knelt. Jesus wil de

vryheid geeren; vryheid gee-ren; Goël breekt het

t.
slaafsch ge-weld Go-ël breekt het

t.
slaafsch ge-weld.

DE TYD DER MINNEN .

Bladz. 72.

Allegro. *t.*

God sloeg zyn oogen, Vol mededoogen, Van's Hemels
 boogen; Op al't geweld, Van my gelededen, k Lag gansch ver-
 = breeden, En snood van ze-den, Op Soans Veld Soans
 Veld Soans Veld. Het heuchlyk Heden, Werd niet ge-
 = teld. Wat taai verdraagen! Wat welbehaagen! God ziet my aan, Wil
 op myn klaa- - - - gen, Door Gosen gaar, En theil den daagen.

Allegro.

Siciliano. DE KOMST DES.

Cembalo.

God en luisterryke Koning, Gezegend zy uw Komst. Kies uwe

Woning In't hart. we Lien den dag, van u-we Koning,

U Hosan - narolt uit duizend duizend monden. O Vorst ge

wilt ons'heil verkonden Uw gloed zal ons verlich - - - ten, en ver-

- warmen. Gy Komt in's NEEREN naam; we ontfangen U te

GROOTEN KONINGS. *Bladz. 77.*

t. Cembale.

saan, met ope-ne Ar--men. Met ope-ne armen.

t. t. t. t. t.

sluit des afgronds Kolken; Nu ryst voor all de Volken, De

Zuiv're hemel Vree, Doorlicht, en Wol--ken. Haast:

t.

Zien we met onze oogen, Gods heerlijkheid verhoogen, Op uwe priester--

-bèe, Tot's hemels boo--ger. Da Capo.

The musical score is written for piano and organ. It consists of seven systems of music. Each system has a vocal line (treble clef) and a piano/organ accompaniment line (bass clef). The lyrics are in Dutch. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings. The organ part is indicated by 't.' (tutti) and 'Cembale.' (Cembalo). The piece ends with a 'Da Capo' instruction.

Grazioso. DE ZON

O held're lucht na zo veel onweer-vlagen, o gulden

Zon aan's he-mels traas, Gy warmt ons door uw gloed, verlicht ons

door uw' Glans, Gy meet de Wolken wech te vaa-gen. o Zon der

Ziel, waar naar ik zucht, Breek door de Nevels heen, vaag dampen

van de lucht: Zoo zalt op nieu in't harte daa-gen. O held're

lucht na zo veel onweer-vlagen, O gulde Zon aan's

DER ZIEL.

Bladz. 78.

hemels trans: Gy rekt de doorn, ver-licht de blinden;

Verjaagt den druk, verbannt de Smart, Verzagt de Kou van

scherpe noorde winden; verwarmt het Bloed;

geeft voeten als der hinden; Gy doet ons on-ge-

-lo-rig hart, Genezing in de Schaaum van uwe

vleug'len rin--der.

AANDAGT OP EEN VLIEGENDE LEEUWERIK.

Moderato.

Bladz. 88.

Zyt ge'op gerloo-gen, runt'et, o Leeuwerik om hoog: Zing

rry en bly, Zwerf kleiner in myn oog, naar's hemels

boo-gen, o Leeuwerik! Smert my, dat ik slegts volg met de oc-

-gen. Ik blyf bene-den staar, Of laager Zwerren; t'as

houdt den arend aar. Gy leert myn Ziel de

Mer-ken slaan, En hooger lee-ren.

DE BRUIDEGOM, IN 'T EENZAAME GEVONDEN.

Andante. 3

Bladz. 81.

O lust-bos-schaadje, groene dreeren, O

bly -- de lom -- mer, lust van't Le -- ren ;

Myn stil verblyf, waart vrolyk Pluin gediert, waart

vrolyk Pluin gediert, al dart'lend Zingt, en

Zwiert al dart'lend Zingt en Zwiert.

DE NAGTEGAAL.

Bladz. 85.

Andante.

O Nach- te-gaal roem op uw stem niet meer; ik zal
Ik Zing tot Roem tot Roem van mynen Heer. En

uw t' Bosch Or- - - gel niet beny- - den:
mag my in - - - zyn lof verbly- den.

hoort men slechts in t' Voorjaars groen; Van my ook

Herfst en Zo- - mer Zangen. t' Lent seizoen, Zal zig

spoer; Zo's winters t' oor, dien klank mag van- gen.

DE GEOPENBAARDE GODS DIENST.

Larghetto.

Bladz. 97.

O bron van myn leven, Myn Schepper en Heer: Wat

hebt Gy ge--geeren? Wat vordert gy weer? Hoe

zal ik U pryzen, Mildaa-dige God? Met treurige

ryzen, Be-klaag ik myn lot.

ONTDEKKING VAN DE TROULOOSHEID
DER OVERTUIGDE ZIEL, enz.

Bladz. 104.

Adagio.

Trouwlooze ziel, Elendig zonder smart; In Sa-tans

strik te jammerlyk verward: Waar is u

hoop, Zoo onvernagts gebooren? Waar is die trouw, Zoo

plotselyk gezworen? Is dit de weg, Wien Siens Volk betreedt, Zoo:

gy u zelven niet met u zelven meet:

DE ZONDAAR ONTWAAKT.

Allegro Andante. *Bladz. 93.*

Zal ik nooit tot God gegaan, Nooit uit deezn droom ont-
 -k zie in't Nocht gansfellen dooren, kRoep niet, ach! ik gaa ver-

-waaken, Nooit de staalen banden slaaken? kRoep terwijl ik vast ver-
 -dooren, Dood nog hel kan't sluimen sevoeren, En hoe ras de tyd ver-

t.

-ga, Vrychteloos, Genâ! Ge-nâ! Zal ik dan nooit
 -gaat, Nimmer word het my te laat!

ernst be-toonen? Is die dwaasheid te verschoonen? Moet ik

des Gods liefde loonen? Daar my zyn langmoedig =

t.

=heid, Gunstig tot bekeering leidt?

HEILIG LACHEN.

Allegro.

Bladz. 206.

Ik JESUS zelfmyn ziele vriend, dan is myn Vriend in

top gercezen: En word Hy regt van my geëerd, Dan dank ik,

dat geen mensch ooit meer verblyd kan wezen. Wat biedt de Waereld:

aan? Wat biedt de Waereld aan? Wat mag ik op haar Schatten

cogen? die Glans heeft my te snood bedroogen; Ik lach-

om al dien yd'lenwaan.

Vivace. 'T BLY HALELUJAH OVER JESUS

JESUS grootheid zal ik loven, *Zing* zijn dood met zielen

Cembalo. *zin.* *Logge* geest *ai* *styg* naar *boren*, *blaak* door

Cembalo. *Zuiv're* hemel *min.* *Styg* naar

bo --- *ren*, *Blaak* door *zuiv're* hemel

Cembalo. *min.* *Logge* geest *ai* *styg* naar *boren*, *Cemb.*

Styg naar *bo* --- *ren* *Styg* naar

GODDELYKE VOLMAAKTHEDEN. *Bladz. 33.*

t.
 boren, t'Zielen heil, Kent in JESUS paal nog peil, t' Zalig
 6 6 6 5

Cembalo.
 Kruis, is vol van Schatten. Wie zou JESUS
 6 6 7 6 6

Cembalo.
 grootheid ratten? Na — — — 6 5
 6 6 6 5

Cembalo.
 — — — lelijah! Halelijah! t' Zing zyn
 6 6 6 6

Cembalo. *Cembalo.*
 dood, Hale-lujah! 3 3 Hale-
 6 6 6 6

t. *t.*
 -lijah! God is groot, Hale-lujah! God is groot.
 6 6 6

Andante. BRUIDEGOMS 'TROUWE. *t. Bladz. 115.*

Waar is myn Bruidegom? Waar is Zyn trou en Waarheid? Waar is dat
 licht, wiens Klaarheid, dit hart was welkom? Waar is myn Bruide-
 -gom? Waar is de teed're liefde, die Hem den boezem
 grijfde? Waar is het eeuwig Woord, In't hart van my gehoord? Waardon ver-
 -flenschte Schoonheid? Verreelt ze ook door gewoonte? Neen! Ik zwerv al
 doolend om! Waar is myn Bruide-gom?

IMMANUËLS LIEFDE .

Allegro.

Bladz. 221.

*Immanu-ël, myn lust, myn Eer, myn Goël, God, en Broeder.
Myn Bruidgom, myn Opper-heer, myn Vriend, myn Ziele's hoeder :*

Gy zyt alleen des Vaders Woord, Gy zyt de

hoogste Wysheid. De Schoonheid die de Jeugd be-

-koort. Het 'steunsel van de Grys - heid :

DE LIEFDE DOOR GODS ZOON HERSTELD.

Andante.

Bladz. 125.

First system of musical notation. The treble clef staff has a key signature of one flat (B-flat) and a time signature of 6/8. The melody begins with a quarter note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B-flat4, and a quarter note A4. The bass clef staff has a key signature of one flat and a time signature of 6/8. The accompaniment begins with a quarter note G3, followed by a quarter note A3, a quarter note B-flat3, and a quarter note A3. The lyrics 'Liefde leven van het le-ven; Edens dreeren.' are written below the staves.

Second system of musical notation. The treble clef staff has a key signature of one flat and a time signature of 6/8. The melody continues with a quarter note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B-flat4, and a quarter note A4. The bass clef staff has a key signature of one flat and a time signature of 6/8. The accompaniment continues with a quarter note G3, followed by a quarter note A3, a quarter note B-flat3, and a quarter note A3. The lyrics 'Zagen V in volle kragt. Band en steun ver' are written below the staves.

Third system of musical notation. The treble clef staff has a key signature of one flat and a time signature of 6/8. The melody continues with a quarter note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B-flat4, and a quarter note A4. The bass clef staff has a key signature of one flat and a time signature of 6/8. The accompaniment continues with a quarter note G3, followed by a quarter note A3, a quarter note B-flat3, and a quarter note A3. The lyrics 'maatschappyeen, Troost in't lyen, Zout van't' are written below the staves.

Fourth system of musical notation. The treble clef staff has a key signature of one flat and a time signature of 6/8. The melody continues with a quarter note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B-flat4, and a quarter note A4. The bass clef staff has a key signature of one flat and a time signature of 6/8. The accompaniment continues with a quarter note G3, followed by a quarter note A3, a quarter note B-flat3, and a quarter note A3. The lyrics 'mensche-lyk geslagt.' are written below the staves.

HEMELSCHÉ GEBOORTEZANG.

Bladz. 131.

Grazioso.

Hemel-toe-nen, Eng'len tij-len, Luister
kzie den Hemel neder-daa-len, Ophe!

zonder we-der ga: Rachels beend'ren
staat in Eph-ra-ta.

krygen coren; Bethlem zat die klanken hooren;

Migdal--e--der bauwt ze na.

Lento.

LAZARUS

Is sterren! Vreede dood, sloot gy dan de poort leden mijns

Broeders, Die gelijk een Roos nog pas ont look? Licht hy in't

zwarte stof vertreden? Waar blijft zijn Boezem Vriend? Of

roept men vrugte-loos? Och was hy hier! Hij

leefde om wien ik hui! JESUS komt!

Lento.

VERRYZENIS.

Bladz. 136.

t Graf verstormt! Martha stap naar den

donk'ren kuil. Gods Zoon is hem u vader

gee--ren. Martha stap naar den

donk'ren kuil. De dood kan

Zelfs in't Graf herlee--ren.

'T GERINGSTE EN GROOSTE KONINGRYK.

Largo

Bladz. 140.

*Zie Gods zoon van zondaars hooren; Schamp're tekenen
Smaad'lyk purper; Doornenkroonen; Voor een' schepter*

van ge-bied; 't blos-se riet. 't Lange-zaad omringt zyn

hie--len, Valt hem spotsche wys te roet,

Daar het on-der 't neder-knielen, Hem roep

joodschen Ko-ning groet.

